پاسخ کوتاه

«به ۳۰۰ (سیصد) سوال از احکام»

جلد ۲-۱

حضرت آیت الله العظمی

صافی گلپایگانی

بسم الله الرحمن الرحیم

پاسخ به ۳۰۰ پرسش از احکام

نویسنده:

آیت الله شیخ لطف اللّه صافی گلپایگانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

پاسخ به ۳۰۰ پرسش از احکام

مشخصات کتاب

سرشناسه : صافی گلپایگانی، لطف‌الله، ۱۲۹۸ –

عنوان و نام پدیدآور : پاسخ به ۳۰۰ پرسش از احکام/ لطف‌الله صافی گلپایگانی.

مشخصات نشر : قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۹۶ ص.

شابک : ۱۰۰۰۰ ریال۹۷۸-۹۶۴-۹۷۳-۳۱۷-۳ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : BP۱۸۳/۹/ص۲۴۳پ۲ ۱۳۹۰

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۴۲۲

شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۳۰۴۴۸

پاسخ کوتاه به «۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام» (۱)

مقدّمه

بسم الله الرحمن الرحیم

در عصر شکوفایی علم و انفجار اطلاعات که امکان آگاهی عموم نسبت به دقائق و ظرائف علوم و دسترسی به اطلاعات جامع و کامل وجود ندارد، افراد متناسب با ویژگیهای فردی و اجتماعی و موقعیت‌های زمانی و مکانی خود، تلاش می‌نمایند تا صرفاً به آن بخش از علوم و آگاهی‌ها دست یابند که بتواند جوابگوی نیازهای روزمره زندگی آنان باشد.

علم فقه نیز از این قاعده مستثنی نیست و تسلط بر همه ابواب فقه و اقوال فقهای عظام هر چند برای برخی متخصصان این رشته غیر ممکن نیست، لکن برای عموم نه لازم است و نه ممکن، شاید به همین دلیل باشد که «بر هر مسلمانی واجب است مسائلی راکه غالباً به آنها احتیاج دارد، فراگیرد».

کتاب حاضر که در بردارنده پاسخ‌های کوتاه به سؤالات شرعی و احکام مبتلابه امروز است در جهت سهولت دسترسی عموم بویژه دانش پژوهان عزیز تنظیم و تدوین گردیده و مجموعه پرسشها و پاسخهایی است که به تدریج در مجله پرسمان دانشجویی منتشر شده و اکنون پس از بررسی مجدد و اصلاحات و اضافات مطابق نظر حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدّظله العالی در اختیار علاقه‌مندان قرار می گیرد.

تلاش بر آن بوده است که پاسخها بصورت کوتاه و صریح و روشن و به دور از اصطلاحات فقهی تنظیم گردد، تا بتواند مورد استفاده همگان واقع شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۸

از خداوند متعال توفیق انتشار ادامه این مجموعه را مسئلت می‌نماییم.

انتقادات و پیشنهادات شما خواننده عزیز، موجب پربارتر شدن این مجموعه خواهد شد. انشاء الله.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹

احکام تکلیف

۱. علائم بلوغ چیست و درکدام مسأله توضیح‌المسائل آمده است؟

علائم بلوغ یکی از سه چیز است:

الف- روییدن موی درشت زیر شکم و بالای عورت

ب- بیرون آمدن منی

ج- تمام شدن پانزده سال قمری در مرد و تمام شدن نه سال قمری در زن

این مسأله تحت عنوان «کسانی که نمی‌توانند در مال خود تصرف کنند» در توضیح المسائل آمده است.

۲. شروع سن تکلیف در دختران دقیقاً چند سال و چند ماه بعد از تولد آن‌ها است؟

سن تکلیف دختران اتمام ۹ سال قمری است که تقریباً مطابق با ۸ سال و ۹ ماه شمسی است.

۳. یکی از علائم بلوغ قبل از تمام شدن پانزده سال ظاهر شد، ولی خیال می‌کردم از پانزده سالگی نماز واجب می‌شود، اکنون چه وظیفه‌ای دارم؟

هر مقدار از نماز و روزه را که پس از ظاهر شدن علامت بلوغ بجا نیاورده‌اید، واجب است قضا نمائید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۰

احکام تقلید

۴. به چه دلیل تقلید واجب است؟

لزوم تقلید یا رجوع به متخصص مسأله‌ای عقلی است و هر کس با اندکی دقت می‌یابد که در هر امری از جمله امور دینی باید به متخصص و کارشناس آن مراجعه کرد. و آیه شریفه «فاسألوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون ۱]؛ اگر نمی‌دانید از آگاهان بپرسید» نیز ارشاد و توجه دادن به همین حکم عقلی است. بلی، فروعات تقلید مثل بقاء بر تقلید، تقلید اعلم، شرایط مرجع تقلید و ... از مسائل صرفاً تقلیدی است.

۵. تقلید را رجوع جاهل به عالم تعریف کرده‌اند مگر شما مردم را جاهل می‌دانید که می گوئید باید تقلید کنند؟

مقصود از جاهل در این تعبیر جاهل نسبی است؛ یعنی کسی که در مسائل شرعی مجتهد نیست، اگر چه در مسائل دیگر کارشناس شمرده شود یا حتی در مسائل شرعی از آگاهی نسبی برخوردار باشد.

همان گونه که رجوع مجتهدان به سایر متخصصان مثل پزشکان و مهندسان نیز رجوع جاهل به عالم و متخصص شمرده می‌شود و

این اصطلاح بار منفی ندارد. هر کس ممکن است در رشته‌ای کارشناس و در دیگر رشته‌ها بی‌اطلاع و جاهل باشد.

.۶

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۱

حکم کسی که بدون تحقیق، از مرجع تقلید خانواده تقلید کرده است، چیست؟

اگر با اطمینان به صحت تحقیق خانواده، مرجعی را اعلم تشخیص داده است، مانعی ندارد. در غیر این صورت لازم است پس از تحقیق به مرجع اعلم رجوع کند.

۷. آیا می‌توانیم مسائل نماز و روزه را از مجتهدی و مسائل خمس را از مجتهد دیگر تقلید کنیم؟

در صورتی که احتمال اعلمیت یکی از آن‌ها را ندهید، اشکال ندارد.

۸. آیا عدول از مرجع تقلید زنده به مرجع تقلید دیگر جایز است؟

عدول از مرجع تقلید زنده به مجتهد دیگر، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست؛ مگر آن که مرجع دوم از مرجع اول اعلم باشد.

۹. آیا می‌توان در یک مسأله به رساله چندین مجتهد، رجوع و بهترین را انتخاب کرد؟

در مسائلی که مرجع تقلید اعلم فتوا داشته باشد، نمی‌توان به غیر اعلم رجوع کرد. البته توجه دارید که انتخاب بهترین نظر در بین آراء متخصصان یک علم بدون تخصص در آن علم ممکن نیست.

۱۰. تاکنون از کسی تقلید نمی‌کرده‌ام آیا می‌توانم از مرجعی که از دنیا رفته است تقلید کنم؟ درباره اعمال گذشته چه باید کرد؟

تقلید ابتدایی از میت جایز نیست. بنابراین، فعلاـ وظیفه شما آن است که تحقیق کنید و از مرجعی که اعلم می‌دانید و یا احتمال اعلمیت او را می‌دهید، تقلید کنید. اگر احتمال اعلمیت هیچ یک

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۲

از مراجع زنده را هم نمی‌دهید، می‌توانید از هر کدام تقلید کنید. درباره اعمال گذشته نیز نظر مرجع تقلیدی را که انتخاب خواهید کرد جویا شوید.

۱۱. مقلد یکی از مراجع بودم و پس از فوت او بدون رجوع به مجتهد زنده، به تقلید از او باقی ماندم؛ اکنون چه وظیفه‌ای دارم؟

باید به مجتهد زنده اعلم مراجعه کنید، و مطابق نظر او، در مسأله بقای بر تقلید از میت، عمل نمائید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۳

احکام طهارت و نجاست

اشاره

۱۲. حکم استفاده از عطرها و ادکلن‌ها چیست؟ آیا حکم فرآورده‌های کشورهای مسلمان با غیر مسلمان فرق دارد؟

عطرها و ادکلن‌هایی که در کشورهای مسلمان یا غیر مسلمان ساخته می‌شوند، در صورت شک در طهارت و نجاست آن، محکوم به طهارت است. از این رو استفاده از آنها موجب نجس شدن بدن یا لباس نمی‌شود.

۱۳. آیا دهان و لب‌های نجس با خوردن یک لیوان آب پاک می‌شود؟

لب را باید با آب تطهیر کرد و با خوردن آب، پاک نمی‌شود؛ اما داخل دهان بعد از زائل شدن عین نجس، خود به خود پاک

می گردد.

۱۴. خونی که بر روی زخم، خشک شده، نجس است یا خیر؟

بلی، خون انسان و هر حیوانی که خون جهنده داشته باشد نجس است و تفاوتی نمی‌کند که تازه از بدن خارج شده باشد یا خشکیده باشد.

۱۵. کسی که از مشروبات الکلی استفاده کرده، می‌تواند از ظروف آشپزخانه استفاده کند؟

مشروبات الکلی نجس و حرام است و دهان مشروب‌خوار باتماس با آن نجس می‌شود؛ و اگر قبل از تطهیر لب‌ها، از ظروف دیگر چیزی بخورد، آن ظرف‌ها هم نجس می‌شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۴

۱۶. آیا خون کم‌تر از درهم که در نماز بخشیده شده، پاک است؟

خون کم‌تر از درهم، نجس و نجس کننده است؛ ولی اگر در بدن و لباس نمازگزار باشد، نماز با آن صحیح است.

۱۷. اگر لباس نجس را در آفتاب خشک کنیم، پاک می‌شود یا به شستن نیاز دارد؟

آفتاب با شرایطی، فقط می‌تواند چیزهای ثابت از قبیل در، دیوار و پنجره را پاک کند اما لباس و مانند آن که قابل نقل و انتقال هستند، با آفتاب پاک نمی‌شوند.

۱۸. اگر دست یا جایی از بدن نجس شود، چگونه می‌توان با آب قلیل پاک نمود؟

چنانچه بر اثر بول نجس شده باشد، پس از برطرف شدن عین نجاست دو مرتبه آب بریزید، و اگر بر اثر خون و مانند آن نجس شده باشد، پس از برطرف شدن عین نجاست یک مرتبه آب ریختن کافی است.

۱۹. اگر آب لوله‌کشی روی زمین نجس بریزد و به لباس و بدن ترشّح کند، آیا همچنان پاک است یا نجس می‌شود؟

چون آب لوله‌کشی شهرها به کر متصل است، به هر موضع نجسی که برسد آن را پاک می‌کند. بنابر این، اگر آب لوله‌کشی، حتی از محلی که نجس است به انسان ترشح کند پاک است؛ مگر این که عین نجاست، (مانند خون) در آب ترشح شده، باشد.

۲۰. آیا عرق بدن خانم‌ها در ایام عادت نجس است؟

خیر، عرق بدن خانم‌ها در ایام عادت نجس نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۵

وضو

۲۱. مسح سر بر موهای روغن زده شده چگونه است؟

اگر روغن به قدری زیاد نباشد که مانع از رسیدن آب وضو در حال مسح به موها یا پوست جلوی سر باشد، اشکال ندارد.

۲۲. جوهر خودکاری که روی دست باقی مانده آیا برای وضو و غسل اشکال ایجاد می‌کند؟

جوهر خودکار و هر رنگ دیگر اگر جسمیت داشته باشد و مانع رسیدن آب به پوست باشد، باید برطرف شود؛ ولی اگر فقط رنگ است و جسمیت ندارد، مثل این که بعد از شستن، باز اثر آن باقی باشد، برای غسل و وضو اشکال ندارد.

۲۳. آیا قبل از وضو خشکی اعضای بدن لازم است؟

فقط جای مسح سر و روی پاها باید طوری باشد که آب در دست مانده بر آن غلبه پیدا کند ولی خشک بودن صورت و دست‌ها قبل از انجام وضو لازم نیست.

۲۴. حکم وضو در صورتی که به مژه‌ها و ابروان خود مواد آرایشی یا پررنگ بکشیم چگونه است؟

اگر رنگ سرمه یا مداد پس از شستن در مژه و یا ابرو بماند، مانع وضو نیست؛ ولی اگر جرم دارد، باید برطرف شود.

۲۵. ترشحاتی که پس از خونریزی از زخم خارج می‌شود چه صورت دارد؟ می‌توان با آن وضو گرفت؟

اگر خون یا خونابه نباشد، پاک است و مانع وضو نیست؛ اما اگر همراه با خون یا خونابه باشد، نجس است و برای وضو باید

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۶

رعایت شود.

۲۶. شست پای شخصی شکسته است و روی آن انگشت را گچ گرفته‌اند، اگر گچ پاک باشد آیا برای مسح پا نیازی به پارچه اضافی است؟ و یا می‌توان روی همان گچ را مسح نمود؟

باتوجه به مسأله شماره ۲۵۲ توضیح المسائل- «بعد از مسح سر باید باتری آب وضو که در دست مانده روی پاها را از سر یکی از انگشت‌ها تا ... مسح کند»- لازم نیست مسح حتماً بر روی شست پا انجام شود و مسح، یکی از انگشتان دیگر هم کافی است. بنابراین، وقتی مانعی مثل گچ یا باند یا لاک بر روی شست باشد، باید از سر انگشت دیگر مسح کرد و جای جبیره نیست.

۲۷. کسی که دست راست او از بالای آرنج قطع شده است، چگونه می‌تواند وضو وغسل را انجام دهد؟

در مورد سؤال پس از شستن صورت، دست چپ را بشوید و با همان دست مسح سر و پاها را به ترتیب انجام دهد.

۲۸. اگر آبی خارج از آب وضو به اعضای وضو بریزد، آیا وضو باطل می‌شود؟

آب خارج از وضو اگر به محل مسح سر و پا بپاشد باید قبل از مسح سر و پا، آن‌ها را خشک نمود و در این صورت وضو اشکال ندارد، همچنین اگر در موقع شستن صورت و دو دست، آب به آن‌ها بپاشد، و با آن آب قصد شستن وضویی کنند، در این صورت نیز وضو صحیح است. تنها در صورتی که پس از پایان شستن دست چپ آبی خارج از وضو به کف دست راست یا چپ

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۷

برسد، نمی‌توان با آن مسح نمود.

۲۹. آیا بستن شیر آب در هنگام وضو، برای وضو اشکال دارد؟

خیر، اشکال ندارد، بلی در حال مسح، اگر آب وضو غلبه بر رطوبت شیر نداشته باشد، و مسح، مخلوط با آب خارج انجام شود، وضو باطل می‌شود.

۳۰. اگر در حین وضو چیزی بخوریم، وضویمان درست است؟

اشکال ندارد؛ ولی بهتر است انسان اعمال وضو را با توجه و حضور قلب بیشتر انجام دهد.

۳۱. آیا می‌توان قبل از اذان وضو گرفت و بعد با همان وضو نماز خواند؟

وضو گرفتن به قصد با طهارت بودن مستحب است. بنابراین، با این قصد می‌توان قبل از وقت نماز، وضو گرفت و بعد از داخل شدن وقت نماز، با همان وضو، نماز خواند.

۳۲. لمس آرم جمهوری اسلامی، کلمات

GOD

، «سید الشهداء» و «ا ...»، بدون وضو چه حکمی دارد؟

به طور کلی لمس کردن اسامی خدای تعالی- به هر زبان که نوشته شده باشد جایز نیست- و بنابر احتیاط، مسّ اسامی پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمّه معصومین علیهم‌السلام و همچنین نام مبارک حضرت زهرا علیهاالسلام بدون وضو جایز نیست؛ ولی به این شکل نوشتن: «ا ...»، اگر همزه‌ی آن به عنوان همزه‌ی الله نوشته شده باشد، مسّ آن بدون طهارت جایز نیست. و سید الشهداء اسم امام نیست. و لمس آن بدون وضو جایز است. البتّه

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۸

باید از توهین و بی‌احترامی پرهیز شود. و بنابر احتیاط از مسّ آرم جمهوری اسلامی بدون طهارت اجتناب گردد.

غسل

۳۳. آیا دست کشیدن به بدن در غسل لازم است؟

ملاک صحّت غسل، رساندن آب به همه اعضای بدن است به ترتیبی که در احکام غسل گفته شده است. اگر اطمینان به رسیدن آب به همه اعضا داشته باشید، دست کشیدن لازم نیست.

۳۴. اگر کسی پس از انجام غسل، متوجه شود که قسمتی از موهای بلند سر او آغشته به رنگ بوده و شسته نشده است، غسل او چه حکمی دارد؟

شستن موهای بلند در غسل واجب نیست، و اگر پوست سر شسته شده باشد، غسل صحیح است.

۳۵. اگر در بین غسل حدثی از انسان سر زند] مثل بول و ... [آیا غسل را باطل می‌کند؟

غسل باطل نمی‌شود؛ ولی برای کارهایی مانند نماز که به طهارت نیاز دارد، پس از غسل، واجب است وضو بگیرد.

۳۶. اگر کسی نمی‌دانست هنگام غسل کف پا را هم باید بشوید؛ ولی به طور معمول آب به کف پا هم می‌رسد و شسته می‌شود، آیا غسلش صحیح است؟

تکلیف نماز و روزه‌هایی که با این غسل انجام داده چیست؟

چون تمام طرف راست و چپ بدن حتی کف پاو لای انگشتان باید به نیت غسل شسته شود، بنابراین کسی که قسمتی از بدن

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۱۹

را به نیت غسل نشسته است، غسلش صحیح نیست و نمازهایی را که با غسل غیر صحیح انجام داده باید قضا کند. البته روزه‌هایی که گرفته صحیح است و قضا و کفاره ندارد.

۳۷. این جانب به وسواس مبتلایم و اطمینان به شسته شدن بدنم در غسل پیدا نمی‌کنم، آیا می‌توانم از همسرم در غسل کمک بگیرم؟

در غیر موارد اضطرار، کسی نباید دیگری را وضو یا غسل دهد؛ اما اگر نگاه کند و بگوید که به کجای بدن آب رسیده است، اشکال ندارد.

۳۸. آیا با غسل جنابت احتیاطی می‌شود نماز خواند؟

زمانی با غسل جنابت می‌شود نماز خواند که شخص واقعاً جنب بوده و غسل کرده باشد؛ و با غسل احتیاطی نمی‌شود نماز خواند.

۳۹. در چه صورتی می‌توان بجای غسل تیمّم کرد؟ آیا خجالت هم می‌تواند مجوز تیمّم باشد؟

خجالت کشیدن مجوز تیمم کردن نیست و در احکام الهی خجالت کشیدن معنا ندارد؛ چنان که در روایت است: «لاحیاء فی الدین». جواز تیمم تنها در ۷ مورد است که در رساله‌های عملیه ذکر شده است.

۴۰. اگر انسان در خواب جنب شود آیا از موارد جنابت از حرام است؟

خیر، احتلام (جنب شدن در خواب)، جنابت از حرام نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۰

۴۱. این که در رساله فرموده‌اند: «غسل جنابت به خودی خود مستحب است» یعنی چه؟ آیا هر وقت به حمام می‌رویم می‌توانیم یک غسل جنابت مستحبی بجای آوریم؟

مقصود آن است که اگر کسی جنب شود، قبل از داخل شدن وقت نماز، غسل برای او مستحب است ولی پس از داخل شدن وقت نماز یا برای انجام کارهای دیگری که شرط آن طهارت است، مثل طواف، غسل واجب می‌شود. و اگر شخص جنب نباشد، غسل کردن به عنوان جنابت معنا ندارد و لغو است.

۴۲. آیا اگر قبل از داخل شدن وقت نماز، غسل جنابت انجام دادیم می‌توانیم با آن نماز بخوانیم یا وضو لازم است؟

چنانچه کاری که وضو را باطل می‌کند (مثل خوابیدن، بول کردن و ...) انجام نداده باشید، می‌توانید با آن غسل، نمازهای واجب و مستحب را بجای آورید و وضو گرفتن لازم نیست.

۴۳. غسل مس میت بر عهده‌ام بود فراموش کردم انجام دهم، پس از یک روز جنب شدم و غسل جنابت انجام دادم، آیا کفایت می‌کند یا حتماً باید غسل مس میت را بجای آورم؟

غسل جنابت از سایر غسل‌ها کفایت می‌کند؛ هر چند در موقع غسل توجهی به وجوب غسل‌های دیگر نداشته باشید.

۴۴. در مسأله تکلیف نماز و روزه‌هایم چه می‌شود؟

نمازهائی که پس از مس میت و قبل از انجام غسل جنابت خوانده‌اید، قضا نمایید؛ ولی روزه آن روز صحیح است و قضا ندارد.

۴۵. آیا لمس کردن استخوان مرده به غسل مس میت نیاز دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۱

برای مسّ استخوانی که گوشت ندارد، و از میّت جدا شده و آن را غسل نداده‌اند، بنابر احتیاط واجب، باید غسل کرد.

البتّه لمس استخوان شهیدانی که در جبهه به شهادت رسیده‌اند، غسل ندارد.

۴۶. زمان غسل جمعه چه وقت است؟

وقت غسل جمعه از طلوع فجر تا اذان ظهر است؛ ولی کسی که تا آن موقع غسل جمعه انجام نداده، بعد از ظهر نیز می‌تواند بدون قصد ادا و قضا آن را انجام دهد.

تیمم

۴۷. آیا بعد از تیمم بدل از غسل، تیمم بدل از وضو نیز لازم است؟

در تیمم بدل از غسل جنابت، برای نماز، وضو یا تیمم بدل از وضو لازم نیست؛ ولی در تیمم بدل از سایر غسل‌ها، برای نماز، وضو یا تیمم بدل از وضو نیز لازم است.

۴۸. آیا کسی که برای جنابت، تیمم بدل از غسل کرده، می تواند نمازهای بعدی را نیز با آن تیمم بخواند؟

در صورتی که عذرش تا وقت نماز بعد ادامه داشته و تیمم هم باطل نشده باشد، به تیمم مجدد نیاز نیست و با همان تیمم می‌تواند نماز بخواند.

۴۹. اگر با تیمم بدل از غسل نماز خواندیم، آیا برای نمازهای بعدی باید غسل کنیم؟

هرگاه عذر برطرف شد باید برای نمازهای بعدی غسل نمود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۲

۵۰. در تیمم بدل از غسل، هنگامی که آب به دست آوردیم باید غسل کنیم؟

پس از برطرف شدن عذر شرعی (نبودن آب، ضرر داشتن آب، تنگی وقت و ...) باید غسل کرد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۳

احکام نماز

اشاره

۵۱. سخن گفتن در اثناء اذان و اقامه چه صورت دارد؟

سخن نگفتن در اثناء اذان و اقامه مستحب است.

۵۲. هنگامی که وقت اذان به افق شهر از رادیو یا تلویزیون اعلام می‌شود، می‌توان نماز خواند یا باید صبر کرد تا اذان رادیو یا مسجد تمام شود؟

ملاکِ شروعِ به نماز، داخل شدن وقت است. پس اگر از اذان رادیو و تلویزیون یا مسجد اطمینان به دخول وقت پیدا شود، می‌توان پیش از تمام شدن اذان، نماز را خواند؛ هر چند مقداری تأخیر برای رعایت احتیاط، خصوصاً در اذان صبح، مطلوب است.

۵۳. هنگام صبح اگر شک کنیم که آفتاب طلوع کرده یا نه، باید نماز را به نیت ادا بخوانیم یا قضا؟

می‌توانید به نیّت ادا بخوانید و می‌توانید به قصد مافی‌الذمه بجا آورید، به این معنی که اگر قضا شده باشد، قضا و اگر آفتاب طلوع نکرده، ادا باشد.

۵۴. اگر بعد از نماز شک کنیم وضو داشته‌ایم یا نه، نماز چه حکمی دارد؟

نماز صحیح است و به شک در وضو بعد از نماز اعتنا نکنید.

۵۵. فرو بردن ریزه‌های غذا که در بین دندان‌ها است، در حال نماز چه صورت دارد؟

اشکال ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۴

۵۶. اگر دستمال یا چیز نجس دیگری همراه نمازگزار باشد، چه حکمی دارد؟

بودن اشیایی مانند دستمال کوچک، کلید، چاقو و پول نجس به همراه نماز گزار، در صورتی که نجاست آن به بدن و لباس سرایت نکند، اشکال ندارد.

۵۷. استفاده از زنجیر، انگشتر و حلقه نامزدی طلا برای مردان چه صورت دارد؟

زینت به طلا برای مرد در هر حال حرام است و نماز با آن باطل است.

۵۸. اگر با لباسی که مقداری خون دارد نماز بخواند، حکمش چیست؟

اگر مقدار خون، کم‌تر از درهم تقریباً به اندازه سکه دو ریالی [باشد، نماز صحیح است؛ جز خون‌های سه گانه خانم‌ها و خون کافر و سگ و خوک، که حتّی با کم‌تر از درهم آن هم نمی‌توان نماز خواند.

۵۹. اگر لباس کسی که مشغول نماز است خونی باشد، واجب است به او اطلاع دهیم؟

تذکر دادن لازم نیست و نماز او با عدم اطلاع صحیح است. ولی اگر نمازگزار حکم شرعی بطلان نماز با خون بیش‌تر از درهم را نمی‌داند، از باب ارشاد جاهل لازم است حکم شرعی مسأله برای او بیان شود.

۶۰. نماز خواندن با مانتو و روسری چه صورت دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۵

اگر شرایط لباس نمازگزار در آن رعایت شود و مقداری از صورت که شستن آن در وضو واجب نیست و زیر چانه و دست‌ها از مچ به بالا و موی سر کاملا پوشیده باشد، اشکال ندارد؛ هر چند نماز با چادر برای رعایت پوشش در نماز آسان‌تر و بهتر است.

۶۱. آیا نماز خواندن روی تخت جایز است؟

اگر هنگام نماز، تخت، حرکت زیادی نداشته باشد و بدن روی آن آرام گیرد، نماز صحیح است.

۶۲. در نماز جمعه از روزنامه‌ای که اسم خدا در آن نوشته شده است به عنوان زیر انداز استفاده می کنیم، اشکال دارد؟

نشستن و ایستادن روی چیزی که اسم خدا در آن نوشته شده است، حرام است و نباید روی آن نماز خواند.

۶۳. اگر کسی به این مسأله توجه نداشته که بسم الله الرحمن الرحیم را در نماز باید به قصد همان سوره‌ای که می‌خواهد بخواند بگوید، معمولاـ اول بسم الله را می گفته و سپس سوره را در ذهن تعیین می کرده است، آیا باید نمازهایی که تاکنون خوانده قضا کند؟

در مورد سؤال، نمازهایی که قبلا خوانده قضا ندارد؛ ولی باید در نمازهای بعد رعایت کند و بسم الله ... را به قصد همان سوره‌ای که می‌خواهد بخواند، تلاوت کند.

۶۴. اگر اشتباهاً سوره را قبل از حمد بخوانیم، سجده سهو واجب می‌شود؟

خیر، سجده سهو واجب نمی‌شود، البته باید پس از قرائت حمد، مجدداً سوره کاملی خوانده شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۶

۶۵. در نماز بجای سوره قل هو اللّه احد می‌توانیم یک سوره دیگر از قرآن بخوانیم اما چهار سوره است که خواندن هر یک از آن‌ها به تنهایی کافی نیست بلکه باید با سوره دیگری خوانده شود. آن چهار سوره کدامند و چگونه باید خوانده شوند؟

در نماز بجای قل هو الله احد ... خواندن هر یک از چهار سوره «انشراح»، «والضحی»، «فیل» و «ایلاف» به تنهائی کفایت نمی کند، بلکه دو سوره والضحی و الم‌نشرح، و هم چنین دو سوره فیل و ایلاف در نماز، هر کدام یک سوره حساب می‌شوند.

۶۶. در رکوع نماز باید دست‌ها روی زانو باشد یا اگر بالاتر از زانو هم گذاشته شود، اشکال ندارد؟

اگر به مقداری که بتواند دست را بر زانو بگذارد خم شود کافی است، و دست گذاشتن بر روی زانو در حال رکوع واجب نیست. و اگر بدن در حال ذکر رکوع، آرامش داشته باشد، می‌توان دست‌ها را رها کرد؛ اما مستحب است مردها کف دست‌ها را روی استخوان زانو بگذارند و خانم‌ها بالای زانو قرار دهند.

۶۷. کسی که با سرعت به سجده می‌رود اگر سرش بیش از یک بار به مهر بخورد حکمش چیست؟

در مواردی که سر بدون اختیار از محل سجده برمی گردد و دوباره بدون اختیار به محل سجده می‌رسد، یک سجده محسوب می‌شود و نماز صحیح است؛ اما اگر می‌تواند بعد از برگشتن سر از محل سجده از فرود دوباره آن به مُهر جلوگیری کند؛ باید از برگشتن سر به سجده خودداری کند و آن رایک سجده به حساب آورد (حتّی اگر ذکرسجده را نگفته باشد) و بعد از نشستن، دوباره به سجده برود و آن را سجده دوم خودحساب کند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۷

۶۸. اگر در حال خواندن نماز، بچه‌ای مهر را بردارد، چه باید کرد؟

اگر چیزی که سجده بر آن صحیح است در دسترس او باشد، باید برهمان سجده کند؛ و گر نه- اگر وقت وسعت دارد- نماز را بشکند و دوباره با چیزی که می‌توان بر آن سجده کرد، نماز بخواند. امّا اگر وقت تنگ است و نماز قضا می‌شود، باید به لباس خود سجده کند؛ و اگر آن هم ممکن نبود، به پشت دست سجده کند.

۶۹. اگر هنگام گذاشتن پیشانی روی مهر نماز، قسمتی از موی سر یا چادر بین پیشانی و مُهر حائل شود، وظیفه چیست؟

باید به طوری که پیشانی از روی مهر بلند نشود و سجده زیاد نگردد، مو یا چادر را کنار بزنند و بعد از استقرار پیشانی روی مهر، ذکر سجده را بگویند. البتّه اگر پیشانی به مقداری که در سجده لازم است، روی مهر باشد، کنار زدن چادر یا مو از پیشانی لازم

نیست.

۷۰. آیا برای انجام سجده واجب قرآن، رعایت حجاب برای خانم‌ها لازم است یا خیر؟

در سجده واجب قرآن، اگر مواضع هفتگانه سجود بر زمین باشد و پیشانی بر مُهر یا چیزی که سجده بر آن صحیح است قرار گیرد، کافی است و رعایت حجاب و روبه قبله بودن و وضو داشتن لازم نیست.

۷۱. اگر کسی آیه سجده را از ذهن بگذراند ولی بر زبان نیاورد، مثلًا از روی قرآن نگاه کند، آیا سجده بر او واجب می‌شود؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۸

صرف خطور در ذهن موجب وجوب سجده نمی‌شود.

۷۲. آیا در سجده‌های مستحب هم، باید شرایط سجده واجب رعایت شود؟

در سجده‌های مستحب، مثل سجده شکر، رعایت شرایط سجده واجب لازم نیست.

۷۳. آیا قنوت را می‌توان به زبان فارسی خواند؟

دعا به غیر عربی در قنوت اشکال ندارد.

۷۴. آیا ترک قنوت اشکالی دارد؟

قنوت مستحب است وترک آن سهواً یاعمداً مبطل نماز نیست.

۷۵. آیا چرخاندن انگشتر و نگاه به نگین در حال قنوت استحباب دارد؟

انگشتر عقیق به دست کردن برای نماز و نیز نگاه کردن به کف دست در قنوت استحباب دارد؛ (بحار، ج ۸۵، ص ۱۹۵) ولی برای استحباب چرخانیدن انگشتر و نگاه به آن دلیلی نیافتیم.

۷۶. آیا فقط در سجده آخر نماز می‌توانیم «یا ولیالعافیه ...» را بگوییم؟

دعای مذکور و هر دعای دیگر را می‌توانید در تمام سجده‌ها بخوانید و مخصوص سجده آخر نماز نیست؛ بلکه خواندن دعا در حال ایستادن و نشستن و رکوع هم جایز است.

۷۷. کسی که در رکعت سوم یادش آمد تشهد را فراموش کرده، چه وظیفه‌ای دارد؟

اگر قبل از رفتن به رکوع یادش بیاید که تشهد را نخوانده، باید

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۲۹

بنشیند و تشهد را انجام دهد و دوباره رکعت سوم را بخواند؛ و اگر در رکوع یا بعد از آن متوجه شد که تشهد را نخوانده است، پس از تمام شدن نماز، قضای تشهد فراموش شده را بجای آورد. و بعد از آن دو سجده سهو، انجام دهد.

در صورت اول نیز، انجام دو سجده سهو، بنابر احتیاط، واجب است.

۷۸. اگر شخصی ندانسته تسبیحات اربعه را بیش‌تر از سه مرتبه بخواند، آیا نمازش باطل می‌شود؟

نمازش صحیح است.

۷۹. کسی که بجای تسبیحات اربعه، حمد شروع کرده چه کند؟

اگر سهواً حمد را شروع کرده است، باید آن را رها کند و دوباره با توجّه، حمد تنها یا تسبیحات را بخواند؛ ولی اگر در رکوع یادش آمد، نمازش صحیح است.

۸۰. اگر در بین نماز ظهر شک کند که نیت نماز ظهر کرده یا عصر، چه باید بکند؟

باید به نیت ظهر، نماز را تمام کند، و صحیح است.

۸۱. اگر هنگام قرائت تسبیحات اربعه نماز چهار رکعتی شک کند سه رکعت خوانده یا چهار رکعت تکلیف چیست؟

شک سه و چهار در هر جای نماز که پیش آید- اگر بعد از تأمل، ظّن به یک طرف پیدا نشود- باید بنا را بر چهار بگذارند و نماز را تمام کنند و بعد از نماز، یک رکعت نماز احتیاط ایستاده یا دو رکعت نشسته بجای آورند؛ و نماز صحیح است.

۸۲.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۰

کسانی که در نماز حواس‌پرتی دارند و شک می کنند، وظیفه‌شان چیست؟

بـا حواس پرتی معمولی، نمـاز باطل نمی‌شود؛ گرچه از ارزش آن کاسـته می‌شود و برای حضور قلب در نماز، انتخاب زمان و مکان منـاسب، نماز اول وقت و در محل خلوت و نیز شـرکت در نماز جماعت توصـیه شـده است. توجه کافی به مقـدمات نماز و دقت در آن، هماننـد وضوی شـاداب گرفتن و گفتن اذان و اقـامه و مسـتحبات دیگر، بجای آوردن نافله‌ها، توجّه به مفاهیم نماز و خود را در محضر خدا دیدن، در پیدایش حضور قلب و پیشگیری از عارضه حواس پرتی و شک، مؤثر است.

۸۳. اگر در نماز حواسمان نباشد، آیا می‌توانیم نماز را به هم زده، دوباره شروع کنیم؟

برهم زدن نمازِ واجب و از سـرگرفتن آن جایز نیست. مگر آنکه حواس شـما بقدری پرت شود که متوجه نماز نباشـید ونفهمیداصلا چه کارمی کنید.

۸۴. در بین نمـاز عصـر یقین کردم نماز ظهر را نخوانـده‌ام، آیا لازم است نماز را تمام کنم یا می‌توانم نماز را باطل نمایم و نماز ظهر را شروع کنم؟

در این مورد لازم است نیت خود را به نمـاز ظهر برگردانیـد و نمـاز را تمـام کنیـد و همچنین است که اگر در بین نمـاز عشـا متوجه شدیـد نماز مغرب را نخوانده‌اید و وقت عدول به نماز مغرب نگذشـته است- یعنی وارد رکوع رکعت چهارم نشده‌اید- لازم است با نیت نماز مغرب، نماز را به پایان برسانید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۱

۸۵. قصد خواندن نماز ظهر داشتیم، اشتباهاً نماز عصر را نیت کردیم، حکم آن چیست؟

اگر قصد خواندن نماز ظهر داشتید و اشتباهاً گفتید نماز عصر می‌خوانم، یعنی اشتباه در تطبیق کرده‌اید و بعد متوجه شدید، نماز شما به عنوان ظهر صـحیح است؛ اما اگر واقعاً قصد نماز عصـر کردید و در بین نماز متوجه شدید- چنان چه نماز ظهر را نخوانده باشید- نیت را به نماز ظهر برگردانید و نماز را به عنوان ظهر تمام کنید.

۸۶. آیا نماز احتیاط را باید بلافاصله پس از سلام نماز بخوانیم؟

بلی، واجب است نماز احتیاط را بلافاصـله بعـد از سـلام نماز و بـدون انجام کارهای منافی نماز مانند روی برگرداندن از قبله، بجای آورد.

نماز مسافر

۸۷. شکسته خواندن نماز تمام و تمام خواندن نماز شکسته با عدم آگاهی به حکم چه حکمی دارد؟

اگر اصـلا نمی‌دانسـته‌اید که نماز مسافر شکسـته است و بجای شکسـته تمام خوانده‌اید، قضا ندارد، ولی اگر بجای نماز تمام شکسته خوانده باشید نماز باطل است

۸۸. حد ترخص را توضیح دهید.

حد ترخص هر محل نزدیک‌ترین جائی است که در آنجا صدای اذان شهر شنیده نمی‌شود، و دیوار شهر دیده نمی‌شود.

۸۹. دانشجویی که وطن و محل تحصیل او بیش از چهار فرسخ

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۲

شرعی تقریباً ۲۲ کیلومتر [فاصله دارد و تقریباً هر روز این مسیر را برای تحصیل می‌رود و بر می گردد، درباره نماز و روزه چه تکلیفی دارد؟

در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

۹۰. نماز و روزه دانشجویی که دو روز در هفته به محل تحصیل می‌رود و در همان روز به وطن بر می گردد و فاصله محل تحصیل و وطنش بیش از چهار فرسخ شرعی است، چگونه است؟

در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

۹۱. دانشجوی دانشگاه پیام نور که بعضاً هر دو هفته یک بار یا بیش از ده روز یک بار به محل درس می‌رود و برمی گردد، چه حکمی دارد؟

نمازش در بین راه و محل تحصیل شکسته است و روزه صحیح نیست.

۹۲. مقلد مرجع تقلیدی هستم که نماز و روزه‌ام را به جهت مسافرت برای تحصیل تمام می‌داند. اگر در بین دو ترم ده روز در وطن بمانم، در بازگشت به دانشگاه نمازم چه صورت دارد؟

در سفر اول بعد از ده روز که به محل تحصیل می‌روید نماز شکسته و در سفرهای بعدی تمام است.

۹۳. حکم نماز و روزه استادانی که یک یا چند روز در هفته به محل تدریس رفت و آمد دارند، در دو صورت زیر چگونه است:

الف- محل تدریس یک شهر است.

ب- محل تدریس شهرهای مختلف است.

در هر دو صورت، در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۳

۹۴. دانشجویی که هر هفته شنبه به محل تحصیل می‌رود و چهارشنبه یا پنجشنبه به وطن مراجعت می کند، نماز و روزه‌اش چگونه است؟

در غیر سفر اول، نماز تمام، و روزه صحیح است.

۹۵. اگر شخصی را در حال بیهوشی برای معالجه به شهری دیگر انتقال دهند و پزشکان، دوره درمانش در بیمارستان را کم‌تر از ده روز تعیین کنند، پس از به هوش آمدن- در مدتی که در بیمارستان است- نمازش تمام است یا شکسته؟

یکی از شرائط برای شکسته شدن نماز مسافر آن است که «از اول مسافرت قصد هشت فرسخ را داشته باشد». بنابراین، شخصی که در حال بی‌هوشی به شهر دیگر منتقل شده است، قصد مسافرت نداشته و نمازش در آن شهر تمام است؛ هر چند کم‌تر از ده روز بماند.

نماز جماعت

۹۶. کسی که عمداً زودتر از امام جماعت سر از رکوع یا سجده بلند کند، آیا نمازش باطل می‌شود؟

اگر مأموم عمداً کارهای نماز را مانند رکوع و سجود جلوتر از امام انجام دهد، نماز جماعتش صحیح است و تنها معصیت کرده است.

۹۷. اگر سهواً زودتر از امام از رکوع برخیزیم، چه باید بکنیم؟

چنانچه امام در رکوع باشد باید به رکوع برگردید، و با امام سر بردارید. ولی اگر به رکوع برگردید و پیش از آنکه به رکوع برسید

امام سر بردارد، نمازتان باطل است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۴

۹۸. آیا مأموم می تواند زودتر از امام سلام دهد؟

بلی، و نماز او صحیح است؛ ولی تبعیت از امام جماعت در سلام، مستحب و افضل است.

۹۹. اگر شخص قبل از امام جماعت تکبیرهٔ الاحرام نماز را بگوید، نمازش چه صورتی دارد و وظیفه‌اش چیست؟

در مورد سؤال، نماز او فرادی می‌شود، و اگر بخواهد درک جماعت کند، می‌تواند نیت را به نماز مستحبی تغییر داده، و آن را رها کند و مجدداً پس از تکبیر امام، تکبیرهٔ الاحرام بگوید و نماز را با جماعت بخواند.

۱۰۰. آیا در هنگام قرائت امام جماعت، حرکت بدن مأموم اشکال دارد؟

به مقداری که از حالت نماز خارج نشود، اشکال ندارد.

۱۰۱. امامت کسی که قسمتی از دست و یا پای او قطع شده است، چه صورت دارد؟

امامت فرد مذکور صحیح نیست.

۱۰۲. آیا امام جماعت می‌تواند، دو بار نماز ظهر و عصر رابخواند؟

امام جماعت می‌تواند برای گروه دیگری غیر از مأمومین نوبت اوّل، نماز جماعت مجدد بخواند.

نماز قضا

۱۰۳. آیا نماز قضا در سفر تمام است؟

نمازی را که در وطن قضا شده باید به همان نحو که قضا

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۵

شده بجا آورد و فرقی نمی‌کند که قضا را در سفر بجا آوریم یا در حضر (وطن). همچنین نمازی را که در سفر قضا شده باید به همان صورت که قضا شده بجا آوریم؛ مثلًا اگر کسی مسافر است و نماز ظهرش که باید دو رکعتی می‌خواند قضا شد، هر وقت بخواهد قضای آن نماز را بخواند باید دو رکعتی‌بخواند.

۱۰۴. آیا در قضای نماز باید مراعات جهر (بلند) و اخفات (آهسته) را بنمایم؟

نماز قضا، در آهسته خواندن و بلند خواندن، تابع نماز ادا است. پس اگر نماز ظهر و عصر است، در قضا هم باید حمد و سوره را آهسته بخوانند واگر نماز صبح یا مغرب و عشا است، در قضا هم باید مردها حمد و سوره را بلند بخوانند.

۱۰۵. بعد از سن تکلیف بعضی از نمازهایم را درست انجام نداده‌ام، الان چگونه باید آن‌ها را قضا کنم؟

هر مقدار از نمازهایتان را که یقین دارید بجا نیاورده‌اید یا به صورت باطل انجام داده‌اید، باید قضا کنید. می‌توانید قضای نمازها را به تدریج انجام دهید.

۱۰۶. مقداری نماز و روزه قضا دارم، آیا می‌توانم در این مورد کسی را اجیرنمایم؟

خیر، شخص زنده نمی‌تواند برای قضای نماز و روزه خود اجیر بگیرد، و لازم است قضای نماز و روزه‌های خود را خودش به تدریج بجای آورد.

۱۰۷. آیا قضای نماز پدر و مادر بر پسر بزرگ‌تر واجب است؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۶

اگر پدر بجهت عذری نماز یا روزه‌اش را بجا نیاورده باشد، بعد از فوت او، بر پسر بزرگتر واجب است قضا نماید، یا برای انجام آن

اجیر بگیرد، هر چند پدر نتوانسته قضا کند، و بنابر احتیاط، اگر از روی نافرمانی هم ترک کرده باشد، پسر بزرگتر باید آن را قضا نماید، یا برای او اجیر بگیرد، در مورد مادر نیز احتیاط واجب رعایت این حکم است.

۱۰۸. اگر تعداد نمازهای قضای آیات را فراموش کرده باشیم، چگونه باید آن‌ها را بجای آوریم؟

به مقداری که یقین دارید قضا کنید، و در موارد شک، قضا لازم نیست؛ و چنانچه سبب نمازها نیز مختلف باشد، مثلًا یکی برای زلزله و یکی برای خورشید گرفتگی و یکی برای بادهای سیاه و سرخ باشد، هنگام قضا، تعیین آن مطابق احتیاط است.

۱۰۹. تعداد نمازهایی که نخوانده‌ام زیاد است و نمی‌دانم چقدر است آیا غیر از قضا برای جبران آن می‌توان کار دیگری کرد؟

هیچ عملی جبران نماز قضا شده را نمی‌کند جز بجای آوردن آن. بنابراین سعی کنید تا به تدریج نمازهایی را که یقین دارید از شما قضا شده است بجا آورید؛ مثلًا می‌توانید پس از هر نماز روزانه یک نماز قضا هم بخوانید، یا هر شب قبل از خواب به خواندن چند نماز قضا اقدام کنید. با تصمیم و داشتن اراده‌ای قوی انجام این کار چندان سخت نیست. خداوند متعال شما را در انجام تکالیف شرعی موفق فرماید.

۱۱۰. می‌فرمایند: «هیچ کاری جبران نمازهای قضا شده را نمی‌کند مگر انجام نماز قضا»، اما در کتاب گنج‌های معنوی در

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۷

روایتی آمده است که اگر کسی شب دوشنبه ۵۰ رکعت نماز بخواند و روز آن را روزه بگیرد و ظهر دوشنبه نیز ۵۰ رکعت نماز بخواند و بعد از آن صد مرتبه استغفار کند، با صد سال نماز قضا شده مطابق است. آیا این روایت درست است؟

وجوب قضای نماز، مورد اتفاق نظر فقها است. اگر روایت مذکور از نظر سند هم مشکل نداشته باشد، مورد عمل فقها قرار نگرفته است. و نماز مذکور جبران نمازهای قضا شده را نمی‌کند.

۱۱۱. در مواردی که معلوم شود شخص غسل صحیح انجام نداده است، نمازهایش باید قضا شود اما روزه‌هایش صحیح است و قضا ندارد؛ چرا؟

طهارت (با وضو و غسل بودن) در نماز، شرط واقعی است. بنابراین، هر وقت متوجه شویم نماز بدون طهارتِ صحیح انجام گرفته، باید اعاده یا قضا شود؛ اما در مورد روزه، طهارت از جنابت و حیض شرط ذُکری است و بقای عمدی بر جنابت و حیض مبطل است، و کسی که غسل خود را در واقع، باطل انجام داده، ظاهراً وظیفه خود را انجام شده، و مسؤولیت خود را پایان یافته می‌بیند و بقای عمدی بر جنابت ندارد.

۱۱۲. شخصی به علت پیری و بیماری از خواندن نماز ایستاده معذور است و نمازهای خود را نشسته می‌خواند آیا می‌تواند قضای نمازهای گذشته خود را به صورت نشسته بجاآورد یا باید بعد از مرگ برای او انجام دهند؟

در مورد سؤال، واجب است نمازهای قضا را شخصاً بجا آورد و این نمازها هر چند به صورت نشسته باشد از نمازهای قضای او کفایت می‌کند. بلی هر مقدار از نماز قضا که باقی بماند می‌توانند

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۳۸

بعد از مرگ برایش انجام دهند.

۱۱۳. اگر کسی قبل از ظهر بخوابد و تا اذان مغرب بیدار نشود قضای نماز ظهر و عصر بر او واجب است؟

بلی، نمازهایی که به جهت خواب بودن بجا نیاورده است، باید قضا نماید.

نماز جمعه

۱۱۴. آیا می‌توان در حال خواندن خطبه‌های نماز جمعه، به کارهایی مثل تسبیح و صلوات و تلاوت قرآن و غیره پرداخت؟

سکوت کردن و گوش دادن به خطبه‌ها، بنا بر احتیاط واجب است. گوش نکردن یا حرف زدن، نماز جمعه را باطل نمی‌کند و اگر ذکر گفتن، همراه گوش کردن خطبه‌ها باشد، اشکال ندارد.

۱۱۵. اگر به خطبه‌های نماز جمعه نرسیدیم و در رکوع رکعت اول اقتدا کردیم، نماز جمعه صحیح است یا باید دو رکعت دیگر بجای خطبه‌ها بخوانیم؟

در مورد سؤال که در رکوع رکعت اول نماز جمعه اقتدا کردید، نماز صحیح است و به خواندن دو رکعت نماز دیگر بجای خطبه‌ها نیاز نیست.

۱۱۶. همزمان با نماز جمعه می‌توان نماز ظهر و عصر را در اول وقت خواند؟

بلی، مانعی ندارد؛ هر چند اگر نماز جمعه در محلی برگزار می‌شود، بهتر است خواندن نماز ظهر را تا پایان نماز جمعه به تأخیر اندازند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۳۹

۱۱۷. شخصی مدتی در نماز جمعه شرکت کرده و نماز ظهر را نمی‌خوانده است اکنون متوجه شده که مرجع تقلیدش می‌فرماید: «بنا بر احتیاط پس از نماز جمعه باید نماز ظهر هم خوانده شود» فعلًا تکلیف او چیست؟ بجا آوردن قضای نمازهای ظهر جمعه یا قضای نمازهای ظهر و عصر جمعه یا ...؟

اگر در این مسئله احتیاطی به مرجع دیگری که نماز جمعه را کافی از نماز ظهر می‌داند مراجعه نماید، نیاز به قضای نمازهای ظهر گذشته نیست و در آینده هم نیازی به اعاده نماز ظهر ندارد.

۱۱۸. آیا شرکت در نماز جمعه واجب است؟

خواندن نماز جمعه در زمان غیبت احتیاطاً و به رجاء مطلوبیت جایز است. لکن نباید اکتفا به نماز جمعه نمایند، و نماز ظهر را هم بنابر احتیاط بجا آورند و اقتداء به نماز عصر امامی که نماز جمعه را خوانده و نماز ظهر را نخوانده، بنابر احتیاط صحیح نیست، مگر این که بعد از نماز جمعه، امام نیز نماز ظهر را احتیاطاً بخواند.

متفرقات نماز

۱۱۹. خواندن نماز نافله در حالات مختلف راه رفتن، نشستن، کار و ... به چه نحو است؟ سجده و رکوع را چه می‌کنند؟

خواندن نماز نافله در هر حالی صحیح است و هنگام راه رفتن، رکوع و سجده آن با اشاره انجام می‌گیرد.

۱۲۰. آیا نماز شب اذان و اقامه دارد؟

خیر، نمازهای مستحبی اذان و اقامه ندارند وفقط در نمازهای واجب روزانه اذان و اقامه مستحب است.

۱۲۱.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۴۰

طبق حدیث «من ترک الصلوة متعمداً فقد کفر» آیا انسان هایی که عمداً نماز را ترک می‌کنند کافر هستند؟

کفری که در رابطه با ترک نماز آمده، کفر عملی؛ یعنی مبالغه در عصیان و نافرمانی است و به معنای کفر اعتقادی نیست و احکام آن را ندارد. بلی اگرترک نماز همراه با انکار آن باشد، موجب ارتداد ونجاست می‌گردد.

۱۲۲. هم غذا شدن و رفت و آمد با افرادی که نماز نمی‌خوانند چه حکمی دارد؟

ترک نماز اگر از روی بی‌مبالاتی باشد، موجب کفر و نجاست نمی‌شود و ادامه رفت و آمد با ایشان در صورت احتمال تأثیر گذاری مانعی ندارد.

۱۲۳. آیا نمازهایی که قبل از بلوغ خوانده شده بجای از دست رفته‌های بعد از بلوغ حساب می‌شود؟

نمازهایی که بعد از بلوغ فوت شده، واجب است قضا شود. و نمازهای قبل از بلوغ بجای قضای واجب محسوب نمی‌شود.

۱۲۴. با توجّه به این‌که به پوشیدن بهترین لباس و زینت کردن و ... در هنگام نماز خواندن سفارش شده است. حکم آرایش کردن در موقع نماز (یعنی استفاده از لوازم آرایش و عطرها و ... اعم از خارجی و ایرانی) چه می‌باشد؟

پوشیدن لباس تمیز و روشن و آراستن ظاهر و خوشبو کردن بدن با عطر در هنگام نماز از جمله چیزهایی است که به آن سفارش شده است و امّا درباره آرایش چهره در هنگام نماز توصیه‌ای نرسیده است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۱

بلی اگر قبلا خانمی آرایش کرده باشد نماز خواندن با آن اشکال ندارد مگر آن که لوازم آرایشی مانع رسیدن پوست پیشانی به مهر شود.

۱۲۵. در مسافرت، در مسجدی نماز خواندم و اشتباهاً مُهر را همراه خود آوردم، وظیفه‌ام چیست؟

مهر را به وسیله مسافر یا پُست به مسجد مذکور برگردانید. نماز با مهری که برای نماز گزاران مسجد خاصی وقف شده است، در خارج از آن مسجد صحیح نیست.

۱۲۶. نماز اول وقت، بدون رعایت مستحبات بهتر است، یا دیرتر از اول وقت با رعایت مستحبات؟

نماز اول وقت، اگر چه مختصر و بدون تعقیبات باشد، بر نماز آخر وقت رجحان دارد؛ و نماز جماعتی که مختصر خوانده شود، از نماز فرادا که آن را طول بدهند، برتر است.

۱۲۷. سروقت و فرادا نماز خواندن بهتر است یا با مدتی تأخیر و جماعت؟

خواندن نماز به جماعت افضل است هر چند مقداری از اول وقت بگذرد.

۱۲۸. بین نماز اول وقت و درس (کلاس درسی که در زمان اذان ظهر دائر است)، کدام ارجحیت دارد؟ آیا جایز است کلاس درس را به خاطر نماز اول وقت ترک کرد؟

خواندن نماز در ابتدای وقت، مستحب مؤکد است ولی چنانچه رها کردن کلاس درس در اول وقت، توهین به استاد و یا خلاف مقررات دانشگاه و یا باعث رکود علمی گردد نماز خود را پس از

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۲

پایان کلاس بجای آورید.

۱۲۹. در حال جنابت یا عادت ماهانه می‌توان نماز میت‌خواند؟

بلی می‌توان نماز میت خواندو نماز صحیح است؛ اگر چه احتیاط مستحب آن است تمام چیزهایی که در نمازهای دیگر لازم است در نماز میت نیز رعایت شود.

۱۳۰. آیا برای خسوف و کسوف که متوجه آن نشده‌ایم و دیگران خبر می‌دهند، نماز آیات واجب است؟

اگر در زمان گرفتن ماه یا خورشید متوجه نشده‌اید و بعد از پایان خسوف و کسوف اطلاع پیدا کردید، در صورتی که تمام قرص ماه و یا خورشید نگرفته باشد، نماز آیات بر شما واجب نیست.

۱۳۱. چرا در مسافرت نمی‌توانیم روزه بگیریم و نماز شکسته است؟

شکسته شدن نماز و واجب نبودن روزه در مسافرت، حکم امتنانی است و شاید یکی از حکمت‌هایش این باشد که چون غالباً مسافرت همراه با یک سری دشواری‌هاست، خداوند متعال نیز بعضی از احکام را برای تسهیل در امر مردم، تخفیف داده است.

۱۳۲. اگر قبل از نماز، پدری با فرزندش کار داشته باشد و او را صدا بزند، وظیفه پسر چیست؟

اگر وقت نماز تنگ است، باید نماز را بخواند و بعد به سراغ کار پدر برود؛ اما اگر وقت وسعت دارد، می‌تواند کار پدر را مقدم

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۳

بدارد؛ بلی اگر تأخیر در انجام فرمان پدر، موجب رنجش خاطر او می‌شود، در وسعت وقت، باید امر پدر را مقدم بدارد.

۱۳۳. نماز عید فطر و قربان واجب است، یا مستحب؟

نماز عید در زمان غیبت امام عصر علیه‌السلام مستحب است

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۴

احکام روزه

اشاره

۱۳۴. در ماه رمضان اگر فکر می‌کند که می‌تواند تاقبل ازاذان غسل کند، اما نتواند آیا روزه صحیح است؟

چنانچه موفق به غسل نشود و در تنگی وقت قبل از اذان صبح، تیمم بدل از غسل نماید روزه‌اش صحیح است.

۱۳۵. روزه‌داری که دندان‌هایش خونریزی داشته باشد و مجبور باشد آن‌ها را بشوید و در حین شستن، خون به گلویش برسد، روزه‌اش چه حکمی دارد؟

شستن دهان و دندان به هنگام روزه مانعی ندارد، ولی پس از شستن بهتر است سه مرتبه آب دهان را بیرون بریزد تا مطمئن شود که آب در دهان نمانده است و اگر خون، بی‌اختیار و یا سهواً به گلو برسد، روزه را باطل نمی‌کند.

۱۳۶. پرکردن دندان در ماه رمضان چگونه است؟

پر کردن، جرم‌گیری و کشیدن دندان در ماه رمضان برای پزشکان مانعی ندارد و برای شخص روزه‌دار، زمانی جایز است که مطمئن باشد خون یا آبی که به وسیله دستگاه، وارد فضای دهان می‌شود، فرو نخواهد رفت.

۱۳۷. اگر روزه‌دار به نامحرم نگاه کند، آیا روزه‌اش باطل‌می‌شود؟

روزه صحیح است؛ ولی باید از آن گناه توبه کند و توجه داشته باشد- همان‌گونه که در روایات آمده- روزه گرفتن فقط امساک و پرهیز از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه باید چشم و گوش و زبان و قلب و سایر اعضا نیز روزه باشند و از ارتکاب خلاف و

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۵

گناه حفظ شوند والّا از ثواب و ارزش روزه کاسته می‌شود.

۱۳۸. شخصی‌که به حرمت و حکم استمناء آگاهی نداشته و بدون غسل، نماز و روزه بجای آورده است، چه حکمی دارد؟

نمازهائی را که بدون غسل خوانده، باید قضا کند، و نسبت به روزه‌ها، اگر واقعاً در زمانی که استمنا می‌کرده به حکم مسأله جاهل بوده و در تحقیق و سؤال کوتاهی نکرده است، روزه‌ها قضا ندارد.

۱۳۹. شب، قصد گرفتن روزه داشتم اما سحر بیدار نشدم تا قصد کنم. نزدیک آفتاب از خواب بیدار شدم، آیا روزه‌ام صحیح است؟

بلی صحیح است و لازم نیست حتما سحر بیدار شوید و نیت روزه کنید.

۱۴۰. اگر در شب ماه رمضان جُنُب شویم و تا نزدیک اذان صبح غسل را به تأخیر اندازیم و سپس تیمم کنیم، آیا روزه صحیح است؟

تأخیر غسل، معصیت و گناه است، اما در مورد سؤال که عمداً غسل را تأخیر انداخته‌اید، لازم است با تیمم روزه بگیرید و قضای آن

را هم بنابر احتیاط واجب، بجای آورید.

۱۴۱. اگر خانمی تا بعد از اذان صبح عذر داشت، ولی قبل از طلوع آفتاب پاک شد و غسل کرد، آیا روزه آن روزش صحیح است؟

در مورد سؤال که عذر تا بعد از اذان صبح ادامه داشته است، روزه آن روز صحیح نیست؛ همان گونه که اگر چند دقیقه قبل از اذان مغرب نیز عادت شود، روزه‌اش باطل می گردد.

۱۴۲. اگر در ماه رمضان، غسل جنابت را فراموش کنیم و پس از

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۶

چند روز یادمان بیاید، چه تکلیفی داریم؟

باید روزه آن چند روز را قضا کنید؛ ولی کفاره ندارد.

۱۴۳. هنگامی که روزه می گیرم، بدنم به شدت سست می‌شود و نمی‌توانم کارهایی مثل درس خواندن را انجام دهم، وظیفه من چیست؟

این گونه ضعف و سستی‌ها تقریباً لازمه روزه است و برای نوع افراد پیش می آید ونمی‌توان به خاطر آن، روزه را خورد. می‌توانید سحر از غذای مقوی استفاده کنید و ساعات خواب شب را کمی بیش‌تر نمایید تا در روز دچار مشکل نشوید.

۱۴۴. در گذشته بعضی از روزه‌هایم را نگرفته‌ام. اکنون که ناراحتی معده دارم، قضای آن را چگونه بجای آورم؟

کفاره آن‌ها را بپردازید و قضای روزه‌های گذشته را بجای آورید. البته لازم نیست قضای آن‌ها پی در پی باشد و اگر با فاصله هم نمی‌توانید قضای آن را بجای آورید، هر وقت قدرت پیدا کردید انجام دهید. و در غیر این صورت باید برای انجام آن وصیت کنید. درباره روزه‌های امسال نیز اگر تا رمضان آینده قادر به انجام قضای آن نشوید، گرفتن روزه واجب نیست؛ فقط کفاره آن را بپردازید.

۱۴۵. دخترانی که تازه به سن بلوغ می‌رسند، و قدرت گرفتن همه روزه‌ها را ندارند، چه وظیفه‌ای دارند؟

هر مقدار از روزه‌ها را که می‌توانند، در ماه رمضان بگیرند و قضای بقیه آن را در طول سال به تدریج بجا آورند. و اگر نمی‌توانند روزه بگیرند، فعلا پرداخت کفاره (یک مُدّ طعام تقریباً ۷۵۰ گرم طعام برای هر روز) کافی است و در سال‌های بعد

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۷

قضای آن را هم بگیرند.

۱۴۶. آیا می‌توانیم قضای روزه رمضان را در مسافرت بگیریم؟

خیر، مگر آن که قصد اقامت ده روز کرده باشید.

۱۴۷. کسی که می‌داند آخر هفته به وطن بر می گردد، آیا می‌تواند قصد ده روز نماید و روزه‌های خود را در مسافرت بگیرد؟

اگر می‌داند که آخر هفته برمی گردد و تصمیم جدی بر ماندن ده روز ندارد، قصد اقامت ده روز صحیح نیست و روزه باطل است.

۱۴۸. اگر در مسافرت سحری بخوریم و در همان روز به وطن برگردیم، می‌توانیم روزه بگیریم؟

چنانچه قبل از اذان ظهر به حد ترخص وطن- جایی که صدای اذان شهر شنیده می‌شود و دیوار شهر دیده می‌شود- برسید و در مسافرت هم کاری که روزه را باطل می کند، انجام نداده باشید، باید قصد روزه کنید و روزه صحیح است.

۱۴۹. بیماری است که اگر در روز تنها یک قرص بخورد، می‌تواند روزه‌اش را بگیرد؛ آیا روزه بر او واجب است؟

اگر برای معالجه ناچار از مصرف دارو در روز باشد؛ روزه بر او واجب نیست و بعداً قضای آن را بگیرد.

۱۵۰. اگر روزه باشم و مادرم مرا وادار به خوردن غذا کند، آیا روزه‌ام باطل می‌شود؟

خوردن و آشامیدن روزه را باطل می کند؛ هر چند بر اثر درخواست و اصرار شخص دیگر باشد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۸

۱۵۱. گوش کردن به موسیقی و نگاه به نامحرم روزه را باطل می کند؟

گناهان مذکور روزه را باطل نمی کند؛ لکن ثواب آن را کاهش می‌دهد.

۱۵۲. اگر کسی در ماه رمضان تصمیم به خوردن چیزی بگیرد، امّا قبل از خوردن، منصرف شود، روزه‌اش چه صورت دارد؟

با تصمیم به خوردن روزه، روزه باطل می‌شود و لکن نباید تا وقت افطار مفطری بجا آورد، و بعداً هم قضای آن را بگیرد.

۱۵۳. آیا اگر در حال روزه سهوا چیزی بخوریم، روزه باطل می‌شود؟

خیر، روزه باطل نمی‌شود، و فرقی بین روزه رمضان و روزه قضا یا مستحبی نیست.

مسائل کفاره روزه

۱۵۴. کسی که روزه ماه رمضان را عمداً افطار کرده، آیا می‌تواند بجای کفاره روزه عمد مقداری پول به مقامات ذی صلاح بدهد و از گناه خود استغفار نماید؟

استغفار از گناه واجب است، و دادن پول به هر مقامی جبران کفاره روزه را نمی کند، و کسی که عمداً روزه خود را افطار کرده است، علاوه بر قضا باید کفاره آن را هم بپردازد و کفاره آن ۶۰ روز، روزه گرفتن یا ۶۰ مسکین را اطعام کردن و یا یک بنده آزاد کردن، است. بلی اگر قیمت اطعام ۶۰ مسکین را در اختیار شخص یا مؤسسه مطمئن قرار دهد تا به وکالت از او ۶۰ مسکین را اطعام کنند، مانعی ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۴۹

۱۵۵. آیا باید قضای روزه‌ها پی در پی باشد و اگر سال بر آن بگذرد، آیا کفاره هم دارد؟

لازم نیست قضای روزه‌ها پی در پی و پشت سر هم باشد؛ مگر این که تعداد روزهایی که به ماه رمضان آینده باقی مانده با مقدار روزه‌های قضا مساوی باشد و کسی که قضای ماه رمضان را یک سال یا بیش‌تر به تأخیر انداخته، باید علاوه بر قضا برای هر روز، یک مد طعام (۷۵۰ گرم گندم، آرد، برنج و ...) بابت کفاره تأخیر به نیازمندان بپردازد.

۱۵۶. آیا تأخیر در کفاره روزه باعث افزایش آن می‌شود؟

خیر، کفاره تأخیر روزه با گذشت چند سال اضافه نمی‌شود، شما می‌توانید آن را به صورت گندم، آرد و ... به فقیر بدهید یا پول آن را به دفتر مرجع تقلید خود تحویل نمایید و بگویید کفاره است تا جنس تهیه کرده، به فقیر بدهند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۰

احکام اعتکاف

۱۵۷. آیا کسی که معتکف شده می‌تواند روزه‌های سه روز اعتکاف را به عنوان نذری یا قضا یا کفاره حساب کند؟

بلی، می‌توان روزه قضا و کفاره و نذر را در اعتکاف بجا آورد. و لازم نیست روزه، برای خصوصِ اعتکاف باشد.

۱۵۸. آیا در اعتکاف، حیاط مسجد حکم مسجد را دارد؟

حیاط مسجد حکم مسجد را ندارد؛ مگر آن که معلوم شود حیاط را هم به عنوان مسجد وقف کرده‌اند.

۱۵۹. برای رفتن به نماز جمعه، می‌توان از محل اعتکاف خارج شد؟

ظاهراً از مواردی است که می‌توان خارج شد ولی باید حداقل زمان لازم را رعایت کرد.

۱۶۰. اعتکاف فرزند بدون اجازه پدر صحیح است یا خیر؟

اگر موجب اذیت و آزار والدین نباشد، نیاز به اجازه نیست.

۱۶۱. در صورتی که شخص در روز سوم اعتکاف مریض شود یا اضطراری پیش آید می‌تواند اعتکاف را به هم زند؟

در صورتی که از گرفتن روزه معذور باشد اعتکاف باطل می‌شود ولی کفاره ندارد.

۱۶۲. اعتکاف در غیر مسجد جامع (مثل نماز خانه دانشگاه) چه صورت دارد؟

اعتکاف در غیر مسجد جامع صحیح و مشروع نیست و احکام

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۵۱

اعتکاف را ندارد.

مسجد جامع، مسجدی است که اختصاص به گروه و قبیله خاصی ندارد و اقشار مختلف مردم در آن رفت و آمد می‌کنند.

۱۶۳. آیا کسانی که به مکه می‌روند، می‌توانند در مسجد الحرام معتکف شوند؟

اگر قصد اقامه ده روز در مکه را داشته باشند، یا نذر روزه در سفر نموده باشند، اعتکاف اشکال ندارد و الا روزه صحیح نیست، و اعتکاف باطل است.

۱۶۴. آیا در روزهای اعتکاف می‌توانیم در کلاس درس شرکت کنیم؟

رفتن به کلاس درس از موارد مجاز خروج از محل اعتکاف نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۵۲

احکام خمس

۱۶۵. آیا کتابی که مورد مطالعه قرار نگرفته، خمس دارد؟

اگر کتاب، مورد نیاز انسان و در شأن او باشد، خمس به آن تعلق نمی‌گیرد هر چند آن‌ها را در طول سال نخواند.

۱۶۶. خانمی که مقداری طلا به او هدیه شده و الان هم از آن استفاده می‌کند، باید خمس و زکاتش را بپردازد؟

زینت‌های مذکور زکات ندارد، و اگر در حد معمول و متعارف باشد، خمس ندارد.

ولی چنانچه بیش‌تر از حد معمول و شأن فرد باشد، پرداخت خمس آن واجب است.

۱۶۷. آیا به سکه طلا (بهار آزادی) خمس تعلق می‌گیرد؟

سکه بهار آزادی نیز مانند سایر دارایی‌ها است. چنانچه تا سر سال خمسی باقی بماند پرداخت خمس آن واجب می‌باشد.

۱۶۸. آیا به سود پولی که در بانک سپرده گذاری شده در صورتی که خمس اصل پول پرداخت شده باشد خمس تعلق می‌گیرد؟

اگر سود بنحو مشروع باشد، هر مقدار از آن که مصرف نگردد و تا سر سال خمسی باقی بماند پرداخت خمس آن واجب است.

۱۶۹. پولی بابت وام دانشجویی به ما داده می‌شود، آیا اگر آن را پس انداز کنیم خمس دارد؟

وام، مشمول خمس نمی‌گردد، مگر به مقداری که اقساط آن پرداخت شده و پس انداز شده باشد.

۱۷۰.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۵۳

خانم هایی که شاغلند و در آمد دارند، آیا لازم است هر ماه خمس حقوق خود را کنار بگذارند یا تعیین سال خمسی کفایت می‌کند؟

پرداخت خمس در هر ماه لازم نیست، اولین حقوقی که می گیرند، اول سال خمسی آن‌ها است. و چنانچه درآمدشان از مخارج سال اضافه بیاید، باید خمس آن را بپردازند.

۱۷۱. مهریه خود را به تدریج از شوهرم می گیرم، خمس دارد یا خیر؟

مهریه خمس ندارد.

۱۷۲. برای رفتن به عمره مفرده ثبت نام کرده‌ام. قسمتی از پول آن را پرداخته‌ام و بقیه وام است، آیا لازم است خمس آن‌ها را بپردازم؟

پولی که پرداخته‌اید، اگر از درآمد بوده و یک سال بر آن گذشته و بعد به حساب ریخته‌اید، خمس دارد؛ اما وام مذکور خمس ندارد.

۱۷۳. اگر با این هدف که خمس ندهیم، طوری خرج کنیم که از درآمد سال چیزی زیاد نیاید، اشکال دارد؟

اگر مصارف حلال باشد و زاید بر شأن نباشد، اشکال ندارد و در فرض سؤال، پرداخت خمس لازم نیست.

۱۷۴. خوردن غذاهایی که به عنوان نذر می‌دهند و نمی‌دانیم صاحبانش حساب خمسی دارند یا نه، چه صورت دارد؟

اگر یقین نداشته باشید به عین غذایی که مصرف می کنید خمس تعلق گرفته یا خیر، استفاده از آن برای شما اشکال ندارد.

۱۷۵.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۴

آیا می‌توانم بدون رجوع به مرجع تقلید، خمس خود را در راهی که مصلحت می‌بینم خرج کنم؟

خیر، تصرف در خمس بدون اجازه از مجتهد جامع‌الشرایط جایز نیست. بلی با اجازه ازآن مجتهد یا وکیل او می‌توانید در مصارف شرعی تعیین شده صرف نمایید.

۱۷۶. اگر وام گرفته باشم و قبل از مصرف آن، سال خمسی برسد پرداخت خمس آن لازم است یا خیر؟

خمسِ وام، واجب نیست، مگر به مقداری که از اقساط آن پرداخته باشید که در حکم پس انداز است.

۱۷۷. پولی را به تدریج برای تهیه خانه پس انداز کرده‌ام آیا به آن خمس تعلق می گیرد؟

اگر راهی برای تهیه خانه مسکونی مورد نیاز فعلی، غیر از پس انداز تدریجی ندارید، پس انداز مذکور خمس ندارد.

۱۷۸. آیا سهامی که از بازار بورس خریداری می کنیم، خمس دارد؟

حکم سرمایه را دارد که در سر سال خمسی، باید خمس آن را بپردازید.

۱۷۹. اگر از درآمد خود به کسی قرض داده باشیم، و بعد از دو سال به ما برگرداند، خمس دارد؟

بلی، پرداخت خمس آن بلا فاصله واجب است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۵

احکام زکات

۱۸۰. پرداخت زکات گندم و جو در چه زمانی لازم است؟

وقتی که گندم و جو دانه می‌بندد، وقت تعلق زکات است و پرداخت آن در زمان جمع‌آوری محصول است.

۱۸۱. زکات را باید به مرجع داد یا خودمان هم می‌توانیم به مصرف برسانیم؟

به نظر مشهور فقها، خودتان هم می‌توانید زکات را در مصارف معینه خرج کنید. مصارف زکات عبارت است از: فقیر، مسکین،

مسافر در راه مانـده، آزاد کردن بنـدگان، پرداخت بدهی بدهکاران، پرداخت حقوق کارمندانِ جمع‌آوری کننده زکات، کُفاری که اگر زکـات به آن‌هـا داده شود به اسـلام مایل می‌شونـد، فی سبیل الله، یعنی هر کاری که برای عموم مسـلمین نفع داشـته باشـد؛ مثل ساختن مدرسه و مسجد و بیمارستان و ....

۱۸۲. زکات سرمایه چند درصد آن می‌باشد؟

نظر مشهور فقهای شیعه آن است که زکات بر ۹ چیز تعلق می‌گیرد، و زکات سرمایه کسب واجب نیست.

۱۸۳. آیا می‌توانیم زکات فطره را برای کمک به مدرسه و مسجد بپردازیم؟

احتیاط واجب آن است که زکات فطره را به فقرای شیعه اثنی عشری بدهند اگر چه در شهر دیگر باشند.

۱۸۴. اگر شخصی مخارج سالش را نداشته باشد، ولی گندم او به حدّ نصاب برسد، زکات بر او واجب است، یا خیر؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۶

بلی، باید زکات گندم خود را بپردازد، و اگر فقیر است، دیگران می‌توانند به او زکات بدهند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۷

احکام حج

۱۸۵. اگر پدرم هزینه رفتن به سفر حج را به من ببخشد، آیا حج بر من واجب می‌شود؟

بلی، اگر هزینه سـفر حـج را در اختیـار کسـی بگذارنـد، بـاوجود سـلامت جسـمانی و امکـان مسافرت، حـج بر او واجب می‌گردد و اصطلاحاً به آن حج بذلی می‌گویند.

۱۸۶. آیا انجام عمره نیز مانند حج بر ما واجب می‌شود؟

برای کسانی که از مکه دور هستند و وظیفه آن‌ها حج تمتع است، عمره مفرده واجب نمی‌باشد.

۱۸۷. آیا صحیح است که می‌گویند در حال احرام، همسر به انسان نامحرم می‌شود؟

خیر، در حال احرام، همسـر به انسان نامحرم نمی‌شود لکن هر گونه تمتع و لذت بردن شهوانی از همسر ممنوع می‌گردد؛ اما صحبت کردن با او بدون قصد لذت اشکال ندارد.

۱۸۸. در سفر عمره می‌توانیم چند عمره برای خود یا دیگران انجام دهیم؟

در تکرار عمره، بقصد اشخاص مختلف و همچنین یک عمره برای خود و یک عمره به عنوان نیابت از دیگری، فاصله معتبر نیست.

۱۸۹. اگر کسی به سفر عمره رفته باشد، کفایت از حج می‌کند یا خیر؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۸

خیر، عمره مفرده از حَجّهُ الاسلام کفایت نمی‌کند. بنابراین، پس از حصول شرایط استطاعت باید به حج برود.

۱۹۰. لباس احرام مردان در عمره، حتماً باید حوله سفید باشد؟ برای خانم‌ها چطور؟

واجب نیست مردان از حوله سـفید استفاده کنند. اگر پارچه دوخته نشده باشد، کفایت می‌کند. ولی چون مستحب است لباس احرام از پنبه و به رنگ سـفید باشد، معمولا از حوله سـفید اسـتفاده می‌شود. خانم‌ها می‌توانند در لباس خود محرم شوند، و شـرائط خاصی ندارند.

۱۹۱. آیا شک در طواف هم مانند شک در نماز است؟

شک در طوافواجب در اکثر موارد، باطل کننده طواف است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۵۹

احکام امر به معروف

۱۹۲. وظیفه کسی که به مجلس تماشای فیلم‌های مبتذل رفته است و می‌داند امر به معروف و نهی از منکر با تمسخر حاضران مواجه می‌شود، چیست؟

چنانچه احتمال تأثیر نمی‌دهد، نهی از منکر واجب نیست. ولی باید خودش از مجلس خارج شود و اگر ناچار به ماندن است، نگاه نکند.

۱۹۳. در چه شرائطی می‌توانیم امر به معروف و نهی از منکر کنیم؟

بعض از شرائط امر به معروف بشرح زیر است:

الف- امر کننده به معروف و نهی کننده از منکر باید خود معروف و منکر را بشناسد.

ب- بداند که فاعل منکر، علم به منکر بودن آن عمل دارد و بدون عذر شرعی مرتکب می‌شود.

ج- احتمال تأثیر بدهد.

د- امر به معروف و نهی ازمنکر برای او ضرر نداشته باشد.

۱۹۴. اگر پدر یا مادر مرتکب گناه شوند، وظیفه فرزند در مقابل ایشان چیست؟

آیا نهی از منکر نسبت به ایشان بی‌احترامی محسوب نمی‌شود؟

نهی از منکر ملازم با بی احترامی نیست، و فرزند می‌تواند با کلام متین و اخلاق حسنه با پدر و مادر برخورد نماید، و عواقب انجام معصیت را به ایشان تذکر دهد، و آنان را متوجه تکالیف شرعی نماید، و در صورتی که تأثیر نکرد، وظیفه‌ای ندارد.

.۱۹۵

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۰

در محل کار تخلّفاتی را می‌بینیم که اگر به آنها تذکر بدهیم، ممکن است موجب محرومیت از بعض امتیازات مانند اضافه‌کار و پاداش و ترفیع رتبه شود، وظیفه ما چیست؟

بطور کلی اگر خوف داشته باشید که بر اثر امر به معروف و نهی از منکر، ضرر قابل توجهی به شما برسد، انجام آن واجب نیست، ولی چنانچه بتوانید، لازم است از طرق غیر مستقیم اقدام نمائید

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۱

احکام ازدواج و مَحرمیت

۱۹۶. استفاده از زنجیر، انگشتر و حلقه نامزدی طلا برای مردان چه صورت دارد؟

زینت به طلا برای مرد درهرحال حرام ونماز با آن نیزباطل است.

۱۹۷. حکم طلای سفید برای مردان چگونه است؟

طلای زرد، اگر مخلوط نقره داشته باشد که در اصطلاح برخی طلای سفید نامیده می‌شود، برای مرد جایز نیست؛ اما پلاتین که فلز دیگری غیر از طلا است، برای مردان اشکال ندارد.

۱۹۸. پسری که، به سبب ناتوانی مادرش در امر شیردهی، توسط زنی دیگر شیر داده می‌شود، آیا می‌تواند با دختر آن زن ازدواج کند؟

اگر با رعایت شرایط هشتگانه از آن زن شیر بخورد، با دخترهای آن زن محرم می‌شود و حکم خواهران خودش را پیدا می‌کند و ازدواج با آنها حرام است. در این مورد می‌توانید به توضیح المسائل (احکام نکاح، بخش شیردادن) مراجعه فرمایید.

۱۹۹. آیا ازدواج دختر سید با غیر سید اشکال دارد؟

خیر، اشکالی ندارد؛ لکن سزاوار است شوهر، حرمت همسر سیده خود را بیش‌تر رعایت کند.

۲۰۰. آیا زن می‌تواند هرگونه خواست، در مهریه‌اش تصرف کند؟

مهریه، ملک زن است و اختیار تصرف با خود او است؛ گرچه مشورت با شوهر در مصرف آن، می‌تواند مانع از اختلافات خانوادگی شود.

.۲۰۱

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۲

دایی مادر و عموی پدر بر ما محرمند؟

به طور کلی محارم نَسَبی مثل: پدر، مادر، پدر بزرگ و مادربزرگ‌های پدری و مادری، برادر، خواهر، فرزندان برادر، فرزندان خواهر، دایی، خاله، عمو، عمه خود شخص، دایی‌ها و خاله‌ها و عموها و عمه‌های پدر و مادر، همه به انسان محرمند.

۲۰۲. محرمیت خاله و دایی و امثال آن در چه حدی است؟

محارم نسبی می‌توانند بدن یکدیگر را، جز عورتین، بدون قصد لذت نگاه کنند؛ ولی نگاه با لذت و ریبه حرام است.

۲۰۳. مادرِ زن پدر به ما محرم است؟

خیر، تنها خود زن پدر بر شما محرم است و مادر یا مادر بزرگ او به شما محرم نیست.

۲۰۴. پدر من زن دیگری گرفته است؛ آیا من و برادرانم به او محرم هستیم؟ به خواهر او که خاله ما می‌شود چطور؟

شما و برادرانتان به زن پدر محرم هستید، اما خواهر او خاله شما محسوب نمی‌شود و به شما محرم نیست.

۲۰۵. برادرم دختری از پرورشگاه آورده است چگونه این دختر به من و برادران دیگرم محرم می‌شود؟

اگر مادر یا خواهر شما یا زن یکی از برادران شما شیر داشته باشد، و سن دختر کم‌تر از دوسال باشد، می‌توانند از طریق رضاع (شیرخوارگی) او را به شما و سایر برادرانتان‌محرم سازند. شرایط رضاع را در توضیح المسائل ملاحظه فرمایید.

۲۰۶. شخصی دختری را به عنوان فرزند خوانده اختیار کرده

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۳

است و امکان محرمیت از طریق شیرخوارگی وجود ندارد؛ چگونه این دختر به پدر خوانده و برادرانش و نیز به برادران مادر خوانده محرم می‌شود؟

اگر پدر خوانده، پدر یا پدر بزرگ داشته باشد و این دختر را به عقد موقت یکی از ایشان درآورند، به پدر خوانده و برادرانش محرم می‌گردد و نیز اگر او را به عقد موقت پدر یا پدر بزرگ مادر خوانده در آورند، به برادران مادر خوانده هم محرم می‌شود. البته اگر پدر واقعی دختر بچه معلوم است، عقد باید با اجازه او انجام گیرد و اگر پدر دختر نامعلوم است، عقد باید با اجازه مجتهد جامع‌الشرائط انجام پذیرد.

۲۰۷. در مسأله قبل مدت عقد موقت چقدر است؟

مدت عقد موقت می‌تواند از کمتر از یک ساعت تا یک ماه یا چند سال باشد. و نسبت به ازدواج صغیر و صغیره احتیاط آن است

که مدت عقد به مقداری باشد که پسر به حد استمتاع جنسی برسد و قابلیت تلذذ جنسی از دختر وجود داشته باشد.

۲۰۸. در مسأله قبل آیا پس از پایان مدت عقد موقت، محرمیت همچنان باقی است؟

پس از پایان مدت عقد، نسبت به پدر یا جدّ پدری که دختر بچه را به ازدواج او درآورده‌اند، محرمیت تمام می‌شود؛ اما محرمیت با فرزندان پدر یا جد پدری و نوه‌های آن‌ها همچنان باقی است.

۲۰۹. اگر به کسی برای خواندن عقد ازدواج یا طلاق وکالت دادیم و بعد پشیمان شدیم، ولی وکیل صیغه عقد یا طلاق را جاری

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۴

کرد، آیا عقد و طلاق صحیح است یا خیر؟

عمل وکیل تا زمانی که مطلع از عزل نشده ممضی و پذیرفته شده است. بنابراین، اگر پس از پشیمانی به وکیل اطلاع نداده باشید، عقد و یا طلاق صحیح است؛ و اگر اطلاع داده باشید، عقد فضولی است و منوط به اجازه شما است، اما طلاق باطل است.

۲۱۰. روابط بین خانم با نامزدش باید چگونه باشد، آیا باید به تمام خواسته‌های او پاسخ دهد؟

نامزد قبل از اجرای صیغه عقد نامحرم است. اما وقتی صیغه عقد شرعی بین زن و شوهر خوانده شد، وظایفی که از نظر شرع مقدس برای هر یک از طرفین تعیین شده و در رساله‌های عملیه بیان گردیده، برعهده آن دو مترتب می‌شود؛ هر چند هنوز مراسم رسمی عروسی انجام نشده باشد. در این صورت، طرفین می‌توانند هر گونه لذتی از یکدیگر ببرند. البته خوب است آن مقدار از روابط که عرفاً و طبق مرسوم به بعد از عروسی موکول شده رعایت شود.

۲۱۱. آیا لازم است با هر دختری که خانواده برایم انتخاب می‌کند، ازدواج کنم؟

خیر، مجبور به ازدواج با او نیستید؛ ولی از آن جا که پدر و مادر در امر ازدواج بیش از شما تجربه دارند و نکاتی را در نظر می‌گیرند که شاید مورد توجه شما نباشد، مناسب است شما شرایط لازم همسر آینده خود را با ایشان مطرح کنید تا انتخاب دقیق‌تر صورت گیرد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۵

۲۱۲. خانمی که چند سال در آمد خود را در خانه خرج کرده است آیا از شوهر طلبکار است؟

اگر حقوق و در آمدش را با رضایت به شوهر بخشیده یا در امور خانه خرج کرده است، از کسی طلبکار نیست. بلی چنانچه به شوهر قرض داده و شوهر آن را هزینه کرده است یا به امر شوهر و بدون قصد مجّان خرج کرده است، طلبکار است و شوهر باید طلب او را بپردازد.

۲۱۳. در هفته‌های اول حاملگی که هنوز خلقت جنین کامل نشده است، سقط جنین چه صورتی دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام» ؛ ج ۱ ؛ ص ۶۵

از انعقاد نطفه، سقط جنین حرام است و موجب دیه می‌گردد و دیه آن بر حسب مراحل خلقت جنین از بیست تا هزار دینار طلا است.] دینار معادل ۱۸ نخود طلای مسکوک است [

۲۱۴. آیا جراحی برای ترمیم بکارت جایز است؟

جراحی برای ترمیم بکارت اگر موجب نظر و لمس غیر شوهر باشد حرام است، و در صورت ترمیم چنانچه شوهر در موقع ازدواج شرط بکارت کند یا عقد را مبنی بر بکارت دختر جاری کنند، و بکارت بر اثر نزدیکی بر طرف شده باشد حق فسخ برای شوهر وجود دارد و جراحی، در آن تاثیری ندارد.

۲۱۵. زنانی که رحمشان را با جراحی بیرون آورده‌اند و بچه‌دار نمی‌شوند عده دارند یانه؟

بلی عده دارند. معلوم شدن پدر طفل از حکمت‌های عده است نه علت آن.

۲۱۶. آیا ارضای جنسی همسر به وسیله شوهر بدون نزدیکی

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۶

اشکال دارد؟

ارضای جنسی زوجه به وسیله اعضای بدن شوهر، بدون دخول اشکال ندارد؛ ولی موجب ادای حق زوجه نمی‌شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۷

احکام حجاب و رابطه با نامحرم

اشاره

۲۱۷. پوشاندن پا از مچ تا انگشتان در مقابل نامحرم برای زن واجب است یا نه؟

بلی زن در مقابل نامحرم باید روی پاها را هم بپوشاند.

۲۱۸. سلام بر نامحرم چه حکمی دارد؟

در محیطهای جمعی سلام بر جمع مانعی ندارد؛ ولی بهتر است از سلام‌های خصوصی که نوعاً زمینه ساز فتنه است، اجتناب شود. از امیرمؤمنان علیه‌السلام روایت شده است که فرمود: «من به زن جوان سلام نمی‌کنم؛ زیرا می‌ترسم در قلبم چیزی خلجان کند که مطلوب پروردگار نیست.»

۲۱۹. آیا صحبت با نامحرم در محیط خلوت و به مدت طولانی جایز است؟

اگر محیط خلوتی باشد که دیگری نتواند به آن وارد شود بودن دو نامحرم در آن مکان، حرام است، و در غیر آنجا هم، اگر صحبتهای شهوانی باشد، یا مفسده دیگری بر آن مترتب شود، جایز نیست.

۲۲۰. آیا رعایت حجاب در مقابل پسر خاله و پسر عمو لازم است، اگر چه مسن‌تر از خودم و جای پدرم باشند؟

پسر عمه، پسر خاله، پسر دایی و پسر عمو همه نامحرم هستند و رعایت حجاب در برابر آن‌ها واجب و ترک آن گناه است؛ و بالا بودن سن آنان موجب تغییر حکم نیست.

۲۲۱. آیا می‌توانیم با دختر نامحرمی، صیغه خواهر و برادری

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۸

بخوانیم، و مثل خواهر و برادر با هم رفتار کنیم؟

خیر، صیغه خواهر و برادری با نامحرم مشروع نیست، آنچه موجب محرمیت می‌شود، انجام عقد ازدواج بصورت دائم یا موقت، با رعایت شرائط مربوطه است.

۲۲۲. با توجّه به این‌که کلاس‌های دانشجویان دختر و پسر با هم برگزار می‌شود، طبعاً ناخودآگاه چشم آدم به دختران نامحرم می‌افتد، حکم آن چیست؟

نگاه غیر عمدی و بدون قصد لذت اشکال ندارد.

۲۲۳. شنیده‌ام که می‌گویند گریم جزء آرایش حساب نمی‌شود، آیا این مطلب درست است، و گریم کردن جایز است؟

گریم- اگر همراه کار حرامی نباشد- اشکال ندارد. بنابراین، گریم مردان به وسیله مردان یا زنان به وسیله زنان اشکال ندارد.

امّا اگر گریم زن یا مرد به وسیله نامحرم صورت بگیرد، جایز نیست. نکته دیگر آن که هر جا «گریم» به عنوان آرایش یا آرایش و تغییر چهره برای خانم‌ها باشد، باید از نامحرم پوشانده شود؛ امّا اگر صرفاً برای تغییر چهره باشد، احوط پوشاندن آن از نامحرم است.

۲۲۴. در جلسات عقد و عروسی که داماد وارد می‌شود، تکلیف خانم‌هایی که با او نامحرم هستند چیست؟

در مقابل داماد و سایر نامحرمان باید رعایت حجاب کامل را بنمایند و فرقی بین مجلس عروسی و سایر موارد نیست.

۲۲۵. عکس‌هایی که در کودکی (قبل از تکلیف) گرفته‌ایم و مسلماً بدون حجاب و ... بوده، الان که بزرگ شده‌ایم، اگر نامحرم ببیند-

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۶۹

مثلًا پسر خاله یا شوهر عمه و ... آیا اشکال شرعی دارد؟

اگر نامحرم بدون قصد لذت به عکس‌ها نگاه کند مانعی ندارد و شما هم تکلیفی ندارید.

۲۲۶. در عقدها و عروسی‌ها که معمولًا خانم‌ها با لباس‌های ویژه آن مراسم شرکت دارند و در اکثر مواقع نیز لباس‌ها، بدن نما است و فیلمبرداری صورت می گیرد تکلیف ما چیست؟

اگر می‌دانید یا احتمال می‌دهید که در آینده این فیلم‌ها توسط افراد نامحرم مشاهده می گردد لازم است حجاب کامل خود را موقع فیلمبرداری مراعات کنید و اگر نمی‌توانید، از واقع شدن در مقابل دوربین فیلمبرداری خودداری نمایید.

۲۲۷. استفاده از کرم‌های چرب کننده، مرطوب کننده، ضد آفتاب و ... بر روی دست و صورت، اگر به منظور محافظت از پوست بکار برده شود ولو این‌که خوشبو باشد و یا باعث سفید و روشن شدن پوست شوند؛ چه حکمی دارد؟

اگر آرایش و زینت محسوب نشود، و بوی خوش آن موجب التذاذ و تحریک نامحرم نگردد اشکال ندارد.

ولی در هر صورت بنابر احتیاط واجب، صورت را از نامحرم بپوشاند.

۲۲۸. در خانواده ما رسم است که در میهمانی‌ها همه بستگان با یکدیگر دست می‌دهند. دست‌دادن بدون‌قصد لذت چه صورت دارد؟

دست دادن با نامحرم، اگر چه از بستگان نزدیک مثل پسر دایی و پسر عمو باشند، حتی بدون قصد لذت هم جایز نیست. لازم است آن‌ها را با احکام شرعی آشنا سازید.

۲۲۹.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۰

آیا دایی یا عموی جوان می‌تواند دختر خواهر یا دختر برادر خود را که جوان است، ببوسد؟

اگر قصد لذت شهوانی و ریبه در کار نباشد، اشکال ندارد.

۲۳۰. آیا چیدن و رنگ کردن ابرو جایز است؟

اصلاح و رنگ کردن ابرو برای خانم‌ها اشکال ندارد؛ ولی باید از نامحرم پوشانده شود.

۲۳۱. نگاه کردن به استاد مرد برای بهتر فهمیدن درس چگونه است؟

نگاه به صورت و گردن و دست‌های مرد نامحرم که معمولا نمی‌پوشانند، بدون قصد لذت و ریبه اشکال ندارد.

۲۳۲. پوشیدن جوراب نازک برای خانم‌ها چه حکمی دارد؟

چون پوشاندن روی پا در مقابل نامحرم واجب است. بنابراین، استفاده از جوراب نازک که پوست پا از زیر آن پیدا باشد در مقابل نامحرم جایز نیست.

۲۳۳. اگر انسان با دوست دختر خود به امامزاده برود و زیارت کند، آیا زیارتش همانند دوست معمولی صحیح است؟

رفتن به زیارت امامزادگان برای کسب ثواب است. اگر انسان در مسیر کسب ثواب، گناهی مرتکب گردد، واضح است که به پاداش مذکور نخواهد رسید و چه بسا موجب افزایش گناه نیز بشود.

۲۳۴. آیا پوشیدن لباس تنگ و کوتاه برای خانم‌ها جایز است؟

لباس خانم‌ها در مقابل نامحرم، باید اولًا بدن را بپوشاند و ثانیاً

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۱

بنحوی نباشد که موجب تحریک نامحرم گردد، و برجستگی‌های بدن در آن ظاهر باشد.

۲۳۵. لبخند زدن هنگام صحبت با نامحرم چه حکمی دارد؟

لبخند زدن و هر کاری که در معرض تهییج نامحرم است، جایز نیست، و در حدیث آمده که هزار سال حبس در آخرت مجازات یک کلمه شوخی با نامحرم است.

۲۳۶. معاینات پزشکی که مستلزم لمس و نظر به نامحرم است چه صورت دارد؟

در صورت نبودن پزشک مماثل، به مقدار ضرورت اشکال ندارد.

۲۳۷. دانشجوی پرستاری هستم. در موقع کار در بیمارستان گاهی دستم با دست همکاران نامحرم تماس پیدا می‌کند. با این که قصد و غرضی در کار نیست و کوشش خود را برای عدم تماس انجام می‌دهم، آیا مرتکب گناه می‌شوم؟

اگر در اثنای کار، دستتان به طور اتفاقی با همکارانتان تماس پیدا کند، اشکال ندارد؛ ولی چنانچه بدانید این عمل به طور مکرر- هر چند ناخودآگاه- انجام می‌گیرد، لازم است از دستکش و مانند آن استفاده کنید.

۲۳۸. اگر کسی با نگاه کردن یا لمس دختران غیر بالغ لذت ببرد، چه صورت دارد؟

حرام است.

حجاب توریست‌ها

۲۳۹. آیا لازم است حجاب را برای توریست‌ها الزامی کنیم؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۲

افراد توریست، از جهت حکم فقهی حجاب، تابع دین خود هستند؛ لکن همان گونه که ملزم به رعایت دیگر قوانین کشور هستند نباید اجازه داده شود بر خلاف ارزش‌های دینی و فرهنگی کشور اقدام کنند، و موجب اشاعه فساد و ابتذال اخلاقی شوند.

لباس آستین کوتاه

۲۴۰. آیا پوشیدن لباس آستین کوتاه برای آقایان جایز است؟

چنانچه مرد بداند زنان با قصد لذت به دستانش نگاه می‌کنند، احتیاط واجب پوشاندن آن است.

پوشیدن لباس سیاه

۲۴۱. آیا پوشیدن لباس سیاه در عزای امام حسین علیه‌السلام کراهت دارد؟

پوشیدن لباس مشکی در سوگواری امام حسین علیه‌السلام از مصادیق تعظیم شعائر و دارای رجحان شرعی است و کراهت ندارد. بسیاری از فقهای بزرگوار و مراجع تقلید در روز عاشورا از قبای سیاه استفاده می‌کردند.

۲۴۲. معیار لباس شهرت چیست؟

لباس شهرت، لباسی است که پوشیدن آن بخاطر رنگ، کیفیت دوخت، یا علل دیگر مناسب نیست، بطوری که اگر آن را در برابر مردم بپوشند، توجه آنان را به خود جلب می کند، و انگشت نما می‌شوند.

.۲۴۳

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۳

آیا لباس خانم‌ها حتماً باید سیاه باشد؟

پوشیدن لباس سیاه واجب نیست بلکه ملاک آن است که لباس خانم‌ها باید به رنگی نباشد که خلاف متعارف، و موجب جلب توجّه نامحرم گردد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۴

احکام مالی

خرید و فروش قسطی

۲۴۴. خرید و فروش کالاها به صورت اقساط و نسیه با قیمت بیش‌تر چه حکمی دارد؟

خرید اجناس به صورت قسطی و با قیمت بیش‌تر ربا نیست و اشکال ندارد.

۲۴۵. عقد فضولی و عقد باطل چه تفاوتی دارند؟

عقد فضولی، عقدی است که جز رضایت مالک، همه شرایط صحت معامله را دارد.

اگر بعد از انجام عقد فضولی مالک رضایت دهد، معامله صحیح است و آثار عقد بر آن مترتّب می‌شود؛ به خلاف عقد باطل که فاقد شرایط صحت معامله است.

مثلا اگر خانه فردی را بدون اجازه مالك بفروشیم، عقد فضولی است و با اجازه مالك معامله صحیح و تمام می‌شود؛ اما اگر معامله ربوی باشد، هر چند توسط مالك انجام می‌شود، باطل است.

۲۴۶. چرا سود مضاربه حرام نیست؟

مضاربه در حقیقت، وکالت دادن برای انجام معاملات مشروع است که سود آن بین صاحب سرمایه و عامل با نسبت توافق شده، تقسیم می گردد و اگر ضرری هم پیش بیاید، در صورتی که عامل کوتاهی نکرده باشد، از سرمایه کسر می‌شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۵

مال دیگران

۲۴۷. در دوران کودکی پولی از کسی برداشته‌ام و نمی‌توانم مستقیماً مطالب را به او بگویم، بنظر شما چگونه عمل کنم؟ آیا می توانم صدقه دهم؟

باید به طریقی، پول را به صاحبش برسانید و لازم نیست بگویید بابت چه چیز است؛ مثلًا می‌توانید به او بگویید این پول را سابقاً از من طلب داشته‌ای؛ و یا به حساب بانکی او واریز کنید؛ و یا به وسیله شخص دیگری پول را به دست او برسانید؛ و در هر حال صدقه دادن کفایت نمی کند.

۲۴۸. اگر وسائل اشخاصی که اکنون به آن‌ها دسترسی نداریم، پیش ما باشد، حکمش چیست؟

اگر صاحبان یا ورثه آن‌ها را می‌شناسید، باید به هر صورت به صاحبش برسانید یا رضایت آن‌ها را تحصیل کنید؛ و اگر از پیدا کردن صاحب آن‌ها مأیوس هستید، می‌توانید آن‌ها را با اجازه مجتهد از طرف صاحبش به فقیر غیر سید صدقه بدهید.

۲۴۹. اگر قبلا مالی از کسی برداشته باشم، چگونه جبران کنم؟

اگر خود آن مال موجود است، خود آن را و اگر تلف شده است، مثل یا قیمت آن را به صاحبش بدهید؛ و اگر از دسترسی به صاحب آن مأیوس هستید، با اجازه مجتهد جامع الشرایط از طرف صاحبش به فقیر غیر سیّد صدقه دهید.

۲۵۰. در مسأله قبل اگر دسترسی به صاحب پول داشته باشیم؛ ولی پرداخت آن موجب اختلاف یا آبروریزی شود، تکلیف چیست؟

پول را باید به صاحبش برسانید؛ و لازم نیست علت را بیان

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۶

کنید. می‌توانید بگویید سابقاً از من طلب داشته‌ای. همچنین می‌توان پول را به وسیله پست یا شخص ثالث به دست او رساند.

۲۵۱. مردی در گذشته حقوق همسر کارمند خود را به جبر گرفته و در امور خانه خرج کرده است، وظیفه‌اش چیست؟

اگر رضایت همسر را جلب نکرده باشد، ضامن است و باید جبران کند.

۲۵۲. در مواردی دیده‌ام که پرسنل بیمارستان وسائل پانسمان و داروهای بیمارستان را به مصارف شخصی خود می‌رسانند، آیا مشکل شرعی ندارد؟

مصرف وسائل و داروهای بیمارستان‌های دولتی و خصوصی برخلاف مقررات، حرام است و موجب ضمان مثل یا قیمت آن می‌شود.

۲۵۳. قفل کردن تلفن کارتی و استفاده از آن چه صورت دارد؟

استفاده بر خلاف مقررات از اموال دولت، حرام و موجب ضمان است.

۲۵۴. کفش من در مسجد گم شد، کفش دیگری بجای آن برداشتم. کار من چه حکمی دارد و الآن چه باید کنم؟

اگر بدانید کفشی که برداشته‌اید مال کسی است که کفش شما را برده، می‌توانید بجای کفش خود بردارید؛ ولی اگر قیمت آن از کفش خودتان بیش‌تر باشد، باید هر وقت صاحب آن پیدا شد زیادی قیمت را به او بدهید؛ و چنانچه از پیدا شدن او ناامید شوید، باید با اجازه حاکم شرع (مجتهد جامع الشرائط) زیادی

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۷

قیمت را از طرف صاحبش صدقه بدهید. اما اگر احتمال می‌دهید کفشی که برداشته‌اید مال کسی که کفش شما را برده نیست، باید از صاحبش جست و جو کنید و چنان که مأیوس شدید، آن را از طرف صاحبش به فقیر غیر سید صدقه بدهید.

۲۵۵. چند سال است که پول بیمه داده‌ام ولی بحمد الله از دفترچه بیمه استفاده نکرده‌ام؛ آیا می‌توانم به مقدار پولی که بابت بیمه داده‌ام به دیگری اجازه استفاده دهم؟

استفاده از دفترچه بیمه دیگری، خلاف مقررات و موجب ضمان استفاده کننده می‌شود.

۲۵۶. اگر بچه نابالغی را کتک بزنیم، دیه مربوط به چه کسی است؟ آیا اگر پدر طفل رضایت دهد، کافی است؟

دیه، مربوط به خود کودک است و ولی طفل، بدون وجه شرعی حق ندارد مال طفل را به دیگری ببخشد. بلی، کودک پس از بلوغ و رشد اگر از حق خود گذشت، رفع ضمان از ضارب می‌شود.

سوده سپرده بانک‌ها

۲۵۷. برای سپرده ثابت بانک‌ها سود روز شمار می‌دهند، آیا این ربا نیست؟

اگر سپرده گذار، بانک را وکیل کند که با پول او معامله مشروع انجام دهد و در صدی از سود آن را به سپرده گذار بدهد و بقیه را به عنوان حق وکالت بردارد- همان گونه که در قانون بانکداری بدون ربا آمده است- اشکال ندارد؛ اما اگر به شرط گرفتن زیاده،

قرض به بانک بدهد، ربا و حرام است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۸

۲۵۸. چرا با وجود حرام بودن ربا، بانک‌های کشور ما وام ربوی می‌دهند و اسمش راقرض الحسنه می گذارند؟

اگر بانک‌ها مطابق قانون بانکداری بدون ربا عمل کنند، وام آن‌ها ربوی نمی‌شود؛ لکن متأسفانه برخی از مسؤولان بانک‌ها بدون توجه به قانون، عمل می کنند و مشتریان نیز آگاهی به مسائل شرعی وام ندارند، در نتیجه وام آن‌ها ربوی و حرام می گردد.

۲۵۹. گذاشتن پول در مؤسسات پولی و اعتباری که سود می‌دهند، چگونه است؟

اگر پول را بر مبنای یکی از عقود شرعی مثل مضاربه و مشارکت و ... در اختیار مؤسسه می گذارند، با رعایت شرایط شرعی معامله، گرفتن سود اشکال ندارد. همچنین است اگر مؤسسه را وکیل کنند که با سپرده ایشان معاملات مشروع انجام دهد و قسمتی از سود را به عنوان حق الوکاله بردارد و بقیه را به سپرده گذار بدهد، امّا اگر به شرط گرفتن سود به مؤسسه، قرض می‌دهد، ربا و حرام است.

۲۶۰. بعضی از صندوق‌های قرض الحسنه می گویند: در صورتی وام می‌دهیم که مثلًا ۶ ماه یا یک سال در نزد ما سپرده داشته باشید، آیا این شرط صحیح است؟

اگر پول گذاشتن در صندوق، مشروط به قرض دادن پس از شش ماه باشد، حکم ربا دارد.

صلح و هبه

۲۶۱. صلح با هبه چه تفاوتی دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۷۹

عقد صلح و هبه در بعض موارد از نظر نتیجه یکی هستند و موجب تملیک چیزی به دیگری می گردند. اما با این تفاوت که صلح، با قبول طرف مقابل، محقق می‌شود؛ ولی در هبه، علاوه بر قبول طرف، باید مورد هبه نیز در اختیار او قرار گیرد و تفاوت دیگر آن است که صلح عقد لازم و هبه عقد جایز است.

هدیه از مال حرام

۲۶۲. با پسر نامحرمی دوست شدم و هدایایی برایم خریده است، اکنون که متوجه حرمت دوستی با نامحرم شده‌ام و رابطه خود را با او قطع کرده‌ام، آیا باید هدایای موجود را به او برگردانم؟

اگر هدایا موجود است و مطالبه می کند، باید به او باز گردانید، در غیر این صورت برگرداندن لازم نیست؛ لکن اگر آن هدایا را با دادن به دیگران از محیط زندگی خود دور کنید تا خاطرات معصیت و گناه، کم‌تر در نظر شما مجسم شود، اولویت و رجحان دارد.

۲۶۳. اگر به ما هدیه‌ای داده شود که می‌دانیم از راه حرام تهیه شده است، چه وظیفه‌ای داریم؟

اگر یقین به حرام بودن آن دارید، نباید قبول کنید؛ و در صورت قبول، اگر صاحب آن را می‌شناسید، باید به صاحب واقعی برسانید؛ و اگر نمی‌شناسید، با اجازه مجتهد جامع الشرایط، از طرف صاحبش به فقیر غیر سید، صدقه بدهید.

شرط بندی

۲۶۴. شرط بندی حلال است یا حرام؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۸۰

شرط بندی در مواردی مثل مسابقات اسب دوانی و تیراندازی با شرائط مقرّر جایز، و در سایر موارد جایز نیست.

برد و باخت در ورزش

۲۶۵. حکم برد و باخت و جوایز در بازی‌های ورزشی مثل فوتبال و والیبال چیست؟
جوایزی که از طرف سازمان‌ها و مؤسسات پرداخت می‌شود، حلال است؛ ولی اگر جایزه از سوی بازیکنان باشد و بازی با شرط برد و باخت برگزار شود، قمار و حرام است.

رشوه

۲۶۶. دادن رشوه برای حل مشکل اداری چه صورت دارد؟ و بااضطرار چگونه است؟
پرداخت پول یا اموال دیگر از طرف فرد مراجعه کننده به کارمندان ادارات که مکلف به ارائه خدمات اداری به مردم هستند منجر به فساد ادارات خواهد شد، و عملی است که از نظر شرعی حرام محسوب می‌شود و دریافت کننده حق تصرف درآن مال را ندارد و باید به صاحبش مسترد نماید؛ بلی چنانچه احقاق حق، متوقف به پرداخت وجه باشد، برای دهنده اشکال ندارد.
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۱

احکام گوناگون

موسیقی

۲۶۷. چنانچه کسی به ناچار در محیطی باشد که نوار مبتذل پخش می‌شود و چاره‌ای ندارد تکلیفش چیست؟
استماع و گوش دادن حرام است، ولی به گوش رسیدن آن حرام نیست. بنابر این، در صورت اضطرار، توقف در آن محیط مانعی ندارد، به موسیقی گوش ندهد؛ هر چند به گوش او برسد.
۲۶۸. گوش دادن به موسیقی متناسب با مجالس لهو و لعب، چنانچه در فرد تأثیر نگذارد، چه حکمی دارد؟
موسیقی‌هایی که با مجالس لهو و لعب و غفلت متناسب است حرام شمرده می‌شود، و ملاک حرمت تأثیر گذاری بر نوع مردم است، اگر چه بر شخص خاص اثر نداشته باشد.
۲۶۹. گوش دادن آقایان به نواری که خواننده‌اش خانم باشد و از سروده‌های شعرایی مثل حافظ و مولوی و ... بخواند چه حکمی دارد؟
چنانچه صدای زن به صورت غنا نباشد و گوش دادن آن به قصد لذت انجام نگیرد و مفسده‌ای بر آن مترتب نگردد، اشکال ندارد و اگر یکی از ویژگی‌های یاد شده را دارا باشد، گوش دادن به آن جایز نیست.
۲۷۰. هر نوع موسیقی که بتوان با آن رقصید چه حکمی دارد؟
موسیقی مطلقا حرام است.
۲۷۱. در صورتی که آهنگِ ترانه‌های غیر مجاز با ادواتی که برخی
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۲
آن را مجاز می دانند نواخته شود، گوش دادن به آن‌ها چه حکمی دارد؟
موسیقی به معنای نواختن آلات طرب که انواع متعدد دارد، حرام است، چه همراه با آواز باشد و چه نباشد، و غنا که آواز مطرب و

مناسب با مجالس لهو است، بنفسه حرام است، اگر چه همراه با آلات موسیقی نباشد، و شرط مطرب بودن، در حرمت غنا است و اما استماع آلات موسیقی مطلقا حرام است.

۲۷۲. اگر مسئولان هیئت، از نذورات و تبرعات افراد که برای هیئت می‌دهند، وسایل موسیقی بخرند چه صورت دارد؟

خرید وسایل لهوی حرام است و خریداران در برابر پول هیأت که صرف خرید این ابزار می‌کنند، ضامن هستند.

۲۷۳. چند سالی است که استفاده از آلات موسیقی در برخی هیأت‌های مذهبی مرسوم شده است، حکم آن چیست؟

استفاده از ابزار و آلات مختص موسیقی‌لهوی حرام است، و در غیر مختص هم، جایز نیست.

تعزیه و شبیه خوانی

۲۷۴. آیا تعزیه و شبیه خوانی اشکال ندارد؟

تعزیه اگر مشتمل بر استعمال آلات لهو و لعب نباشد و مطلب دروغ در آن گفته نشود و مستلزم وهن اهل بیت و ائمه اطهار علیهم‌السلام نباشد، وبنابراحتیاط تشبه مرد به زن هم در آن نباشد، اشکالی ندارد.

۲۷۵. در بعضی از مجالس برای ابراز محبت به اهل بیت

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۳

علیهم‌السلام خود را به حیوانات شبیه می‌کنند و یا به گردن خود قلاده می‌آویزند، این گونه اعمال چه صورت دارد؟

برگزاری مجالس سوگواری و اظهار محبت به اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام از افضل اعمال است، و در اعمال مذکور باید رعایت شرائط زمان و مکان را بنمایند، که برداشت سوء از آن نشود.

صله رحم

۲۷۶. چه موقع قطع رحم جایز است؟

صله رحم حتّی با خویشاوندان فاسق واجب است و لازم است در ارشاد آنان تلاش شود. بلی چنانچه سختی و مشقتی در بین باشد، صله رحم وجوب ندارد؛ ولی باید توجّه داشت که لازم نیست این عمل با رفتن به منزل ارحام و مهمانی کردن و مهمان شدن و ... انجام گیرد. همین اندازه که قطع رحم نشود کافی است و این کار با پیغام فرستادن یا تماس تلفنی یا نوشتن نامه یا سلام کردن هم محقّق می‌شود.

۲۷۷. در صله رحم نسبت قرب و بعد ارحام بر چه ملاکی استوار است؟ آیا تلفن کردن برای صله رحم کافی است؟

صله رحم به هر شکلی که انسان بتواند با توجه به شرایطش انجام دهد، رافع تکلیف است؛ مثلًا برای کسی که امکان دیدار حضوری بر اثر بعد مسافت یا علل دیگر وجود ندارد، تلفن زدن یا حتی مکاتبه می‌تواند رافع تکلیف باشد. منظور از قطع رحم این است که انسان به طور کلی نسبت به خویشاوند خود بی‌اعتنا شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۴

ارحام، کسانی هستند که در مراتب ارث واقع می‌شوند؛ مانند پدر و مادر، برادر و خواهر و فرزندان آن‌ها و عمو، عمه، خاله، دائی و فرزندان آن‌ها.

۲۷۸. وقتی فرد ببیند برادرش به وظایف دینی نماز، خمس و ... [عمل نمی‌کند و به تذکر هم گوش نمی‌دهد، می‌تواند رفت و آمد نداشته باشد وصله رحم را به احوال پرسی تلفنی و مانند آن محدود کند؟

صله رحم به نحو مذکور در سؤال کفایت می‌کند؛ هر چند در صورت احتمال تأثیر، بهتر است رفت و آمد را قطع نکند. بلی، اگر

قطع رابطه در توجه او به وظایف شرعی مؤثر باشد، از باب نهی از منکر لازم است.

رایت و کپی و شکستن قفلCD

۲۷۹. شکستن قفلCD و نسخه برداری و تکثیر آن بدون اجازه از صاحب اصلی‌اش چه حکمی دارد؟
اگر در موقع فروش، شرط نشکستن قفل و عدم کپی شده و یا مبتیاً بر آن فروخته شده باشد، شکستن قفل و کپی کردن خلاف شرط است و جایز نیست.
۲۸۰. بعضی اوقات ناچاریم یک یا چند صفحه و گاهی یک فصل از کتابی را برای درس یا تحقیق کپی کنیم، چه صورت دارد؟
کپی چند صفحه یایک فصل از کتاب، چاپ کتاب نیست وآن حکم را ندارد، و اگر مالک آن اذن بدهد اشکال‌ندارد.

نذر

۲۸۱. اگر نذر کرده باشم پولی را به فقیر بدهم، آیا می‌توانم آن را
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۵
برای کمک به مدرسه یا ساختمان مسجد اختصاص دهم؟
اگر نذر صحیح شرعی کرده باشید، یعنی به صیغه مخصوص، نذر را خوانده باشید، تغییر مورد نذر جایز نیست.
۲۸۲. نذری برای شب عاشورا داشتم که موفق به انجام آن نشدم. آیا می‌توانم در وقت دیگری انجام دهم؟
با فرض این که صیغه نذر را به عربی و یا فارسی نخوانده‌اید، انجام آن در وقت دیگر اشکال ندارد.
۲۸۳. چند روزی به مشهد رفته‌ایم و اتفاقاً با روزهایی که روزه آن ثواب بسیار دارد، مصادف شده است؛ آیا می‌توانیم در سفر نذر کنیم و آن روزها را روزه بگیریم؟
نذر مذکور در سفر صحیح نیست.

ارث

۲۸۴. برادر و خواهری داریم که مادر آن‌ها غیر از مادر ما است- مادر آن‌ها را پدرم صیغه کرده بود- آیا آن‌ها هم از پدرم ارث می‌برند؟
فرزندی که مادرش در عقد موقت بوده از تمام حقوق فرزندی بهره‌مند می‌شود و ارث پدر به تمام فرزندانش می‌رسد و فرقی بین فرزندان نیست.
۲۸۵. آیا پدر و مادر می‌توانند یکی از فرزندان را از ارث محروم کنند؟
وصیت به محرومیت یکی از ورثه از ارث، خلاف شرع و باطل است و اثر ندارد.
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۶

غیبت

۲۸۶. غیبت کردن در مسائلی که اگر درباره آن صحبت نشود؛ حل نمی‌شود، چگونه است؛ مثلًا درباره استادی که خوب درس نمی‌دهد
بیان نقاط ضعف استادان نزد مسؤولان به عنوان گزارش اشکال ندارد. و بطور کلی در مواردی که مصلحت غیبت، اهم از مفسده

آن باشد غیبت حرام نیست.

۲۸۷. اگر در اتوبوس نشسته باشیم و دو نفر مشغول غیبت باشند و ما بشنویم، آیا گناهی مرتکب شده‌ایم؟

چنانچه به غیبت گوش ندهید و بدون اختیار صدای آن‌ها به گوش شما برسد، اشکال ندارد.

تراشیدن ریش

۲۸۸. تراشیدن ریش باتیغ چه حکمی دارد؟

تراشیدن ریش با تیغ و کوتاه کردن آن، اگر مثل تراشیدن باشد، حرام است.

البته لازم نیست ریش بلند گذاشته شود؛ بلکه به مقداری که صدق ریش کند کافی است.

دروغ مصلحتی

۲۸۹. دروغ مصلحتی چه حکمی دارد؟

دروغ مصلحتی به معنایی که نزد مردم رایج است و در واقع دروغ منفعتی است، حرام است. موارد جواز دروغ در اسلام مشخص است؛ از جمله آن‌ها وجود مصلحت اهم، مثل حفظ

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۸۷

جان مؤمن یا رفع نزاع بین دو مسلمان می‌باشد.

صیغه برادری

۲۹۰. صیغه برادری را توضیح دهید.

چنان که در مفاتیح الجنان آمده است، پیامبراکرم صلی الله علیه و آلهدر روز عید غدیر بین اصحاب خود عقد اخوت و برادری منعقد فرمودند. مضمون این عقد، تعهد دو برادر دینی در برابر یکدیگر است تا در دعا و زیارت یکدیگر را یاد کنند و اگر در قیامت توفیق شفاعت یافتند، همدیگر را از یاد نبرند- توضیح بیش‌تر را در اعمال روز عید غدیر در کتاب مفاتیح الجنان ملاحظه فرمایید.

استخاره

۲۹۱. استخاره چیست و عمل به آن واجب است یا خیر؟

استخاره طلب خیر از خداوند متعال است و مورد آن جایی است که در انجام کاری، شخص، تحقیق خود را انجام داده ولی به نتیجه نرسیده و مردد باقی مانده است، که می‌تواند استخاره کند. عمل به استخاره واجب نیست لکن اگر استخاره بد آمد، بهتر است با آن مخالفت نشود.

تقلّب در امتحان

۲۹۲. تقلب چه حکمی دارد؟

تقلب نوعی خیانت است و جایز نیست؛ و خیانت در مسائل علمی، از سایر موارد، زشت‌تراست و در شأن مسلمان نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۸۸

۲۹۳. اگر طرف مقابل راضی به تقلب از روی نوشته او باشد، چگونه است؟
رضایت طرف مقابل برای تقلب تأثیری در حکم ندارد.

فال گیری

۲۹۴. اعتماد به فالگیر و طالع‌بین و کف‌بین از نظر شرعی چه حکمی دارد؟
این گونه امور، مستند شرعی ندارد و دلیلی نیز بر اعتماد به حرف ایشان در دست نیست. علاوه بر این، اعتماد به این امور در بعضی موارد، موجب گمراهی و کدورت و اختلاف دوستان و نزدیکان می گردد.

همراه داشتن قرآن در توالت

۲۹۵. به همراه داشتن قرآن و دعا در توالت چه حکمی دارد؟
به همراه داشتن قرآن در دستشویی و توالت، اگر هتک حرمت و بی‌احترامی به قرآن نشود، اشکال ندارد؛ ولی در عین حال رعایت این مسأله و همراه نبردن، نوعی ادب و بسیار مطلوب است.

نفرین به دیگران

۲۹۶. در مواردی که از شخص ناراحتی داشته باشیم می‌توانیم آرزوی شکست او را بکنیم؟
مسلمان باید همواره خیرخواه دیگران باشد و آرزوی شکست برای دیگران معمولا از بخل و حسد سرچشمه می گیرد که هر دو از رذائل اخلاقی است و باید با آن مبارزه کرد.
بهتر است هر وقت اشتباهی از دیگری ملاحظه کردید که
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۱، ص: ۸۹
موجب ناراحتی شما می‌شود، برای هدایتش دعا کنید تا ضمن آن که از دعای ملائکه رحمت بهره‌مند می‌شوید، ثواب خیرخواهی برای برادر مؤمن نیز شامل حال شما گردد.

رنگ کردن موی سر در عادت ماهانه

۲۹۷. آیا حنا گذاشتن و رنگ کردن مو در ایام عادت مکروه است؟
بلی خضاب کردن سر به حنا و غیر آن در حال حیض و جنابت کراهت دارد.

حذف موهای زائد بدن

۲۹۸. استفاده از مواد شیمیایی یا دستگاهی که موهای زائد بدن را برای همیشه از بین ببرد چه حکمی دارد؟
اگر به لحاظ طبّی ضرر قابل اعتنا نداشته باشد، اشکال ندارد.

فکر خود کشی

۲۹۹. آیا فکر خودکشی حرام است؟
فکر گناه به تنهایی گناه محسوب نمی‌شود؛ لکن فکر گناه، موجب کدورت قلب و سلب توفیق از شخص می‌شود و ممکن است

شخص را وادار به بعضی مقدمات حرام نماید. برای پرهیز از وسوسه‌های شیطانی، لازم است انسان فکر گناه را نیز از خود دور کند؛ قابل توجه آن‌که، خودکشی از گناهان کبیره است و شخص را به عذاب الهی مبتلاـ می‌نماید و کسی که بر خدا توکل کند، مشکلات نمی‌تواند او را از پای درآورده و به خودکشی وادار سازد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۰

عکس‌های ائمه

۳۰۰. عکس‌ها و شمایلی که از ائمه علیهم‌السلام کشیده می‌شود، صحت دارد؟

هیچ دلیلی بر تشابه این عکس‌ها با آن ذوات مقدس وجود ندارد و نمی‌توان به ائمه علیهم‌السلام نسبت داد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۱

آثار حضرت آیت الله العظمی صافی مدظله الوارف در یک نگاه

نام کتاب------ زبان------ ترجمه

فقه:

۱- توضیح المسائل------ فارسی--------

۲- منتخب الاحکام------ فارسی--------

۳- احکام نوجوانان------ فارسی------ انگلیسی

۴- جامع الاحکام در ۲ جلد------ فارسی--------

۵- استفتائات قضایی------ فارسی--------

۶- استفتائات پزشکی------ فارسی--------

۷- مناسک حج------ فارسی------ عربی

۸- مناسک عمره مفرده------ فارسی------ عربی

۹- هزار سؤال پیرامون حج------ فارسی--------

۱۰- پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش در ۲ جلد------ فارسی--------

۱۱- اعتبار قصد قربت در وقف------ فارسی--------

۱۲- رساله در احکام ثانویه------ فارسی--------

۱۳- فقه الحج در ۴ جلد------ عربی--------

۱۴- هدایة العباد در ۲ جلد------ عربی--------

۱۵- هدایة السائل------ عربی--------

۱۶- حواشی علی العروة الوثقی------ عربی--------

۱۷- رسائل الخمس فی فقه الإمامیة------ عربی--------

۱۸- صلاة المسافر------ عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۲

۱۹- فقه الخمس------ عربی--------

۲۰- أوقات الصلوة------ عربی--------

۲۱- الاحکام الشرعیهٔ ثابتهٔ لاتتغیّر------ عربی------ فارسی

۲۲- التعزیر (احکامه و ملحقاته)------ عربی--------

۲۳- ضرورهٔ وجود الحکومهٔ او ولایهٔ الفقهاء فی عصرالغیبهٔ (الخمس و ولایهٔ الفقیه)------ عربی------ فارسی

۲۴- رسالهٔ فی معاملات المستحدثهٔ------ عربی--------

۲۵- التداعی فی مال من دون بینهٔ و لا ید------ عربی--------

۲۶- رسالهٔ فی المال المعیّن المشتبه ملکیته------ عربی--------

۲۷- حکم نکول المدعی علیه عن الیمین------ عربی--------

۲۸- ارث الزوجهٔ------ عربی--------

۲۹- مع الشیخ جاد الحق فی ارث العصبه (مسألهٔ التعصیب)------ عربی--------

۳۰- حول دیات ظریف ابن ناصح------ عربی--------

۳۱- بحث حول الاستسقام بالازلام (مشروعیهٔ الاستخارهٔ)------ عربی--------

۳۲- الشعائر الحسینیه------ عربی--------

۳۳- آنچه هر مسلمان باید بداند------------- ترکی

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۳

اصول فقه:

۳۴- بیان الاصول در ۳ جلد------ عربی--------

۳۵- رسالهٔ فی الشهرهٔ------ عربی--------

۳۶- رسالهٔ فی حکم الاقل و الاکثرفی الشبههٔ الحکمیهٔ------ عربی--------

۳۷- رسالهٔ فی الشروط------ عربی--------

قرآن و تفسیر:

۳۸- تفسیر آیه فطرت------ فارسی--------

۳۹- القرآن مصون عن التحریف------ عربی--------

۴۰- تفسیر آیهٔ التطهیر------ عربی--------

۴۱- تفسیر آیهٔ الانذار------ عربی--------

عقاید و کلام

۴۲- عرض دین------ فارسی--------

۴۳- به سوی آفریدگار------ فارسی--------

۴۴- الهیات در نهج‌البلاغه------ فارسی--------

۴۵- معارف دین ۲ جلد------ فارسی--------

۴۶- پیرامون روز تاریخی غدیر------ فارسی--------

۴۷- ندای اسلام از اروپا------ فارسی--------

۴۸- نگرشی بر فلسفه و عرفان------ فارسی--------

۴۹- نیایش در عرفات------ فارسی--------

۵۰- سفرنامه حج------ فارسی--------

۵۱- شهید آگاه------ فارسی--------

۵۲- نوید امن و امان------ فارسی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۴

۵۳- پاسخ ده پرسش------ فارسی--------

۵۴- اصالت مهدویت------ فارسی--------

۵۵- تجلی توحید در نظام امامت------ فارسی------ عربی

۵۶- نظام امامت و رهبری------ فارسی--------

۵۷- ولایت تکوینی و ولایت تشریعی------ فارسی--------

۵۸- پیرامون معرفت امام------ فارسی--------

۵۹- عقیده نجات بخش------ فارسی--------

۶۰- به سوی دولت کریمه------ فارسی--------

۶۱- باورداشت مهدویت------ فارسی------ عربی

۶۲- انتظار، عامل مقاومت و حرکت------ فارسی--------

۶۳- فروغ ولایت در دعای ندبه------ فارسی------ عربی

۶۴- معرفت حجت خدا------ فارسی------

۶۵- وابستگی جهان به امام زمان------ فارسی--------

۶۶- توضیحات پیرامون کتاب عقیده مهدویت در تشیع امامیه------ فارسی------ انگلیسی

۶۷- امامت و مهدویت------ فارسی------

۶۸- پیام‌های مهدوی------ فارسی--------

۶۹- گفتمان مهدویت------ فارسی------ انگلیسی

۷۰- گفتمان عاشورایی------ فارسی--------

۷۱- مقالات کلامی------ فارسی--------

۷۲- الی هدی کتاب الله------ عربی--------

۷۳- ایران تسمع فتجیب------ عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۵

۷۴- رسالة حول عصمة الانبیاء و الائمة------ عربی--------

۷۵- تعلیقات علی رسالة الجبر و القدر------ عربی--------

۷۶- لمحات فی الکتاب و الحدیث و المذهب------ عربی--------

۷۷- صوت الحق و دعوة الصدق------ عربی--------

۷۸- رد اکذوبهٔ خطبهٔ الامام علی، علی الزهرا علیهما السلام------ عربی--------

۷۹- مع الخطیب فی خطوطه العریضهٔ------ عربی------ اردو/ فرانسه

۸۰- رسالهٔ فی البداء------ عربی--------

۸۱- جلاء البصر لمن یتولی الائمهٔ الاثنی عشر------ عربی--------

۸۲- حدیث افتراق المسلمین علی ثلاث و سبعین فرقهٔ------ عربی--------

۸۳- من لهذا العالم؟------ عربی--------

۸۴- بین العلمین، الشیخ الصدوق والشیخ المفید------ عربی------ فارسی

۸۵- مقدّمات مفصلّهٔ علی «مقتضب‌الاثر» و «مکیال‌المکارم» و «منتقی الجمان»------ عربی--------

۸۶- امان الامّهٔ من الضلال والاختلاف------ عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۶

۸۷- البکاء علی الامام الحسین علیه‌السلام------ عربی--------

۸۸- النقود اللطیفهٔ علی الکتاب المسمی بالاخبار الدخیلهٔ------ عربی--------

حدیث:

۸۹- منتخب الاثر در ۳ جلد------ عربی------ اردو/ انگلیسی

۹۰- قبس من مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام (مئهٔ و عشر حدیث من کتب عامهٔ)------ عربی------ فارسی

۹۱- احادیث الائمهٔ الاثنی عشر، اسنادها و الفاظها------ عربی--------

۹۲- احادیث الفضائل------ عربی------

۹۳- پرتوی از فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام------ فارسی--------

تاریخ:

۹۴- سیرحوزه‌های علمی شیعه------ فارسی--------

۹۵- رمضان در تاریخ (حوادث تاریخی)------ فارسی--------

سیره:

۹۶- پرتوی از عظمت امام حسین علیه السلام------ فارسی--------

۹۷- با عاشوراییان------ فارسی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۷

۹۸- آینه جمال------ فارسی--------

۹۹- از نگاه آفتاب------ فارسی--------

۱۰۰- اشک و عبرت------ فارسی--------

تربیتی:

۱۰۱- ماه مبارک رمضان، مکتب عالی تربیت و اخلاق------ فارسی--------

۱۰۲- راه اصلاح یا امر به معروف و نهی از منکر------ فارسی------

۱۰۳- با جوانان------ فارسی------

شعر:

۱۰۴- دیوان اشعار------ فارسی---------

۱۰۵- بزم حضور------ فارسی---------

۱۰۶- آفتاب مشرقین------ فارسی---------

۱۰۷- صحیفهٔ المؤمن------ فارسی---------

۱۰۸- سبط المصطفی------ فارسی---------

۱۰۹- در آرزوی وصال------ فارسی---------

مقاله‌ها و خطابه‌ها:

۱۱۰- حدیث بیداری (مجموعه پیام‌ها)------ فارسی---------

۱۱۱- شب‌پرگان و آفتاب------ فارسی---------

۱۱۲- شب عاشورا------ فارسی---------

۱۱۳- صبح عاشورا------ فارسی---------

تراجم:

۱۱۴- زندگانی آیت الله آخوند ملامحمد جوادصافی گلپایگانی------ فارسی---------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۱، ص: ۹۸

۱۱۵- زندگانی جابر بن حیّان------ فارسی---------

۱۱۶- زندگانی بوداسف------ فارسی---------

پاسخ کوتاه به «۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام» (۲)

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحیم

روش و سیره عقلا در هر علمی پرسش از دانشمندان و کارشناسان همان علم بوده و هست و این روش در عمل، مورد تأیید و امضاء شارع مقدس نیز قرار گرفته است.

ارجاع پرسش‌کنندگان از ائمه علیهم السلام به اصحاب ثقه نظیر یونس بن عبدالرحمن، ابان بن ثغلب، ابابصیر، و ذکریا بن آدم در همین مسیر است.

و از آنجا که سؤالات فقهی با گسترش علوم و ارتباطات هر روزه فزونی می‌یابد و امکان دسترسی به همه آنها برای عموم فراهم نیست و از طرفی وجود اصطلاحات فقهی در کتب فقها عظام، بهره‌برداری از آن را برای طبقات مختلف غیر مقدور نموده است، لذا وجود مجموعه‌هایی از احکام فقهی برای استفاده عموم طبقات خصوصاً جوانان و دانش‌پژوهان عزیز ضروری به نظر می‌رسد، که بحمدالله در این مسیر اقداماتی در سال‌های اخیر انجام گرفته است. و از آن جمله «دفتر اول کتاب پاسخ کوتاه» بود که استقبال کم نظیر از ان ما را بر آن داشت که دفتر دوم را نیز بر همان شیوه تدوین و در اختیار مؤمنین قرار دهیم.

امید است این خدمت ناچیز مورد نظر و قبول قطب دایره امکان حضرت بقیهٔ الله الاعظم امام عصر ارواحنا فداه قرار گیرد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۹

احکام تقلید

۱. آیا بزرگ خانواده، می‌تواند اعضای خانواده را به تقلید از مرجع منتخب خود وادار کند؟

هر کس در مسئله تقلید، باید طبق تکلیف شرعی خود عمل کند و اجبار دیگران به تقلید از شخص خاصی، صحیح نیست.

۲. حکم کسی که بدون تحقیق، از مرجع تقلید خانواده تقلید کرده، چیست؟

اگر با اطمینان به صحت تحقیق خانواده، مرجعی را اعلم تشخیص داده است، مانعی ندارد؛ در غیر این صورت، لازم است پس از تحقیق، به مرجع اعلم رجوع کند.

۳. تعبیرات «اقوی»، «بعید نیست» و «ظاهر آن است» که در رساله توضیح‌المسائل آمده‌اند، چه تفاوتی با هم دارند؟

اگر چه تعابیر مذکور از نظر فقهی بیانگر تفاوت‌هایی در ادلّه مسئله است، اما برای مقلد، حکم فتوا را دارد و باید مطابق آن عمل نماید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۰

احکام طهارت و نجاست

اشاره

۴. چنانچه فرش، نجس شده باشد، ولی فراموش کرده باشیم که کدام قسمت آن بوده، حال اگر با پای مرطوب روی آن راه برویم، آیا پایمان نجس می‌شود؟

اگر یقین ندارید که پای تر شما با قسمت نجس فرش برخورد کرده است، محکوم به طهارت است.

۵. آیا الکل صنعتی و الکل سفید پاک است؟

اگر از مُسکر مایع بالاصاله تهیه نشده باشد، و یا شک در این جهت داشته باشید، پاک است.

۶. آیا مگس یا حشره دیگری که از روی نجاست برخاسته و جای دیگری می‌نشیند، موجب نجاست آنجا می‌شود؟

چنانچه یقین نداشته باشید که عین نجاست، همراه حیوان بجای پاک منتقل شده است، محکوم به طهارت است.

۷. علی اللهی‌ها چه حکمی دارند؟

به طور کلی اگر کسی حضرت علیعلیه‌السلام را خدا ویاشریک خدا بداند، یا منکر ضروری دین باشد، کافر و نجس است.

۸. اگر موی صورت با ریشه آن کنده شود، پاک است یا نجس؟

پاک است.

۹. خون داخل تخم مرغ چه حکمی دارد؟

اگر خون در زرده تخم مرغ باشد، سفیده آن پاک است، اما اگر خون در سفیده آن باشد احتیاط واجب اجتناب از تخم مرغ است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۱

وضو

۱۰. آیامی‌توان قبل از اذان وضو گرفت و بعد با همان وضو نماز خواند؟

وضو گرفتن به قصد با طهارت بودن مستحب است. بنابراین، با این قصد می‌توان قبل از وقت نماز وضو گرفت و بعد از داخل شدن وقت نماز، با همان وضو، نماز خواند.

۱۱. آیا قبل از وضو خشک بودن اعضای وضو لازم است؟

خشک بودن صورت و دست‌ها قبل از انجام وضو لازم نیست، ولی محل مسح بایـد خشک باشـد و اگر مرطوب است بقـدری کم باشد که رطوبت مسح بر آن غلبه کند.

۱۲. آیا می‌توانیم با وضویی که برای خواندن قرآن گرفته‌ایم، نماز هم بخوانیم؟

بلی، تا آن وضو باطل نشده است، نماز و هر کاری را که نیاز به طهارت دارد، می‌توان با آن انجام داد.

۱۳. آیا دست مصنوعی را در وضو باید شست و پای مصنوعی را مسح کرد؟

شستن دست مصنوعی و مسح پای مصنوعی در وضو لازم نیست.

۱۴. برخی از مواقع، پس از وضو، شک در باطل شدن آن می کنم؛ چه وظیفه‌ای دارم؟

به شک اعتنا نکنیـد و تا یقین به باطل شـدن وضو پیـدا نکرده‌ایـد، محکوم به طهارت هستیـد و می‌توانیـد اعمالی را که نیاز به وضـو دارند، انجام دهید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۲

غسل

۱۵. اگر چند غسل بر عهده انسان باشد، کدام یک را باید زودتر انجام دهد؟

رعـایت ترتیب بین غسل‌هـا واجب نیست؛ بلکه می‌توان همه غسل‌هـا را در نظر گرفت و یک غسل به نیت همه آنها انجام داد و اگر غسل جنابت بر شخص واجب باشد، انجام غسل جنابت از سایر غسل‌ها کفایت می کند.

۱۶. آیا با غسل جنابت از حرام می‌توان نماز خواند؟

بلی، مانعی ندارد.

۱۷. گاهی قبل از بول یا بعد از آن، مایع غلیظی خارج می‌شود؛ آیا این مایع، حکم منی را دارد؟ اگر شک داشـته باشـیم رطوبتی که خارج شده، منی است یا غیر آن، چه وظیفه‌ای داریم؟

اگر علائم منی را که در رساله توضیح المسائل نوشته شده، نداشته باشد، غسل لازم نیست و به شک خود توجه ننمایید.

۱۸. دختری غسل جنابت از استـمناء بر عهـده داشـته ولی بدلیل آن که اصـلا ملتفت مسأله نبوده که جنب شده، غسل نکرده است، و مدتی در همان حال نماز خوانده، تکلیف او چیست؟

طهارت شرط واقعی برای نماز است، و باید تمام نمازهایی که بدون غسل جنابت خوانده است، قضا نماید.

۱۹. اگر کسی یقین کند که همراه ادرار یک یا چند قطره منی از او خارج شده است، آیا باید غسل جنابت انجام دهد؟

بلی، با علم به خروج منی به همراه ادرار، غسل بر او واجب است.

۲۰. آیا رفتن خانمی که در ایام عادت است، به زیارت اهل قبور،

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۳

مجالس روضه و حرم ائمه علیهم السلام جایز است؟

رفتن حـائض به مجلس روضه در غیر مسـجد و زیارت اهل قبور مانعی نـدارد؛ اما توقف در حرم ائمه علیهم السـلام (اطراف ضـریح

مطهّر) اشکال دارد؛ ولی می‌توانند در رواق‌های حرم توقف نمایند.

۲۱. آیا اسراف در آب، موجب بطلان غسل می‌شود؟

هر چند اسراف جایز نیست، اما موجب بطلان غسل نمی‌شود.

۲۲. خانمی که روز هفتم عادت غسل می‌کرده، و در بعضی مواقع پس از غسل، تا روز دهم لک‌بینی داشته، لکن غسل مجدد نمی‌کرده است، نماز و روزه‌هایی که انجام داده است چه حکم دارد؟

تمام نمازهایی را که بدون غسل مجدد خوانده، باید قضا کند، و نسبت به روزه، اگر علم به حائض بودن نداشته، روزه‌ها قضا ندارد.

۲۳. موقع شستن طرف راست بدن در غسل، آب به طرف چپ هم می‌رسد؛ آیا اشکال دارد؟

خیر؛ اشکال ندارد.

۲۴. غسل جنابت با چه چیز باطل می‌شود؟

اگر شخصی که غسل جنابت کرده، یکی از کارهایی را که وضو را باطل می‌کند، انجام دهد، باید برای عبادات بعدی که نیاز به طهارت دارد، وضو بگیرد.

اموات

۲۵. آیا می‌توان ثواب تمام اعمال مستحبی را براموات هدیه‌نمود؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۴

بلی مانعی ندارد؛ می‌توانید پس از انجام عمل مستحبی، ثواب آن را هدیه کنید و نیز می‌توانید اصل عمل مستحبی- مثل نماز، روزه، صله رحم، عیادت مریض و ...- را به نیابت از میت بجا آورید.

۲۶. شرکت در مراسم ختم کسی که خودکشی کرده، چه صورتی دارد؟

خودکشی از گناهان کبیره است؛ اما شرکت در مراسم تشییع و ترحیم کسی که خودکشی کرده، مانعی ندارد.

۲۷. آیا حجله‌هایی که برای اموات می‌گذارند و گل‌های طبیعی که روی جنازه و قبر می‌ریزند، مصداق تبذیر نیست؟

قدر مسلم آن است که اگر پول آنها را صرف صدقات برای میت کنند، ازجهات متعدد، بهتر وموجب ثواب برای میت است.

۲۸. مخارج مراسم یادبود پدر را چه‌کسی باید بپردازد؟

مخارج واجبه غسل وکفن ودفن ازاصل مال برداشته می‌شود، و نسبت به مخارج مراسم اگر وصیت کرده است، از ثلث اموال او می‌پردازند و اگر وصیت نکرده، از سهم صغیر نباید مصرف شود و بقیه ورثه، نسبت به سهم خود اختیار دارند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۱۵

احکام نماز

اشاره

۲۹. اگر نجاست لباس یا بدن را فراموش کنیم، و نماز بخوانیم، قضا دارد یا خیر؟

در صورت فراموشی نجاست، نماز باطل است، و چنانچه وقت باقی است، دوباره بجای آورید، واگر وقت گذشته است، قضا کنید.

۳۰. جوراب من نجس بود و قصد داشتم در موقع نماز بیرون بیاورم، ولی فراموش کردم، چند روز با آن نماز خواندم، آیا لازم است

همه نمازهایم را قضا کنم؟

قضای نمازها لازم نیست؛ زیرا جوراب معمولی به تنهائی ساتر عورت نیست و اگر نجس باشد، برای نماز اشکال ندارد، بلی اگر با عرق کردن، پا نیز نجس شود، نماز باطل می‌شود.

۳۱. آیا نماز خواندن بر روی فرش ابریشمی، برای مردان صحیح است؟

مانعی ندارد.

۳۲. اگر شخصی به اندازه چهار رکعت به اذان مغرب وقت داشته باشد، نسبت به نماز ظهر و عصر، چه وظیفه‌ای دارد؟

اگر نمازش شکسته نباشد، باید ابتدا نماز عصر را به نیت ادا بخواند و پس از آن، قضای نماز ظهر را بجای آورد.

۳۳. اگر به واسطه عذری نماز مغرب و عشا را تا نصف شب نخوانده باشیم، بعد از نیمه شب با چه نیتی بخوانیم؟

بنا بر احتیاط واجب، باید تا قبل از اذان صبح، بدون این که

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۱۶

نیت ادا و قضا کنید، به قصد انجام تکلیف، نماز را بجا آورید.

۳۴. خواندن سهوی سوره در نماز احتیاط چه حکمی دارد؟

اشکال ندارد و نماز احتیاط را باطل نمی‌کند.

۳۵. نمازهای روزانه در قطب که شش ماه روز و شش ماه شب است، چگونه خوانده می‌شود؟

نمازها را باید مطابق افق نزدیک‌ترین محلی که روز و شب طبیعی دارد، بخوانند، و یا مطابق افق مناطق معتدل عمل کنند.

۳۶. آیا بلافاصله پس از گفتن اذان صبح می‌توانیم نماز صبح را بخوانیم؟

ملاک شروع نماز صبح اطمینان به طلوع فجر است پس اگر با شنیدن اذان اطمینان به دخول وقت پیدا شود، می‌توان نماز خواند، هر چند مقداری تأخیر برای رعایت احتیاط، مطلوب است.

۳۷. پایان وقت نماز عصر، غروب آفتاب است یا مغرب؟

پایان وقت نماز عصر، که فوت نماز محقق می‌شود، وقتی است که تا مغرب شرعی وقت وافی به اداء یک رکعت نباشد. (مغرب شرعی زمانی است که قرمزی آسمان در طرف مشرق از بالای سر بگذرد).

۳۸. اگر شخصی بعد از نماز متوجه شود که وضو یا غسلش باطل بوده است، چه وظیفه‌ای دارد؟

نمازهایی را که با وضو یا غسل باطل بجا آورده است، باید اعاده یا قضا نماید.

۳۹. اگر در نماز بعد از خواندن قسمتی از سوره، بقیه آن را

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۱۷

فراموش کنیم، تکلیف چیست؟

آن سوره را رها کنید و سوره دیگری بخوانید و نماز صحیح است.

۴۰. اگر قسمتی از حمد و سوره را در نماز ظهر بلند خواندیم و قبل از رکوع متوجه شدیم که باید آهسته می‌خواندیم، آیا دوباره خواندن حمد لازم است؟

تکرار لازم نیست و بقیه آن را آهسته بخوانید.

۴۱. کسی که نماز را به صورت خوابیده می‌خواند، روبه قبله بودن او چگونه است؟

باید به پهلوی راست بخوابد، طوری که جلوی بدنش روبه قبله باشد و اگر ممکن نیست باید به پهلوی چپ بخوابد که جلوی بدنش روبه قبله باشد و اگر این را هم نمی‌تواند، باید به پشت بخوابد که کف پایش رو به قبله باشد.

۴۲. اگر کسی جواب سلام را در نماز ندهد، نمازش باطل می‌شود؟

خیر، نماز باطل نیست؛ هر چند جواب سلام در حال نماز نیز واجب و ترک آن گناه است.

۴۳. بجای «بِحَوْلِ اللهِ وَقُوَّتِهِ»، در هنگام بلند شدن، گفتن «یا حی یا قیوم»، چه صورتی دارد؟

جمله «یا حی یا قیوم» را به قصد ذکر وارد (یعنی ذکری که از طرف معصوم علیه السلام در این مورد دستور داده شده)، نباید گفت؛ ولی به قصد مطلق ذکر، اشکال ندارد.

۴۴. آیا بالا بردن دست‌ها در موقع تکبیرة الاحرام، واجب است؟

خیر، بالا بردن دست‌ها تا مقابل گوش، مستحب است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۱۸

۴۵. آیا در قنوت نماز وِتر، اگر جزء چهل نفری که دعا می‌کنیم نام افرادی را ببریم که مسلمان معصیت کار هستند، اشکال دارد؟

دعا برای مسلمان معصیت کار، در نماز و بعد از نماز، اشکال ندارد.

۴۶. اگر کسی که وارد مسجد می‌شود، سلام کند، جواب دادن به او بر چه کسی واجب است؟

اگر به جمع سلام کند، بر همه واجب است که جواب او را بدهند ولی اگر یک نفر جواب دهد، از بقیه ساقط است.

۴۷. آیا برای جلوگیری از حواس پرتی، می‌توان نماز ظهر و عصر را بلند خواند؟

خیر، برای این منظور به معانی جملات توجه کنید و اگر خود را در محضر خداوند قادر متعال ببینید، قطعاً توجه بیشتری پیدا می‌کنید؛ ضمناً خواندن نماز در محل خلوت، نگاه به مُهر در حال قیام و انجام مستحبات نیز توصیه شده است.

۴۸. وقت کافی برای خواندن نمازهای نافله نداریم؛ برای درک آن چه پیشنهادی می‌کنید؟

نماز نافله را می‌توانید در حال راه رفتن و بدون رعایت جهت قبله بخوانید و رکوع و سجود آن را هم با اشاره انجام دهید تا از ثواب آن بهره‌مند شوید.

۴۹. قیام متصل به رکوع، که از ارکان نماز است، ایستادن قبل از رکوع است یا بعد از رکوع؟

قیام متصل به رکوع، قیام قبل از رکوع است (از حالت ایستاده به رکوع رفتن است) و اما ایستادن بعد از رکوع، هر چند واجب است، اما رکن نماز نیست.

۵۰. در هنگام نماز، اگر چشم‌هایم بسته باشد، بیشتر حواسم به نماز جمع می‌شود؛ آیا اشکال دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۱۹

بستن چشم در حال نماز مکروه است؛ ولی نماز را باطل نمی‌کند.

۵۱. اگر در تشهد اول از روی اشتباه فقط «السلام علیك ایها النبی و رحمة الله و برکاته» بگوییم، سجده سهو لازم می‌شود؟

در مورد سؤال، سجده سهو واجب نیست.

شک در نماز

۵۲. اگر بعد از تمام شدن نماز ظهر، شک کنیم که سه رکعت خوانده‌ایم یا چهار رکعت، چه وظیفه‌ای داریم؟

به شک خود اعتنا نکنید.

۵۳. اگر در سجده یا پس از سر برداشتن از مهر، شک کنیم که یک سجده انجام داده‌ایم یا دو سجده، وظیفه چیست؟

در مورد سوال لازم است سجده دیگری را انجام دهید، تایقین به انجام دو سجده حاصل شود.

۵۴. اگر درحال قرائت تسبیحات اربعه، شک در تعداد سجده‌های رکعت قبل کردیم، چه وظیفه‌ای داریم؟

در مورد سؤال، به شک خود اعتنا نکنید، و نماز را ادامه دهید.

۵۵. اگر در تعداد رکعات نماز صبح شک کنیم، آیا می‌توانیم بنا را بر دو بگذاریم؟

شک در رکعات نمازهای دو رکعتی و سه رکعتی، موجب بطلان نماز می‌گردد؛ بنابراین، در مورد سؤال، اگر پس از کمی

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۰

تأمل، ظنّ به یک طرف پیدا نکردید، نماز باطل است و باید دوباره آن را بجای آورید.

۵۶. اگر در حال خواندن سوره قل هو الله، شک کردم که حمد را خوانده‌ام یا نه، آیا تکرار حمد لازم است؟

لازم نیست، و بطور کلی هر گاه مشغول ذکر یا فعلی از افعال نماز بودید و در ذکر یا عمل قبلی شک کردید، به شک خود اعتنا نکنید؛ مثلًا اگر در وقت خواندن سوره حمد، در تکبیرة الاحرام شک کردید؛ یا در سجده، شک در بجا آوردن رکوع نمودید و یا در وقت گفتن سلام نماز، در تشهد، شک کردید به شک خود اعتنا نکنید و در اصطلاح فقهی، این شک، «شک در چیزی است که محل آن گذشته است».

۵۷. اگر پس از گفتن یکی از کلمات نماز، در صحیح ادا کردن آن کلمه شک کنم، چه وظیفه‌ای داریم؟

پس از گفتن اذکار نماز یا قرائت حمد و سوره، اگر در صحیح گفتن آن شک کردید، به شک خود اعتنا نکنید.

۵۸. در حال سجده، شک کردم که سجده آخر نماز است یا سجده شکر؛ چه کاری باید انجام دهم؟

پس از برخاستن از سجده، تشهد و سلام را بگویید؛ زیرا در این صورت، اگر سجده آخر بوده، به وظیفه خود عمل کرده‌اید و اگر در واقع، سجده شکر بود، تشهد و سلام اضافی ضرری به نماز نمی‌رساند.

۵۹. اگر پس از اذان مغرب نسبت به خواندن نماز ظهر و عصر شک کردیم، قضای آن لازم است یا خیر؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۱

در مورد سؤال که شک در انجام نماز، بعد از گذشتن وقت آن حاصل شده است، خواندن قضای آن لازم نیست.

سجده

۶۰. کسانی که روی صندلی و میز نماز می‌خوانند آیا در موقع سجده لازم است که نوک انگشت شست پا روی زمین باشند؟

بلی لازم است.

۶۱. بعضی از کسانی که نماز را نشسته می‌خوانند، برای سجده مُهر را برداشته و به پیشانی می‌چسبانند، آیا این کار صحیح است، یا باید پیشانی روی مهر بیاید؟

اگر بتوانند باید با استفاده از میز و مانند آن، محل سجده را بالا بیاورند؛ و اگر به این مقدار هم نمی‌توانند خم شوند، مُهر را با دست بالا آورده، پیشانی را بر آن بگذارند.

۶۲. شخصی که قادر به سجده کردن نیست، چه وظیفه‌ای دارد؟

می‌تواند مهر را بر روی جای بلند مثل میز قرار دهد و بر آن سجده نماید.

۶۳. اگر آیه سجده‌دار را از رادیو یا نوار بشنویم سجده واجب است یا خیر؟

در شنیدن مستقیم آیه، اگر چه از طریق رادیو باشد، سجده واجب است و در شنیدن از نوار حکم سجده، بنابر احتیاط است.

۶۴. اگر ترجمه آیه سجده‌دار را بشنویم، آیا سجده واجب می‌شود یا خیر؟

با شنیدن ترجمه آیه سجده‌دار، سجده واجب نمی‌شود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۲

۶۵. اگر در هنگام سجده غیر نماز، آیه سجده را بشنویم، چه وظیفه‌ای داریم؟
باید سر از سجده برداشته، مجدداً به سجده بروید.
۶۶. اگر علاوه بر هفت عضوی که در سجده، واجب است روی زمین باشد، عضو دیگری هم روی زمین قرار گیرد، مثل آرنج، سجده چه صورت دارد؟
مانعی ندارد، و سجده او صحیح است.
۶۷. آیا سجده بر روی سنگ‌فرش‌های مسجد که از سنگ چینی، مرمر و ... می‌باشد، صحیح است یا باید از مهر استفاده نمود؟
سجده بر سنگ‌های مذکور صحیح است.

نماز قضا

۶۸. آیا قضای هر نماز حتماً باید در وقت آن خوانده شود؟
قضای نماز را در هر زمانی می‌توانید بجا آورید، و لازم نیست در وقت آن باشد.
۶۹. بعد از سن تکلیف بعضی از نمازهایم را درست انجام نداده‌ام، الان چگونه باید آن‌ها را قضا کنم؟
هر مقدار از نمازهایتان را که یقین دارید بجا نیاورده‌اید یا درست انجام نداده‌اید، باید قضا کنید. می‌توانید قضای نمازها را به تدریج انجام دهید.
۷۰. کسی که قبل از تمام شدن پانزده سالگی بعضی علائم بلوغ در او ظاهر شده، ولی پس از پانزده سالگی مشغول نماز و روزه شده، آیا قضای نماز و روزه بین بلوغ جنسی تا تمام شدن پانزده سال قمری بر او واجب است؟
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۳
بلی، قضای نماز و روزه بر او لازم است و با فرض این که ترک روزه به جهت جهل به بلوغ بوده، قضای تنها کافی است و کفاره ندارد.

نماز قضای پدر و مادر

۷۱. اگر کسی برای خواندن یک سال نماز میت اجیر شود و قبل از اتمام نمازهای قضا بمیرد، ورثه چه وظیفه‌ای دارند؟
ورثه میت باید برای نمازهایی که می‌دانند اجیر بجا نیاورده، دیگری را اجیر نمایند؛ بلکه برای نمازهایی هم که احتمال می‌دهند بجا نیاورده، بنابر احتیاط واجب باید اجیر بگیرند. درباره وظیفه ورثه شخص اجیر نسبت به اجرتی که گرفته و وظیفه خود را انجام نداده، به توضیح‌المسائل، مسئله ۱۵۵۷ مراجعه نمایید.
۷۲. قرائت نماز پدر و مادرم صحیح نیست؛ آیا پس از فوت آنها باید همه نمازهایشان را قضا کنم؟
اگر قادر به اصلاح قرائت خود نیستند، به همان صورت که می‌خوانند، کافی است و قضا ندارد.
۷۳. قضای نماز پدر برعهده پسر بزرگ‌تر است؛ اگر پسر بزرگ‌تر مقید به امور شرعی نیست، تکلیف نماز قضای میت چه می‌شود؟
با وجود پسر بزرگ‌تر، قضای نماز پدر بر سایر ورثه واجب نمی‌شود؛ هر چند پسر بزرگ آن را انجام ندهد؛ البته سایر ورثه می‌توانند نسبت به پدر احسان کرده، قضای نمازهای او را بجای آورند.
پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۴

نماز مسافر

۷۴. مسافری که می‌داند ده روز در محلی می‌ماند، آیا لازم است قصد ماندن هم بکند؟

همین اندازه که بنا دارد ده روز در محل بماند، قصد است و کفایت می کند و نماز او تمام است.

۷۵. کسی که به خاطر سفر شغلی نمازش تمام است، اگر برای تفریح یا زیارت یا کار شخصی دیگری به محل کار بیاید نمازش چگونه است؟

در سفر به محل کار برای غیر جهت شغل، نماز شکسته است.

۷۶. وطن اولیه پدرم شهرستان بوده است؛ ولی من در تهران متولد شدم و رشد کرده‌ام؛ اگر برای دیدن بستگان به آن شهرستان بروم، نمازم شکسته است یا تمام؟

در مورد سؤال، در مسافرت به وطن قبلی پدر، حکم مسافر را دارید و بدون قصد ده روز، نماز شما شکسته است.

۷۷. اساتید و کارمندانی که برای کار در کمتر از ده روز به سفر می‌روند، نمازشان چگونه است؟

در غیر سفر اول، نماز تمام و روزه صحیح است.

۷۸. کسی که از وطن اعراض کرده و قصد زندگی در آن محل را ندارد، ولی خانه شخصی خود را در آنجا نفروخته است، در هنگام مسافرت به آنجا، نمازش تمام یا شکسته است؟

با فرض اعراض، نماز او شکسته است و داشتن خانه در آن محل اثری در این جهت ندارد.

۷۹. دانشجویی که وطن و محل تحصیل او بیش از چهار فرسخ

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۵

شرعی (تقریباً ۵/ ۲۲ کیلومتر) فاصله دارد و ده روز در محل تحصیل و وطن نمی‌ماند، نماز و روزه‌اش چگونه است؟

در غیر سفر اول، نماز تمام و روزه صحیح است.

۸۰. آیا زن در انتخاب وطن، مستقل است یا تابع شوهر است؟

اگر بنا دارد با شوهر زندگی کند، تبعیت، قهری است و وطن شوهر، وطن او محسوب می گردد.

۸۱. شوهر از وطن قبلی اعراض نکرده، ولی زن در شهر دیگر زندگی می کند، اگر به وطن قبلی شوهر برود باید در آنجا نماز را تمام بخواند یا شکسته؟

در فرض سؤال که زوجه با همسر خود در وطن سابق او زندگی نکرده است، وطن زن محسوب نمی‌شود، و حکم مسافر را دارد.

نماز جماعت

۸۲. اگر امام جماعتی را عادل ندانیم، آیا لازم است به دیگران هم تذکر دهیم؟

برای کسی که امام جماعت را عادل نمی‌داند، اقتدا صحیح نیست؛ اما اعلان به دیگران، هتك او است و جایز نیست.

۸۳. دانشجویانی که در دانشگاه نماز آنها شکسته است، آیا بهتر است نماز را اول وقت به جماعت بخوانند یا عصر که به وطن برمی گردند، کامل بخوانند؟

در اول وقت به جماعت بخوانند، بهتر است.

۸۴. اگر احتمال بدهیم که بعضی بدون وضو در نماز جماعت شرکت کرده‌اند، آیا می‌توانیم اقتدا کنیم؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۶

احتمال وضو نداشتن یا بطلان وضوی حاضرین در جماعت، ضرر ندارد و این گونه وسوسه‌ها، نباید مانع از شرکت در جماعت گردد.

۸۵. اگر پیش از تمام شدن حمد و سوره امام، به جهت عذری، نیت فرادی کنیم، چه وظیفه‌ای داریم؟

باید مقداری از حمد و سوره را که امام هنوز نخوانده، بخوانید، بلکه بنابر احتیاط تمام حمد و سوره را بخوانید.

۸۶. هنگام اقامه جماعت، نماز خواندن به صورت فرادی چگونه است؟

چنانچه فرادی خواندن نماز، ظهور در تفسیق امام جماعت داشته باشد، جایز نیست و نماز هم باطل است.

۸۷. گاهی در مسجد مشغول نماز فرادی هستیم که جماعت تشکیل می‌شود؛ آیا می‌توانیم در بقیه نماز از فرادی به جماعت عدول کنیم؟

خیر، در نمازی که به نیت فرادی شروع کرده‌اید، نمی‌توانید به جماعت ملحق شوید.

۸۸. آیا نماز مستحبی را می‌توان به نماز واجب امام اقتدا نمود؟

خیر، در نماز مستحبی اقتدا جایز نیست.

۸۹. در صورتی که رکعت سوم امام، رکعت دوم ما باشد، نسبت به حمد و سوره چه وظیفه‌ای داریم؟

در این صورت، مأموم باید حمد و سوره را آهسته بخواند؛ اگر چه درنماز مغرب و عشا باشد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۲۷

۹۰. نماز ظهر را فرادی خوانده‌ام؛ اگر جماعت تشکیل شود، آیا می‌توانم همان نماز ظهر را به جماعت اقتدا کنم؟

بلی، مانعی ندارد.

۹۱. در نماز جماعت، وقتی امام مشغول تشهد یا سلام است و مأموم برای ادامه نماز برمی خیزد، باید حمد و سوره را بلند بخواند یا آهسته؟

باید به وظیفه خود عمل نماید؛ یعنی مرد در نمازهای مغرب، عشا و صبح، حمد و سوره را بلند و در نمازهای ظهر و عصر، آهسته بخواند.

۹۲. اگر امام جماعت نماز قضای خود یا دیگری را می‌خواند، آیا می‌شود به او اقتدا نمود؟

بلی، در صورتی که نماز قضای یقینی باشد، می‌شود به او اقتدا نمود؛ اما اگر نماز را احتیاطاً قضا می‌کند، نمی‌شود به او اقتدا کرد.

۹۳. اگر بانی یا هیئت امناء مسجد راضی به نماز خواندن شخصی در آن مسجد نباشند، نمازش چه صورتی دارد؟

نماز خواندن در مسجد، موکول به اجازه متولی و بانی مسجد نیست و نماز مذکور صحیح است.

متفرقه نماز

۹۴. کمک به مسلمانی که نمی‌دانیم نماز می‌خواند یا خیر، چه حکمی دارد؟

دادن صدقات به او مانعی ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۲۸

۹۵. بیدار شدن برای خواندن نماز شب در خوابگاه مشکل است؛ چه راهی را پیشنهاد می‌کنید؟

بیدار شدن قبل از اذان صبح و خواندن نماز شب در آن وقت، ثواب فراوان دارد و در رشد معنوی انسان مؤثر است. ولی اگر به هر علتی در سحر بیدار نمی‌شوید، می‌توانید نافله شب را قبل از خواب به جا آورید، و یا در روز بعد قضا کنید.

۹۶. گاهی اوقات علاقه زیادی برای انجام عبادت دارم؛ ولی پس از مدتی این حالت تغییر می‌کند؛ چه‌کارکنم که آن حالت باقی بماند؟

واجبات را حتماً انجام دهید و مستحبات را هر وقت آمادگی داشتید، به جا آورید و از خداوند متعال توفیق بیشتر طلب کنید.

انشاءالله موفق خواهید شد. ضمناً توصیه می‌شود به غذایی که می‌خورید، (به لحاظ پاک و حلال بودن آن) و اعمالی که انجام می‌دهید، توجه بیشتری داشته باشید.

۹۷. کسی که نماز میت را با جماعت می‌خواند، ولی ذکرهای نماز را نمی‌گوید، نمازش چه صورت دارد؟

نماز مأموم در نماز میت، در صورتی صحیح است که اذکار واجب را بگوید.

۹۸. شخصی پس از نماز مغرب و عشا یا ظهر و عصر یقین می‌کند که یکی از نمازهایش باطل بوده ولی نمی‌داند کدامیک از آنها است؛ وظیفه او چیست؟

در نماز مغرب و عشا، هر دو را باید اعاده کند و در ظهر و عصر، یک نماز چهار رکعتی به نیت ما فی الذمّه بخواند، کافی است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۲۹

۹۹. برخی از فرقه‌های منحرف می‌گویند در موقع گفتن «ایاکَ نَعْبُدُ وَایاکَ نَسْتَعین»، باید صورت مرشد و قطب را تصوّر کنیم و مورد خطاب قرار دهیم، نماز با این عقیده چه صورتی دارد؟

مخاطب قرار دادن غیر خدا در نماز، مبطل نماز است و چنین تصوّراتی فاسد و شرک است.

۱۰۰. اگر کسی مشروب بخورد، تا چند روز نمی‌تواند نماز بخواند؟

نماز در هر شرایطی واجب است؛ و اگر نماز را ترک کند، معصیت کرده، و قضای آن را باید بجا آورد. بلی در حال مستی و عدم التفات، نماز او صحیح نیست و آنچه در روایت آمده که تا چهل روز نماز او قبول نمی‌شود، یعنی ثواب برای او نوشته نمی‌شود.

۱۰۱. اگر نماز برای غیر خدا جایز نیست، پس چرا به خواندن نماز امام زمان علیه السلام تأکید می‌شود؟

نماز برای غیر خدا باطل و شرک است لکن این نماز هم برای خدا است و انتساب این نماز به آن حضرت، به جهت آن است که حضرت ولی عصر علیه السلام این نماز را برای رفع مشکلات به بعضی از شیعیان تعلیم فرموده‌اند و این دو رکعت نماز، باید به قصد قربت و برای خداوند خوانده شود و در تکرار آیه «ایاکَ نَعْبُدُ وَایاکَ نَسْتَعین»، کسی به غیر از خداوند متعال در نظر گرفته نشود؛ البته توسل به ذیل عنایات آن حضرت پس از خواندن نماز، موجب اجر و ثواب و برآورده شدن حاجات می‌باشد؛ انشاء الله.

۱۰۲. کسی که اگر برای نماز بیدارش کنیم، ناراحت می‌شود، آیا

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۰

بیدار کردن او جایز است؟

اگر عمداً خوابیده که نماز نخواند، از باب نهی از منکر و با وجود شرایط آن، لازم است او را بیدار کنید و در غیر این صورت، اگر راضی نباشد، بیدار کردن او اشکال دارد.

۱۰۳. عادت کرده‌ام که در وقت ایستادن پاهایم را کج بگذارم؛ آیا این کار برای نماز اشکال دارد؟

در فرض سؤال نماز صحیح است، بلی مستحب است در حال قیام، انگشتان پا به طرف قبله باشد.

۱۰۴. نماز امام زمان علیه السلام مخصوص مسجد جمکران است یا در جای دیگر هم می‌توان خواند؟

نماز امام زمان علیه السلام اختصاص به مسجد جمکران ندارد و در هر جای دیگری هم می‌توان با قصد تقرب به خداوند بجای آورد. در کتاب مفاتیح الجنان آمده است که از طرف امام زمان علیه السلام نوشته‌ای صادر شد که در آن آمده بود: هر کس حاجتی را از خداوند بخواهد، شب جمعه بعد از نیمه شب غسل کند و در محل نمازش به مناجات مشغول شود و دو رکعت نماز بخواند؛ به آیه «ایاکَ نَعْبُدُ وَایاکَ نَسْتَعین» که رسید، صد بار تکرار کند و در مرتبه آخر حمد را تمام کند و قل هو الله را یک مرتبه بخواند و ذکر رکوع (سُبْحانَ رَبِّی الْعَظیمِ وَبِحَمْدِه) و سجده (سُبْحانَ رَبِّی الْأعْلی وَبِحَمْدِه) را هفت بار تکرار کند و رکعت دوم را هم مانند اول بخواند و بعد از آن دعائی نقل شده است.

۱۰۵. هم غذا شدن و معاشرت با افرادی که نماز نمی‌خوانند و روزه نمی گیرند، چگونه است؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۳۱

اگر ترک نماز و روزه، از روی بی‌مبالاتی باشد، رفت و آمد با آنها مانعی ندارد؛ اما اگر رفت و آمد موجب تأثیرپذیری شما می‌شود، قطع آن لازم است، و با وجود شرائط، نهی از منکر واجب است.

۱۰۶. آیا مصافحه بعد از نماز مستحب است؟

به طور کلی، مصافحه مؤمنین با یکدیگر مستحب است و مصافحه بعد از سلام و فراغت از نماز هم اشکال ندارد؛ هرچند روایت به خصوصی در این مورد بنظر نرسیده است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۳۲

احکام روزه

اشاره

۱۰۷. آیا گوش کردن به موسیقی و نگاه به نامحرم، روزه را باطل می کند؟

گناهان مذکور روزه را باطل نمی کند؛ لکن ثواب آن را کاهش می‌دهد. در روایات آمده است که روزه گرفتن، فقط پرهیز از خوردن و آشامیدن نیست؛ بلکه باید چشم، گوش، زبان، قلب و سایر اعضاء نیز روزه باشند و از ارتکاب خلاف و گناه حفظ شوند تا ثواب روزه کامل به شخص داده شود.

۱۰۸. شخصی در ماه رمضان غسل را به صورت صحیح انجام نداده است، مثلًا سحر غسل کرده و در روز متوجه مانعی برروی دست شده، نسبت به روزه‌اش چه وظیفه‌ای دارد؟

روزه او صحیح است، باید پس از برطرف کردن مانع، غسل را تکمیل و قضای نمازی را که با غسل ناقص انجام داده، بجا آورد.

۱۰۹. اگردر شب ماه رمضان جنب شویم تا کی می‌توانیم غسل را تأخیر بیندازیم؟

برای گرفتن روزه رمضان و قضای آن، باید قبل از اذان صبح غسل نمایید و در روزه‌های مستحبی، واجب نیست غسل را قبل از اذان صبح انجام دهید.

۱۱۰. خلبانی که مسیر پروازی او در جهت طلوع خورشید یا درخلاف جهت آن است، وضعیت روزه او چگونه است؟

افطار و سحر خود را مطابق مکانی که در آن قرار می گیرد، انجام دهد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۳۳

۱۱۱. افطار روزه مستحبی در بعدازظهر چه صورتی دارد؟

روزه مستحبی را در هر موقع از روز می‌توان افطار کرد.

۱۱۲. شخصی روزه می گیرد؛ اما بعد از ظهرها مبتلا به سر درد شدید می‌شود؛ آیا روزه گرفتن برای او واجب است یا نه؟

اگر سر دردی است که قابل تحمل نیست، روزه واجب نیست؛ ولی اگر با مراعات بعضی امور، مثل استراحت بیشتر و یا خوردن دارو در شب، قابل تخفیف باشد، روزه واجب است.

۱۱۳. اگر سحر ماه رمضان جنب باشم، و فرصتی هم برای غسل کردن نداشته باشم، چه کنم؟

اگر در تنگی وقت قبل از اذان صبح، تیمم بدل از غسل نمایید، روزه صحیح است و بعد برای انجام نماز صبح غسل کنید.

قضای روزه

۱۱۴. آیا قضای روزه رمضان را باید پشت سر هم بگیریم؟

خیر، پی در پی بودن روزه قضا، لازم نیست.

۱۱۵. آیا برای روزه‌هایی که از شخصی قضا شده، می‌توان کسی را اجیر نمود یا خیر؟

تا شخص زنده است، دیگری نمی‌تواند برای او قضای نماز و روزه بجا آورد؛ بلی، می‌تواند وصیت کند که اگر موفق به گرفتن قضای روزه نشد، پس از مرگ برای قضای روزه او کسی را اجیر کنند.

۱۱۶. کسی که روزه قضای رمضان بر عهده اوست، آیا می‌تواند

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۴

روزه قضای پدر را بگیرد؟

در صورتی که وقت روزه قضای خودش وسعت دارد، مانعی ندارد.

۱۱۷. در سال گذشته چند روز از روزه‌های ماه رمضان را افطار کردم و تعداد آنها را فراموش کرده‌ام؛ حال چند روز روزه قضا بر من واجب است؟

به مقداری که یقین دارید، قضای آن را بگیرید و قضای روزه‌های مشکوک واجب نیست؛ اگر چه گرفتن آن مطابق احتیاط است.

۱۱۸. آیا باید قضای روزه‌هایی راکه در ماه رمضان به علت مسافرت یا بیماری نگرفته‌ام، فوری بگیرم؟

خیر، لازم نیست؛ اما نباید تأخیر به حدی باشد که مسامحه و کوتاهی در تکلیف صدق کند.

۱۱۹. اگر روزه قضا گرفته باشیم و ظهر به مهمانی دعوت شویم، آیا می‌توانیم روزه را بشکنیم و در روزهای بعد جبران نماییم؟

افطار روزه قضای ماه رمضان (اگر وقت قضا تنگ نباشد) قبل از ظهر اشکال ندارد؛ اما افطار آن در بعدازظهر، جایز نیست و کفاره نیز بر فرد واجب می‌شود. کفاره آن، اطعام ده مسکین و در صورت عجز از اطعام، سه روز روزه گرفتن است.

کفاره روزه

۱۲۰. کفاره افطار روزه رمضان چقدر است؟

برای روزه‌هایی که به علت مسافرت و بیماری افطار کرده‌اید و قضای آنها را بدون عذر تا رمضان بعد نگرفته‌اید، برای هر روز،

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۵

ی

ك مُدّ طعام (۷۵۰ گرم گندم، آرد و ...) به فقیر بپردازید و برای هر روز روزه‌ای که عمداً و بدون علت شرعی افطار کرده‌اید، ۶۰ مُدّ طعام به ۶۰ فقیر بپردازید و در هر دو صورت، قضای آنها را نیز بگیرید. موارد دیگری در کفّارات است که می‌توانید در توضیح المسائل ملاحظه کنید.

۱۲۱. قضای روزه‌های رمضان سال گذشته را تا رمضان امسال به تأخیر انداخته‌ام، کفاره آن چقدر است؟

برای هر روز، یک مُد طعام. تقریباً ۷۵۰ گرم گندم، آرد، جو و .... به فقیر غیر سید بپردازید وقضای آن را هم بعداً بجا آورید.

۱۲۲. کفاره‌هایی را که در سال‌های گذشته بر عهده من آمده است، باید با قیمت گذشته پرداخت کنم یا با قیمت فعلی؟

کفاره باید به صورت غذا دادن و سیر کردن فقیر یا دادن مد طعام (۷۵۰ گرم گندم، آرد و ...) انجام شود و دادن پول آن به فقیر کافی نیست.

متفرقه روزه

۱۲۳. پدرمان از دنیا رفته است، آیا می‌توانیم همزمان روزه‌های او را قضا کنیم؛ یا در گرفتن روزه قضا، ترتیب لازم است؟

هم زمان بودن روزه قضا اشکال ندارد، بنابر این چند نفر می‌توانند در یک روز روزه قضای او را بجا آورند.

۱۲۴. چند روز در سال روزه گرفتن حرام است؟

دو روز، روز عید فطر و روز عید قربان روزه گرفتن حرام است.

۱۲۵. اگراول رمضان ثابت نشده باشد، به چه نیت، روزه بگیریم؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۶

در روزی که یقین به اول رمضان ندارید، می‌توانید نیت روزه قضا نمایید و اگر روزه قضا بر عهده ندارید، می‌توانید به نیت روزه مستحبی آخر شعبان بگیرید و اگر بعداً ثابت شود که اول رمضان بوده است، روزه رمضان محسوب می گردد.

۱۲۶. آیا انسان می‌تواند نذر کند که روزه رمضان را در مسافرت بگیرد؟

خیر، چنین نذری باطل است.

۱۲۷. یوم الشک چه روزی است و روزه آن چه صورت دارد؟

روزی که نمی‌دانیم سی‌ام شعبان است یا اول رمضان، یوم الشک نامیده می‌شود و روزه گرفتن در آن واجب نیست، و نیز روزی که نمی‌دانیم آخر رمضان است یا اول شوال یوم الشک است و روزه در آن واجب است.

۱۲۸. چهار روز در سال که روزه مستحبی در آن ثواب بسیار دارد کدامند؟

۱۷ ربیع المولود (تولد پیامبر اکرم «ص»)، ۲۷ رجب (مبعث رسول الله «ص») ۲۵ ذی القعدهٔ الحرام (دحو الارض)، ۱۸ ذی الحجهٔ الحرام (عید غدیر خم).

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۷

احکام اعتکاف

۱۲۹. اگر در حال اعتکاف، جایی از بدن نجس شود، آیا لازم است فوراً آن را تطهیر کنیم؟

خیر، تطهیر آن، وجوب فوری ندارد.

۱۳۰. آیا درحال اعتکاف، لازم است دائم الوضوء باشیم؟

دائم الوضوء بودن در حال اعتکاف، واجب نیست؛ هر چند با وضو بودن، در هر حال، مستحب است.

۱۳۱. اگر شخص در ایام اعتکاف در مسجد، جنب شود، چه وظیفه‌ای دارد؟

چنانچه محتلم شده باشد، باید فوری از مسجد خارج شده، غسل جنابت انجام دهد و اعتکافش صحیح است؛ ولی اگر جنابت عمدی و بر اثر استمناء و مانند آن باشد، اعتکاف باطل می گردد.

۱۳۲. حداقل و حداکثر اعتکاف چقدر است؟

حداقل اعتکاف، سه روز است و حداکثری برای آن تعیین نشده است، و هر گاه دو روز به اعتکاف اضافه کند، اعتکاف روز سوم واجب می‌شود، و افضل ایام اعتکاف ده روز آخر ماه رمضان است.

۱۳۳. آیا در اعتکاف، اجازه پدر و مادر لازم است؟

در صورت عدم ایذاء، اذن والدین شرط نیست، بلی اگر فرزند بداند که پدر یا مادر، از انجام اعتکاف، به جهت مهربانی و

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۸

شفقت بر او، ناراحت می‌شوند، باید رضایت ایشان را جلب نماید و با نهی آنها، اعتکاف باطل می گردد.

۱۳۴. برای اعتکاف مستحب به مسجد رفته‌ایم؛ آیا می توانیم آن را به هم بزنیم؟

اعتکاف مستحبی را می توان قبل از پایان روز دوم بر هم زد ولی اگر دو روز اعتکاف را در مسجد گذرانده باشید، اعتکاف روز سوم بر شما واجب می شود.

۱۳۵. آیا اعتکاف در همه مساجد شهر صحیح است؟

اعتکاف باید در مسجد جامع شهر باشد و در سایر مساجد و یا در نمازخانه‌های دانشگاه، صحیح نیست.

مسجد جامع، مسجدی است که برای گروه خاصی ساخته نشده است در مقابل مسجد بازار و قبیله و محله که در آنها معظم اهل بلد جمع نمی‌شوند و آماده برای اجتماع آنها هم نشده است، ممکن است مسجد جامع متعدد و نزدیک به هم باشد.

۱۳۶. درچه صورت اعتکاف برانسان واجب می‌شود؟

در صورتی که شخص، نذر یا عهد بر اعتکاف نماید، یا قسم بر آن بخورد، اعتکاف بر او واجب می‌شود و نیز کسی که دو روز را در اعتکاف بگذراند، اعتکافِ روز سوم بر او واجب می گردد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۳۹

احکام زکات

۱۳۷. زمان پرداخت زکات فطره چه موقع است؟ آیا می‌توان برای رساندن به فقیر خاصی پرداخت زکات را به تأخیر انداخت؟

زمان پرداخت زکات فطره در روز عید فطر است و برای پرداخت به فقیر خاصی می‌توان به تأخیر انداخت؛ اما نباید در پرداخت آن مسامحه و کوتاهی گردد و می‌توانید به وسیله پست یا بانک برای او ارسال نمایید.

۱۳۸. آیا می‌توانم با پول زکات فطره، چیزی برای فقیر خریداری نمایم؟

خیر، زکات فطره‌ای را که کنار گذاشته‌اید، باید به همان صورت به فقیر بدهید و تبدیل آن به جنس دیگر صحیح نیست.

۱۳۹. آیا کسانی که محصول خود را به صورت غوره یا انگور می‌فروشند و آن را کشمش نمی‌کنند واجب است زکات بپردازند.

درصورتی که کشمش آن به حد نصاب برسد زکات دارد، هرچند انگورآن به مصرف برسد وتبدیل به کشمش نشود.

۱۴۰. چرا علمای شیعه زکات را فقط در نه چیز می‌دانند؟ بهتر نیست که بجای زکات شتر از موتور و کارخانجات، زکات گرفته شود؟

به نظر علمای شیعه، زکات، یک واجب مالی است که مورد و مصرف آن بر طبق روایات اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، تعیین شده است؛ اما نسبت به ماشین و کارخانجات و سایر اموال، هر گاه حکومت اسلامی نیاز داشته باشد، به

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۰

مقداری که ضرورت داشته باشد و مصلحت بداند، می‌تواند از آنها مالیات دریافت کند ومورد مصرف را خود تعیین می کند و نیازی به گسترش موارد زکات نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۱

احکام خمس

۱۴۱. در شرایط فعلی که پول حج و عمره، بیش از یک سال در حساب سپرده در بانک می‌ماند، پرداخت خمس آن واجب است یا خیر؟

خمس ندارد، اگر چه احتیاط در پرداخت آن نیکو است.

۱۴۲. آیا می‌توانیم خمس خود را به پدر و مادر فقیر خود بدهیم؟

پدر و مادر فقیر، واجب النفقه اولاد هستند و اگر فرزند تمکن مالی داشته باشد، باید مخارج آنها را تأمین کند و اگر از ساداتند برای نفقه واجب نمی‌تواند سهم سادات به آنها بدهد، و نسبت به سهم مبارك امام علیه السلام موكول به اذن فقیه جامع الشرایط است.

۱۴۳. آیا می‌توانیم خمس خود را صرف حسینیه و یا سایرکارهای خیر نماییم؟

سهم سادات باید به سید فقیر داده شود، اما نسبت به سهم امام علیه السلام با اجازه از مرجع تقلید خود و یا نماینده او، مانعی ندارد.

۱۴۴. حقوقی که پس از فوت، هر ماه به خانواده مرحوم داده می‌شود، آیا مشمول خمس می گردد؟

چنانچه از مخارج سال اضافه بیاید، خمس دارد.

۱۴۵. کسی که به تقلید از مجتهد میت باقی مانده است، خمس خود را باید به چه کسی بپردازد؟

لازم است خمس را به مجتهد زنده بپردازد، و پرداخت به وکیل مجتهد میت کفایت نمی کند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۲

۱۴۶. کتاب‌هایی را تهیه کرده‌ام؛ ولی موفق به مطالعه آنها نشده‌ام؛ آیا خمس به آنها تعلق می گیرد؟

چنانچه مورد نیاز و در معرض استفاده بوده، خمس ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۳

احکام حج

استطاعت حج

۱۴۷. مستطیع به چه کسی گفته می‌شود؟

شخص بالغی که ضروریات زندگی و مخارج رفت و آمد به حج را داشته باشد و در برگشت، زندگی او مختل نشود، از نظر مالی مستطیع است، و با وجود قدرت بدنی و باز بودن مسیر (امکان رفتن)، حج بر او واجب می گردد.

۱۴۸. کسی‌که بدون استطاعت به حج رفته، چنانچه بعد مستطیع شود، آیا لازم است، مجدداً حج بجای آورد؟

حج مستحبی، کفایت از حج واجب نمی کند، و لازم است مجدداً حج واجب خود را بجای آورد.

۱۴۹. آیا با قرض کردن شخص مستطیع می‌شود؟

اگر اموال دیگری بمقدار قرضی که گرفته، داشته باشد، با قرض گرفتن مستطیع می‌شود.

۱۵۰. کسی که از نظر مالی مستطیع است، اگر از نظر بدنی قدرت بر انجام حج نداشته باشد، آیا حج بر او واجب است؟

اگر در حال استطاعت مالی و بدنی کوتاهی کرده و حج بجا نیاورده حج بر او مستقر شده و باید نایب بگیرد، و اگر مستقر نشده، بنابر احتیاط لازم نایب بگیرد تا از طرف او اعمال حج را انجام دهد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۴

۱۵۱. آیا شخصی که مجرد است و ازدواج نکرده، واجب الحج می‌شود یا نه؟

بلی، اگر استطاعت پیدا کند، باید به حج برود.

نیابت در حج

۱۵۲. پدرم از دنیا رفته، وصیت به حج هم نکرده، آیا لازم است برای او حج بجا بیاوریم؟

اگر در زمان حیات، حج بر او واجب نبوده است، و وصیت به انجام حج هم نکرده است، لازم نیست برای او حج بجای آورید.

۱۵۳. آیا دختر هم می‌تواند از طرف پدر به حج برود، یا فقط به پسر می‌رسد؟

بلی، دختر هم می‌تواند، از طرف پدر یا مادر حج بجای آورد.

۱۵۴. آیا می‌توان یک حج را به نیابت از دو نفر انجام داد؟

هر کس در ماه ذیحجه، فقط می‌تواند یک حج واجب برای خود یا به نیابت از دیگری انجام دهد، اما حج مستحبی به نیابت از دو یا چند نفر مانعی ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۵

احکام معاملات

خرید و فروش

۱۵۵. اجناسی را که از سابق در مغازه مانده و خرید ارزان داشته‌ایم، می‌توانیم به قیمت روز بفروشیم؟

مانعی ندارد؛ ولی سعی کنید بی‌انصافی نشود که آثار سوء دارد.

۱۵۶. خرید و فروش چیزهایی که احتمال دزدی بودن آنها را می‌دهیم، چگونه است؟

صرف احتمال مسروقه‌بودن کالا مضر نیست؛ اما اگر بعداً معلوم شود که مال دیگری است، باید به صاحبش برگردانده شود.

۱۵۷. حکم پولی که دلال معاملات حرام [مثل واسطه درگرفتن قرض ربوی ازطرفین معامله می‌گیرد چیست؟

واسطه‌گری و دلالی برای معاملات حرام، حرام است و باید پولی را که برای این کار گرفته، به صاحبش برگرداند.

۱۵۸. آیا معامله مال مسروقه باطل است یا فضولی؟

تصرف درمال مسروقه حرام است، واگر معامله‌ای برروی آن انجام گیرد، فضولی است، که با رد مالک باطل می‌شود.

۱۵۹. کسانی که به فال‌گیری مشغولند، اولًا کار آنها چه صورت دارد و ثانیاً پولی که به آنها داده می‌شود، جایز است یا خیر؟

عمل آنها حرام است و پول دادن در مقابل آن، تضییع مال و استفاده از آن پول هم اکل مال به باطل وحرام است.

۱۶۰. کسانیکه از طریق فروش موادمخدرپولی به دست آورده‌اند

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۶

وفعلًا توبه کرده‌اند، نسبت به پول‌های مذکور چه تکلیفی دارند؟

اگر واقعاً از گناه خود توبه کنند، ان شاءالله خداوند متعال آنها را می‌آمرزد و نسبت به اموالی که جمع کرده‌اند، لازم است به مرجع تقلید خود مراجعه نمایند تا وظیفه ایشان را بیان نماید.

۱۶۱. خرید و فروش و به گردن انداختن صلیب چه صورت دارد؟

معامله صلیب و به گردن آویختن آن حرام است.

۱۶۲. آیا پیش‌خرید اجناس به قیمت کمترصحیح است؟

اشکال ندارد، مشروط به آن‌که تمام قیمت را نقد بپردازد.

شرکت

۱۶۳. اگر جنسی را برای شرکت خریداری کنند و یکی از شرکا در موعد مقرّر سهم خود را نپردازد، آیا از سود این جنس سهم می‌برد؟

با فرض این‌که جنس برای شرکت خریداری شده، همه شرکا در سود آن شریک هستند؛ هر چندکه یکی از شرکا سهم خود را نداده باشد؛ اما در صورت عدم عذر شرعی، گناهکار است.

۱۶۴. خانه‌ای بین چند نفر ورثه مشترك است و یکی از آنها راضی به تصرف سایر شرکا نمی‌باشد؛ آیا شرکاء دیگر می‌توانند نسبت به سهم خود تصرف کنند؟

اگر خانه مشاع است وسهم هر یك از شرکا مشخص نشده است، تصرف در آن، بدون رضایت همه شرکا جایز نیست و در مورد سؤال، شرکا می‌توانند به حاکم شرع جامع‌الشرایط مراجعه کنند تا شریك ممتنع را به فروش یا جدا کردن سهم خود و یا اجازه استفاده به نوبت شرکا از خانه، وادار نماید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۷

رهن

۱۶۵. معنی رهن چیست؟

رهن یا گرو گذاشتن، آن است که بدهکار مالی را نزد طلبکار می‌گذارد تا اگر طلب او را به موقع پرداخت نکرد، طلبکار بتواند طلب خود را از آن مال بردارد.

۱۶۶. رهن خانه که فعلًا مرسوم است، یعنی چند میلیون می‌دهند تا صاحب خانه مبلغی را از اجاره کم کند، آیا وجه شرعی دارد؟

اگر قرض مشروط به کم شدن مال الاجاره باشد، قرض ربوی و حرام است و اگر مؤجر خانه را به مبلغی اجاره دهد و در ضمن اجاره شرط کند که فلان مبلغ را مستأجر به او قرض بدهد اشکال ندارد.

۱۶۷. اگر کسی ماشین یا خانه خود را نزد طلبکار رهن بگذارد، آیا طلبکار می‌تواند از آن ماشین یا خانه استفاده کند؟

بدون رضایت مالك، تصرف طلبکار در مال مورد رهن جایز نیست.

اجاره

۱۶۸. فرق بین اجاره شخص و جعاله چیست؟

۱. در اجاره بر خلاف جعاله باید مدت معلوم باشد.

۲. عقد اجاره لازم است؛ اما عقد جعاله جایز است؛ یعنی طرفین می‌توانند عقد را به هم بزنند.

۳. در اجاره پس از خواندن صیغه، اجیر، مالكِ مال الاجاره می‌شود؛ ولی در جعاله، تا کار انجام نگیرد، عامل، نمی‌تواند طلب مزد کند.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۸

۱۶۹. اگرخانه‌ای را به مبلغی اجاره کنیم، آیا می‌توانیم آن را به مال الاجاره بیشتر، به دیگری اجاره دهیم؟

اگر درعقد اجاره، مالك با مستأجر شرط نکرده باشدکه فقط خود او از مورد اجاره استفاده کند، مستأجر می‌تواند آن را به دیگری اجاره دهد. البته چنانچه تعمیری در آن انجام نداده باشد، نمی‌تواند مال الاجاره بیشتری از مستأجر دوم بگیرد.

۱۷۰. آیا مستأجر بدون اجازه مالك می‌تواند تغییر کاربری مغازه را بدهد؟

چنانچه درضمن اجاره، شغل خاصی شرط شده باشد، تغییر آن بدون اجازه مالك جایز نیست.

حواله

۱۷۱. چك، حکم پول را دارد، یا حواله محسوب می‌شود؟

چك حکم پول را ندارد بلکه سند و مدرك حواله است.

۱۷۲. اگرچك قبل از وصول براثر سوختن و یا مفقود شدن یا سرقت از بین برود آیا ذمّه بدهکار بری می‌شود؟

با تحقق‌حواله شرعی ذمه بدهکار بری می‌شود، و طلبکار باید برای دریافت طلب خود از محال علیه (بانك) اقدام کند.

۱۷۳. آیا ضمانت مرسوم در بانك‌ها و صندوق‌های قرض الحسنه که قبل از بدهکار شدن شخص (قبل از گرفتن وام) دیگری ضامن او شود ضمانت شرعی است؟

ضمانت قبل از بدهکار شدن شخص، ضمانت شرعی نیست بلکه ضمان ما لم یجب است و صحیح نمی‌باشد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۴۹

۱۷۴. اگر بدهکار، طلبکار خود را به شخص ثالثی حواله دهد که طلبش را از او وصول نماید، در صورت تخلف شخص ثالث، طلب‌کار می‌تواند به بدهکار اول مراجعه نماید؟

اگر حواله با شرائط صحت انجام شود، طلبکار حق رجوع به بدهکار اول را ندارد.

۱۷۵. آیا امضای پشت چك بمنزله ضمانت است؟

بلی اگر چك صوری نباشد، و امضا کننده بعنوان ضمانت پشت چك را امضا کرده است، مدیون می‌باشد.

ربا

۱۷۶. آیا ربا در قرض تولیدی و مصرفی تفاوت می‌کند؟

ربا گرفتن و ربا دادن در قرض، مطلقاً حرام است؛ چه قرض گیرنده، وام را برای مصرف در هزینه‌های جاری زندگی خود بخواهد و چه برای سرمایه گذاری و تجارت.

۱۷۷. آیا مادر می‌تواند به فرزند قرض ربوی بدهد؟

ربا بین مادر و فرزند حرام است.

۱۷۸. خرید و فروش اسکناس چه حکمی دارد؟

در صورتی که غرض عقلایی. مثل تبدیل پول کهنه به نو یا پول ریز به درشت یا برای فرار از ربا باشد. اشکال ندارد.

۱۷۹. آیا فرزند می‌تواند از پدر خود قرض ربوی بگیرد؟

ربا به طور کلی حرام است؛ غیر از ربا بین پدر و فرزند و زن و شوهر و ربایی که مسلمان از غیر مسلمانی که در پناه اسلام نیست، می‌گیرد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۰

۱۸۰. آیا مرد می‌تواند از همسر خود قرض ربوی بگیرد، و همان پول را بصورت قرض ربوی به فرزند بدهد؟

جواب مانعی ندارد.

۱۸۱. آیا ربا بین نوه و پدر بزرگ جایز است؟

احتیاط در ترک است.

بانک‌ها

۱۸۲. خرید سهام بانک و مؤسساتی که معاملات ربوی دارند، چه صورت دارد؟

خرید سهام مؤسساتی که درآمد غیر مشروع دارند، جایز نیست.

۱۸۳. کارمزدی که صندوق‌های قرض‌الحسنه از وام‌گیرندگان دریافت می‌کنند، چه صورت دارد؟

به شکلی که فعلًا معمول است، جایز نیست.

۱۸۴. جایزه‌هایی که بانک به صاحبان حساب قرض‌الحسنه می‌دهد، چه صورتی دارد؟

اگر در موقع افتتاح حساب، شرط شرکت در قرعه کشی نکرده باشند، اشکال ندارد؛ هر چند انگیزه شخص از افتتاح حساب، شرکت در قرعه کشی باشد.

۱۸۵. آیا قرضی راکه بانک برای استفاده خاصی به اشخاص می‌دهد، جایز است شخص در امر دیگری مصرف کند؟

خیر، جایز نیست.

۱۸۶. پولی مربوط به دیگری درحساب بانکی من بود، جایزه بانکی به من تعلق گرفت. آیا جایزه را باید تقسیم کنیم؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۱

جایزه‌ای که بانک می‌دهد مربوط به صاحب حساب است، هر چند موجودی دفترچه مربوط به دیگری باشد.

نذر

۱۸۷. کسی که نمی‌داند نذرش را به زبان گفته یا فقط از فکر و ذهنش گذرانده است، آیا باید به نذر خود عمل کند؟

در صورتی که یقین ندارد که صیغه نذر را به عربی یا فارسی خوانده است، عمل به نذر بر او واجب نیست.

۱۸۸. اگر انسان برای نذر خود وقت تعیین کند، ولی در زمان خود نتواند آن را انجام دهد، وظیفه‌اش چیست؟

در غیر روزه، اگر در وقت انجام دادن نذر، نتواند آن را بجا آورد، تکلیف از او ساقط است و کفاره هم ندارد.

۱۸۹. نذرهایی برای قبولی در کنکور کرده‌ام که انجام آن با درس خواندن برایم مشکل است؛ آیا می‌توانم آنها را تغییر دهم؟

اگر در موقع نذر کردن، صیغه نذر را به عربی یا فارسی نخوانده باشید، چیزی بر شما واجب نیست.

۱۹۰. آیا نذر، صیغه خاصی دارد؟

آری، نـذر صـیغه خاصـی دارد؛ برای مثال، شخصـی که در مورد شـفا یافتن بیماری‌اش نـذر می‌کنـد که مبلغی به فقیر بدهـد، چنین می‌گویـد: «لِلّهِ عَلی انْ شَـفَی اللهُ مَرَضـی ان اعْطِیَ الْفَقیرَ کَـذا». البته لازم نیست به عربی بخواند و همین اندازه کافی است که بگوید: برای خدا بر عهده من است که اگر بیماری من شفا یابد، فلان مبلغ را به فقیر بدهم.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۲

۱۹۱. نـذری کرده‌ام؛ ولی بین دو چیز (روزه گرفتن و صـدقه دادن به فقیر) شک دارم و نمی‌دانم کدام یک از آن دو است؛ تکلیف چیست؟

باید احتیاط کرده، به هر دو عمل کنید.

۱۹۲. کفاره نذری که عمداً بجا نیاورده و مدتی از زمان آن گذشته است، چگونه است؟

کفاره آن، آزاد کردن یک بنده یا اطعام شصت فقیر و یا گرفتن دو ماه روزه است.

۱۹۳. آیا تغییر نـذر جایز است؟ برای مثال، کسـی که نذر کرده در روز عاشورا، به مردم شـیر بدهد، آیا می‌تواند بجای آن خوراکی دیگری بدهد؟

اگر نـذر طبق صـیغه معتبر شـرعی بوده، تغییر آن جـایز نیست؛ بلکه بایـد به همـان صورتی که نـذر کرده، عمـل کنـد و در غیر این صورت، تغییر مورد نذر، اشکال ندارد.

۱۹۴. کسی نذر کرده پولی را به فقیر بدهد؛ ولی مقدار آن را فراموش کرده، وظیفه او چیست؟

اگر نـذر با صـیغه معتبر شـرعی بوده، واجب است به آن عمل کند، می‌تواند به مقدار حداقل اکتفا کند؛ به عنوان مثال، اگر بین هزار تومان یا بیشتر تردید دارد، پرداخت همان هزار تومان کافی است [و اگر بیشتر هم بدهد، کار پسندیده‌ای است .

۱۹۵. نذر برای دیگری یا از پول دیگری چه صورت دارد؟ مثلًا مادری نذر کند که پسرش فلان کار را انجام دهد.

نذری که انجام آن و یا پول آن بر عهده دیگری باشد، صحیح نیست.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۳

ضمان تصرف در مال غیر

۱۹۶. آیا تصرف در اموال غیر مسلمین بدون رضایت آنها جایز است؟

اموال غیر مسلمین که در پناه حکومت اسلامی هستند، محترم است و تصرف در آن، موجب ضمان می گردد.

۱۹۷. کسانی که در زمین وقفی خانه ساخته‌اند و مدت اجاره آنان تمام شده، ادامه تصرف در ان زمین چه صورت دارد؟

تصرف در زمین وقفی، بدون اجازه از متولی شرعی، غصب و حرام و موجب ضمان اجرهٔ المثل مدت تصرف می‌باشد.

۱۹۸. اگر کسی قبل از سن بلوغ، مالی را از دیگری دزدیده یا تلف کرده است، اکنون چه وظیفه‌ای دارد؟

اتلاف مال دیگری قبل از بلوغ هم موجب ضمان است و واجب است عوض آن را به صاحبش بپردازد.

۱۹۹. اگر آبی که به باغ میوه داده می‌شود، از چاه غصبی باشد، میوه آن غصبی می‌شود؟

خیر، میوه آن غصبی نیست؛ ولی کسی که آب را غصب کرده، ضامن است.

۲۰۰. اگر وسائل اشخاصی که اکنون به ایشان دسترسی نداریم، پیش ما باشد، حکمش چیست؟

اگر صاحبـان یا ورثه آن‌ها را می‌شناسـید، بایـد به هر صورت به صاحبش برسانیـد یا رضایت ایشان را تحصـیل کنیـد؛ و اگر از پیـدا کردن صاحب آنها مأیوس هستید، می‌توانید عین آنها را با اجازه مجتهد از طرف صاحبش صدقه بدهید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۴

۲۰۱. اگر پزشک اورژانس در انجام عمل جراحی بیمار، کوتاهی کند، در صورت مرگ او، آیا پزشک، ضامن دیه است یا خیر؟

اگر بطوری باشـد که تلف شدن بیمار مستند به کوتاهی پزشک باشد، مثل اینکه پزشک مسئولیت مرکز اورژانش را قبول کرده، و موجب اعتماد مردم به مراقبت و عدم کوتاهی او گردیده، مع ذلک عمداً کوتاهی کند، حکم به ضمان او موجه است.

۲۰۲. اگر به کسی بدهکار باشیم و او فوت شود، بدهی خود را به کدام یک از ورثه باید بپردازیم؟

بدهی شـما حکم سایر ترکه و اموال میت را دارد، و باید طبق قانون ارث تقسـیم شود و اگر طلب‌کار، برای تقسـیم اموالش کسـی را وصی قرار داده باشد، بدهی خود را باید به وصی او بپردازید.

۲۰۳. اگر شوهر دست‌بند طلای همسر را که مثلًا دویست هزار تومان ارزش داشته، قرض گرفته است، فعلًا که قیمت طلا بالا رفته، چه مبلغی باید بپردازد؟

اگر همسر دستبند را فروخته و پول آن را به شوهر قرض داده است، همان دویست هزار تومان را طلبکار است؛ اما اگر طلا را قرض داد، شوهر باید معادل طلایی آن را بپردازد؛ هر چند قیمت طلا ترقی کرده باشد.

۲۰۴. اگر در بسته‌های پولی که ازبانک گرفته‌ایم، چند عدد اسکناس اضافی باشد، آیا می‌توانیم برای خود برداریم؟

خیر، باید به متصدی بانک برگردانده شود.

۲۰۵. آیا گرفتن تاوان حرام است؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۵

تاوان، مابه ازای مال تلف شده است و گرفتن آن اشکال ندارد؛ ولی اگر مال، بدون افراط و تفریط در دست امین (ودیعه یا عاریه گیرنده)، تلف شد، او ضامن نیست و نمی‌توانید از او چیزی مطالبه کنید.

۲۰۶. اگر مال دیگری را به ما هدیه دادند، آیا می‌توانیم در آن تصرف نماییم؟

تصرف در آن جایز نیست و اگر مالک آن را بشناسید، باید مال را به او برسانید و اگر نمی‌شناسید، با اجازه مجتهد جامع‌الشرایط، از طرف صاحبش به فقیر غیر سید صدقه بدهید.

۲۰۷. دستگاه آب میوه‌گیری را برای تعمیر به تعمیرکار دادم و نزد او به سرقت رفت؛ آیا صاحب مغازه ضامن است؟

اگر صاحب مغازه، در نگه‌داری آن کوتاهی نکرده باشد، ضامن نیست و اگر کوتاهی کرده. مثلا در مغازه را باز گذاشته و رفته یاجنس را جایی گذاشته که در معرض دزدیده شدن بوده. ضامن است و باید جبران نماید.

ضمان تصرف در بیت المال

۲۰۸. اگر جنسی را از اداره‌ای به طور غیر قانونی برداریم، آیا حلالیت طلبیدن از رئیس اداره کافی است؟

حلالیت طلبیدن از رئیس اداره، کافی نیست؛ اگر عین جنس موجود است، خود آن و اگر از بین رفته، مثل یا قیمت آن را باید به اداره مربوطه برگردانید.

۲۰۹. آیا استفاده از وسایل دانشگاه و غذاخوری در اتاق خوابگاه، منع شرعی دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۶

استفاده از وسائل و اموال دانشگاه بر خلاف مقررات دانشگاه، جایز نیست و موجب ضمان می‌گردد.

۲۱۰. انجام کار شخصی در ساعات اداری، بدون محاسبه مرخصی، چه صورت دارد؟

تابع مقررات و اجازه قانونی مسئول مربوط می‌باشد.

۲۱۱. آیا اجازه مدیر مربوطه در امور مرخصی، اضافه کاری و ... به صورت فرا قانونی جایز است یا خیر؟

مدیر اداره در حد مقررات مشروع، حق دارد اجازه دهد و اجازه او در امور خلاف مقررات، لغو و بیهوده است و موجب برداشته شدن ضمان شرعی نیست.

۲۱۲. مبلغی از بودجه فعالیت‌های فرهنگی نزد من باقی مانده است؛ آیا می‌توانم آن را به دیگری قرض بدهم و یا خودم به عنوان قرض بردارم و سپس جایگزین نمایم؟

استفاده از اموال عمومی بر خلاف مقررات، جایز نیست و موجب ضمان می‌گردد.

۲۱۳. اگر فیش غذایی که اعتبار آن تمام شده، بجای فیش معتبر غذا بدهیم و غذا بگیریم، چه صورت دارد؟

استفاده از فیش‌هایی که از اعتبار ساقط شده، برای دریافت غذا و تصرف در غذایی که با آن فیش گرفته شود، جایز نیست و موجب ضمان قیمت آن می گردد.

۲۱۴. آیا می‌توانم غسل واجب در محل کار بنمایم با آنکه امکان غسل تا آخر وقت در خارج محل کار نیست؟

اگر غسل در محل کار برخلاف مقررات باشد، غسل کردن

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۷

جایز نیست و می‌توانید در آخر وقت با تیمم بدل از غسل نماز بخوانید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۸

احکام خوراکی‌ها

۲۱۵. با کندن سر گنجشک، ذبح محقق می‌شود یا خیر؟

سر گنجشک را مانند سر سایر حیوانات، باید با شرایط خاصی برید و اگر سر آن را بکنند، ذبح محقق نمی‌شود، و خوردن گوشت آن حرام است.

۲۱۶. اگر کشمش و خرما در غذا بجوشد، خوردن آن چه صورتی دارد؟

اشکال ندارد.

۲۱۷. گوشت خرگوش، حلال است یا حرام؟

خرگوش، حرام گوشت است و فرقی بین انواع آن نیست.

۲۱۸. آیا گوشت مرغی که امروز در بازار پخش می‌شود، ازنظر شرعی حلال است؟

ذبح شده مسلمان، محکوم به طهارت و حلیت است؛ و تحقیق در این مورد هم لازم نیست، بلی اگر در مورد خاصی یقین کنند که این مرغ یا گوسفند، ذبح شرعی نشده است؛ خوردن آن حرام است.

۲۱۹. آیا شوک دادن به حیوان، برای راحتی ذبح، اشکال دارد؟

اگر پس از شوک دادن، حیوان زنده باشد و پس از ذبح هم به مقدار معمول خون از آن خارج شود، اشکال ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۵۹

احکام عزاداری

۲۲۰. با توجه به این که برگزاری مراسم شبیه‌خوانی از سنّت‌های قدیمی است و گاهی اثر مثبتی در دل مردم دارد، حکم آن چیست؟

اگر مراسم شبیه‌خوانی، مشتمل بر امور دروغ و باطل نباشد و با توجه به مقتضیات زمان، باعث وهن مذهب حق هم نشود، اشکال ندارد؛ ولی در عین حال، بهتر است علاوه بر آن، مجالس وعظ، ارشاد، ذکر مصائب حسینی و مرثیه‌خوانی برپا شود.

۲۲۱. برهنه شدن درهنگام عزاداری، چه حکمی دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام» ؛ ج۲ ؛ ص۵۹

ر در معرض نگاه نامحرم نباشد، اشکال ندارد.

۲۲۲. آیا در ماه محرم، اعمالی مثل عقد و عروسی، بند انداختن و رنگ کردن موها و آرایش زنان اشکالی دارد؟

اگر توأم بـا معصیت و یا هتک حرمت ایام عزاداری حضـرت سیدالشـهدا علیه السـلام نباشـد، اشـکال نـدارد؛ ولی سـزاوار است که مسلمانان غیرتمند، سعی کنند این گونه مراسم را در ماه‌های دیگر و ایام متناسب با آن، برگزار کنند.

۲۲۳. اگر بعضـی از واجبات به سبب شرکت شخص در مجالس عزاداری از او فوت شود (مثلًا نماز صبح قضا شود)، وظیفه او نسبت به شرکت و یا عدم شرکت در اینگونه مجالس چیست؟

بدیهی است که انجام نمازِ واجب، مقدّم بر شـرکت در مجالس عزاداری اهل بیت علیهم السـلام است و ترک نماز و فوت شدن آن به بهانه شرکت در عزاداری امام حسین علیه السلام، جایز نیست؛ البته شرکت در عزاداری به گونه‌ای که مزاحم نماز نباشد، مستحب مؤکد است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۰

۲۲۴. در برخی مواردِ مرثیه خوانی و یـا مـداحی زنـان در مجـالس زنـانه، صـدای آنـان به گوش مردان می‌رسـد؛ آیـا این عمل جایز است؟

اگر صدای آنان موجب لذت بردن مردان و تحریک شهوت گردد، جایز نیست.

۲۲۵. آیا نماز جماعت اول وقت مهم‌تر است یا ادامه عزاداری امام حسین علیه السلام

نماز جماعت مقدم است؛ همان گونه که امام حسـین علیه السلام در روز عاشورا، هنگام ظهر، نماز را اقامه فرمودند، باید پیروان اهل بیت علیهم السلام در همه حال سعی کنند تا آن جا که ممکن است، نماز را اول وقت و به جماعت بخوانند.

۲۲۶. استفاده از آلات لهو و موسیقی، در مراسم عزاداری، چه حکمی دارد؟

استفاده از آلات مذکور جایز نیست و تفاوتی بین مراسم عزاداری و جشن وجود ندارد.

۲۲۷. استفاده از زنجیرهایی که دارای‌تیغ هستند، چه حکمی دارد؟

اگر استفاده از زنجیرهای مزبور، باعث ضرر بدنی قابل توجهی گردد، جایز نیست.

۲۲۸. اگر روضه بی‌اساسی خوانده شود ما چه وظیفه‌ای داریم؟

در هر موردی دروغی از ذاکرین بشنوید بر حسب وظیفه شرعی باید به عنوان نهی از منکر به خود گوینده تذکر دهید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۱

احکام خانواده

ازدواج

۲۲۹. اگر بخواهیم عقد موقت را به عقد دائم تبدیل کنیم، چگونه عمل کنیم؟

باید مدّت عقد موقت تمام شود و یا بقیه مدت را شوهر ببخشد و سپس عقد دائم خوانده شود و در غیر این صورت، عقد دائم باطل است.

۲۳۰. هر گاه پس از اجرای طلاق، مرد یا زن، یقین کنند که دو شاهد طلاق یا یکی از آنها عادل نبوده‌اند، تکلیف چیست؟

اگر یقین کننـد که شـهود طلاق در هنگام طلاق عادل نبوده‌اند، طلاق باطل است و زوجیت باقی است و برای جدایی، نیاز به طلاق مجدّد با رعایت شرایط کامل دارند.

۲۳۱. آیا خواندن صیغه عقد ازدواج، در حالی که زن در عادت ماهانه باشد، صحیح است؟

اشکال ندارد؛ و پاک بودن زن در وقت خواندن عقد، شرط صحت عقد نیست.

۲۳۲. آیا عقد ازدواج نیاز به شاهد دارد؟

در ازدواج دائم یا موقت، نیاز به حضور شاهد نیست.

۲۳۳. آیا پدر خانواده در صورت تخلّف از پرداخت نفقه همسر و فرزندان، ضامن است؟

شوهر در صورت تخلّف از پرداخت نفقه همسر، ضامن است و

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۶۲

باید جبران نماید، اما اگر پدر نفقه فرزند را نداد، گناه کرده ولی ضمان شرعی ندارد.

۲۳۴. ازدواج با کفار، در چه صورتی جایز است؟

ازدواج زن مسلمان با مرد کافر- اهل کتاب و غیر اهل کتاب- و ازدواج مرد مسلمان با زن کافر غیر اهل کتاب، حرام و باطل است؛ بلی، مرد مسلمان می‌تواند با کافر اهل کتاب- یهودی، مسیحی و زرتشتی- ازدواج موقت نماید، بلکه ازدواج دائم نیز جایز است اگر چه خلاف احتیاط است.

۲۳۵. آیا خانم‌ها می‌توانند بدون اجازه شوهر در آمد خود را خرج کنند؟

در آمد مشروع زن مربوط به خود اوست و در خرج کردن آن، نیاز به اذن شوهر ندارد؛ البته بهتر است خانم‌ها نسبت به مخارج خود با شوهر هماهنگی داشته باشند تا موجب کدورت در زندگی نشود.

۲۳۶. فرموده‌اند که اگر مردی با زنی ازدواج کند، ربیبه (دختر آن زن از شوهر قبلی) به او محرم می‌شود، آیا این دختر بر پدر این مرد هم محرم است یا خیر؟

ربیبه بر پدر و فرزندان آن مرد محرم نیست.

۲۳۷. آیا می‌توان با دو خواهر ازدواج موقت کرد؟

جمع بین دو خواهر در ازدواج دائم یا موقت جایز نیست.

فسخ عقد

۲۳۸. فسخ عقد نکاح، در چه مواردی جایز است؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۶۳

اگر یکی از عیوبی که موجب فسخ می‌شود و در توضیح‌المسائل ذکر شده است، در زن یا مرد موجود باشد، طرف مقابل حق فسخ دارد و نیز اگر عقد را مشروط یا مبنی بر وجود وصفی در عروس یا داماد جاری ساخته باشند و خلاف آن ثابت شود، برای طرف مقابل حق فسخ وجود دارد.

۲۳۹. چه تفاوتی بین طلاق و فسخ است؟

الف- در طلاق، اختیار طلاق با مرد است؛ اما فسخ عقد از طرف زوجه هم ممکن است.

ب- پس از طلاق، در صورتی که نزدیکی صورت نگرفته باشد، نصف مهریه بر عهده مرد است؛ اما در مورد فسخ بدون نزدیکی، چیزی بر عهده شوهر نیست، مگر در مورد عنن، که نصف مهر المسمی را مرد باید بپردازد.

ج- طلاق، نیاز به خواندن صیغه مخصوص و شرایط خاص، از قبیل حضور دو شاهد عادل و ... دارد؛ به خلاف فسخ که این شرایط در آن معتبر نیست و با هر عبارتی که این معنی را برساند، محقق می‌شود.

د- در طلاق، اگر رجعی باشد حق رجوع وجود دارد؛ اما در فسخ، حق رجوع نیست.

۲۴۰. حق فسخ تا چه زمانی ادامه دارد؟

حق فسخ، فوری است؛ به این معنی که بـا اطلاع زوج یا زوجه از وجود عیب در طرف مقابل و اطلاع از حق فسخ، در صورتی که صاحب حق مایل به فسخ باشـد، باید بلافاصله عقد را فسخ نماید و در صورت تعلّل یا رضایت به وضع موجود، حق فسخ او از بین می‌رود.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۴

شیر دادن و محرمیت

۲۴۱. اگر دختر، شیر خانمی غیر از مادر خود را بخورد، به کدام یک از فرزندان آن زن محرم می‌شود؟

اگر شیر خوردن به مقدار رضاع کامل و با شرایط آن بوده، این دختر به تمام فرزندان آن زن محرم می‌شود.

۲۴۲. در مسئله قبل، آیا فرزند مادر رضاعی به برادر و خواهر این دختر محرم می‌شود؟

خیر، فرزندان مادر رضاعی فقط به این دختر محرمند و نسبت به خواهر و برادر او نامحرم هستند.

۲۴۳. پس از خوانده شدن صیغه عقد، چه کسانی به طرفین محرم می‌شوند؟

شوهر، پـدر شوهر، پدربزرگ‌های مادری و پدری شوهر و فرزندان شوهر از همسـر دیگر، به زن محرم می‌گردند؛ ولی برادر شوهر، عمو و دایی شوهر، برادرزاده و خواهرزاده شوهر و ... نامحرمند.

زوجـه، مـادر زن، مادربزرگ‌هـای پـدری و مـادری زن، دخـتران زن از شـوهر دیگر [پس از نزدیکی بـه مرد محرم می‌گردنـد؛ ولی خواهر زن، خواهرزاده و برادرزاده او، خاله و عمه زن و ... به مرد نامحرمند.

موارد دیگری از محرمیت که کمتر مورد ابتلاست، ذکر نگردید.

۲۴۴. کسی که همسر خود را طلاق داده است آیا می‌تواند در ایام عده او را به عقد موقت خود درآورد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۵

در طلاق باین اشکال ندارد، اما در طلاق رجعی عقد صحیح نیست، ودر صورت لمس یا نزدیکی رجوع محسوب می‌شود.

متفرقه خانواده

۲۴۵. آیا فرزند خوانده، مَحرم است؟

فرزند خوانده، محرم نیست؛ مگر آن‌که ازطریق رضاع (شیرخوارگی) و یا عقد ازدواج، طبق شرایط خاصی، محرم شود.

۲۴۶. شخصـی برای تربیت فرزند، با کمربند یا چیزهای دیگر، به طوری او را تنبیه می‌کند که جای آن کبود یا سیاه می‌شود؛ آیا این کار شرعاً جایز است؟

تأدیب فرزند بر پدر لازم است؛ و اگر راهی برای آن جز کتک زدن نداشـته باشد، اشـکال ندارد، اما دسـتور شـرع آن است که تنبیه نبایـد موجب دیه شود؛ پس اگر طوری بزنـد که بـدن فرزند سـرخ یا سـیاه شود یا خون بیاید، حرام است، و گناه کرده و موجب دیه می‌شود. یادآوری می‌شود که تنبیه زیاد، خصوصاً به نحو مذکور، نتیجه معکوس دارد.

۲۴۷. فرزندی که در عقد موقت به وجود می‌آید، مربوط به چه کسی است؟

همانند فرزندی که در عقد دائم متولد می‌شود، به پدر و مادر شرعی تعلق دارد و از یکدیگر ارث هم می‌برند، و نفقه و مخارج او بر عهده پدر است.

۲۴۸. آیا زن در مال شوهر که پس از ازدواج به دست آورده، شریک می‌باشد؟

زن و شوهر، هر یک مالک درآمد خود هستند، و هیچکدام در

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۶

مال دیگری شریک نمی‌باشند.

۲۴۹. آیا اطاعت از پدر و مادر شوهر، بر عروس واجب است؟

اطاعت از آنها برای عروس واجب نیست؛ ولی مناسب است بگونه‌ای رفتار شود که موجبات بی احترامی به آنها و اختلاف فراهم نگردد.

۲۵۰. آیا زن و شوهر می‌توانند برای تحریک جنسی، با هم فیلم مستهجن ببینند؟

مشاهده این گونه فیلم‌ها برای همه حرام است.

۲۵۱. در صورتی که شخص با دست یا بدن همسر ملاعبه کند و بدون دخول، منی از او خارج شود، آیا استمناء محسوب می‌شود؟

خارج شدن منی بصورت مذکور درسؤال، حرام نیست.

محرم و نامحرم

۲۵۲. آیا پوشیدن جوراب برای خانم‌ها لازم است؟

بلی، خانم‌ها در برابر نامحرم باید روی پای خود را بپوشانند و در این جهت فرقی بین حال نماز و غیر نماز نیست.

۲۵۳. ظاهر شدن خانم‌ها با مانتوهای تنگ، در بیرون منزل چه حکمی دارد؟

رفت وآمد خانم‌ها درمقابل نامحرم با لباسی که برجستگی‌های بدن آنها را مشخص کند یا معرضیت برای فساد داشته باشد، جایز نیست.

۲۵۴. آیا پزشک معالج به مریض مَحرم است؟

پزشک، به مریض محرم نیست، ولی در مواقعی که معالجه

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۷

متوقف بر نگاه یا لمس مریض است، به مقدار ضرورت می‌تواند نگاه یا لمس کند و در صورتی که لمس با دستکش یا از روی حایل دیگری کافی باشد، لمس مستقیم جایز نیست.

۲۵۵. آیا نگاه کردن نامحرم به روی پا تا مچ که در نماز، الزامی برای پوشاندن آن نیست، حرام است؟

بلی، نگاه مرد به روی پای نامحرم، حرام است و در حال نماز هم اگر خانمی بداند که در معرض دید نامحرم است، باید روی پا تا مچ را بپوشاند.

۲۵۶. با توجّه به این‌که کلاس‌های دانشجویان دختر و پسر با هم برگزار می‌شود، طبعاً ناخودآگاه چشم آدم به دختران نامحرم می‌افتد، حکم آن چیست؟

نگاه غیر عمدی و بدون قصد لذت اشکال ندارد.

۲۵۷. آیا نگاه کردن به عکس‌های زنان و مردان غیر مسلمان که در کتاب‌های درسی به صورت نیمه عریان وجود دارد، جایز است؟

اگر با قصد لذت نباشد و مفسده‌ای هم به دنبال نداشته باشد، اشکال ندارد.

۲۵۸. آیا نگاه کردن به دست و صورت و موهای زنان کفار جایز است؟

در صورتی که قصد لذت و خوف از وقوع در حرام نباشد، نگاه به دست و صورت و جاهایی از بدنشان که عادت در نپوشاندن آن

دارند، اشکال ندارد.

۲۵۹. نگاه به نامزدم که بعداً قصد ازدواج با او را دارم، چه صورت دارد؟

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۸

تا صیغه عقد دائم یا موقّت خوانده نشده، نامزد با نامحرمان دیگر تفاوتی ندارد، و نگاه به او با قصد لذت و شهوت، جایز نیست.

صله رحم

۲۶۰. اگر پدر و مادر، با بستگان خود قطع رابطه کنند، تکلیف فرزندان چیست؟

فرزندان به وظیفه خود عمل نمایند؛ مگر آن که رفتن آنها موجب آزار والدین باشد که در این صورت، می‌توانند با نامه یا تماس تلفنی، صله رحم نمایند.

احکام ارث

۲۶۱. آیا چیزهایی را که فرزندان در زمان حیات پدر یا مادر برای ایشان می‌خرند، می‌توانند پس از مرگشان برای خود بردارند؟

اگر اشیای مذکور را به پدر یا مادر بخشیده و در اختیار آنها قرار داده‌اند، ملك ایشان است و پس از فوت، حکم سایر اموال را دارد.

۲۶۲. کسی از دنیا رفته و چون ورثه‌ای نداشته، همسایگان اموال او را در مجالس فاتحه و خیرات صرف نموده‌اند، آیا عمل آنان صحیح بوده است؟

وارث شخص بی‌وارث، امام علیه السلام و در زمان غیبت، مجتهد جامع‌الشرایط است. بنابراین، اگر بدون اجازه از مجتهد خرج شده باشد، خرج کننده، ضامن است و باید از مجتهد کسب رضایت کند.

۲۶۳. پدرم در جوانی فوت شده است؛ آیا ما از اموال پدربزرگ

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۶۹

همراه با عموها ارث می‌بریم؟

اگر پدر شما قبل از پدربزرگ فوت شده است، سهمی از ارث پدربزرگ به شما نمی‌رسد.

۲۶۴. آیا وصی می‌تواند به جهت گرفتاری و مشکلات، امر وصایت را به دیگری واگذار نماید؟

وصی می‌تواند به شخص دیگری برای انجام امور وصیت، وکالت بدهد؛ اما انتقال مسئولیت وصایت به دیگری صحیح نیست.

ارث دیه مقتول

۲۶۵. با توجه به اینکه زوجه حق قصاص نسبت به خون همسر ندارد، آیا از دیه او، ارث می‌برد؟

بلی، زوجه از دیه، مانند سایر اموال شوهر، ارث می‌برد.

۲۶۶. پولی که بابت دیه قتل از طرف قاتل یا شرکت بیمه به خانواده مقتول داده می‌شود، در چه راهی باید صرف شود؟

دیه مانند بقیه اموال باقیمانده از میت، به ورثه او می‌رسد بلی هر یك از ورثه اگر مایل باشند، می‌توانند نسبت به سهم خود، آن را صرف کار خیری برای میت کنند.

۲۶۷. آیا قاتل، از مقتولی که با او خویشاوند است، ارث می‌برد؟

در قتل عمد، قاتل مطلقاً ارث نمی‌برد و در شبه عمد و قتل خطا، قاتل از دیه ارث نمی‌برد.

۲۶۸. دیه در قتل عمد، شبه‌عمد، وخطائی، به چه کسانی می‌رسد؟

دیه قتل خطا و شبه عمد، به همه ورثه می‌رسد، و در قتل عمد

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۰

نیز اگر مصالحه بر دیه شود، همه ورثه حتی زوجین (با آنکه حق قصاص ندارنـد) ارث می‌برند. قابل ذکر است که دیه در حکم مال مقتول است، و باید بدهیها و وصایای نافذه میت از آن اخراج شود.

حدود

۲۶۹. بعضـی از متهمین پس از صدور حکم حد یا تعزیر، پشیمان شده، از گناه خود توبه می‌کنند؛ آیا این توبه، موجب سقوط حد می‌شود؟

توبه و ندامت مذکور، در سقوط حد، تأثیر ندارد؛ مگر آن که جرم با اقرار ثابت شده باشد که در این صورت، قاضـی می‌تواند عفو کند؛ اما توبه قبل از حضور در نزد قاضی، در حق الله، باعث سقوط حد است.

۲۷۰. کسی که مرتکب زنای محصنه شده، آیا می‌تواند خودکشی کند؟

خودکشی، در هر حال، حرام است و راه توبه، همواره باز است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۱

احکام متفرقه

۲۷۱. شرکت در جلسات صوفیه و رفتن به خانقاه و مجالس عزاداری آنها چه حکمی دارد؟

رفتن به خانقـاه، و شـرکت در برنامه‌هـا و جلسـات صـوفیه اگر چه به عنـوان ذکر و مـدح امیر المـؤمنین علیه السـلام و عزاداری برای حضـرت سـید الشـهداء علیه السـلام در مراکزی که به عنوان حسینیه برقرار کرده‌اند، و کمک مادی و همکاری با آنها، و حضور در مجالس ختم اموات آنها و دریافت هـدایا از آنها، ترویـج بدعت و حرام است، و جداً باید از آنها پرهیز شود، و باید دیگران را نیز از ارتباط با آنها نهی و نسبت به خطر ضلالت و گمراهی هشدار داد.

۲۷۲. دربعضـی مجالس عروسـی، متأسـفانه از مشـروبات الکلی اسـتفاده می‌شود؛ آیا شـرکت در آن مجالس بدون خوردن مشـروب جایز است؟

حضور در مجالسی که در آن شراب نوشیده می‌شود، حرام است.

۲۷۳. کشیدن سیگار چه حکمی دارد؟

اگر موجب ضرر قابل توجه فعلی و در کوتاه مدت باشد، جایز نیست.

۲۷۴. انتقاد از نامزدهای انتخابات و بیان نکات منفی آنها برای دیگران چه حکمی دارد؟

در صورتی که در مقام مشورت برای رأی دادن باشد و فقط

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۲

نقاط ضـعفی را که مربوط به حوزه فعالیت او است، بیان نماینـد، اشـکال نـدارد؛ اما توهین، تحقیر، مذمت و تهمت نسـبت به مؤمن، حرام است.

۲۷۵. آیا ترقه‌هایی که در چهارشنبه سوری زده می‌شود، اشکال دارد؟

ترساندن و ایجاد مزاحمت و آزار مؤمنین به هر صورت حرام است.

۲۷۶. چنانچه کسی به ناچار در محیطی باشد که نوار مبتذل پخش می‌شود، تکلیفش چیست؟

باید توجّه داشت که استماع و گوش دادن به موسیقی حرام است، ولی به گوش رسیدن حرام نیست. بنابراین، در صورت اضطرار، توقف در آن محیط مانعی ندارد و به موسیقی گوش نکند؛ هر چند به گوش او برسد.

۲۷۷. کمک به خودکشی بیماران لاعلاج که درد شدید دارند، چه صورت دارد؟

خودکشی و کمک به آن، در هر صورت، حرام است و ناراحتی و درد شدید، مجوز خودکشی نیست.

۲۷۸. موهای صورتم کم رشد و تُنُک است و زیبا نیست. آیا می‌توانم صورتم را تیغ بزنم تا موهای آن رشد بیشتری پیدا کند؟

اگر صدق ریش کند، تراشیدن آن جایز نیست؛ البته لازم نیست که موهای صورت خود را بلند بگذارید تابه خاطر تنک بودن، به زیبایی شما لطمه بخورد؛ بلکه اگر با ماشینی اصلاح کنیدکه مقدار باقیمانده، صدق ریش کند، کافی‌است.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۳

۲۷۹. اگر کسی بگوید فلان کار را انجام بده، گناهش به گردن من، آیا برای انجام دهنده گناه نمی‌نویسند؟

کسی که عمل خلاف را مرتکب شده گناهکار است و دیگری نیز به جهت امر یا تشویق به آن، معصیت کرده است.

۲۸۰. اگر زنی شوهر دار مرتکب خلاف شرعی گردید و سپس پشیمان شد، و توبه کرد، آیا لازم است به شوهر بگوید، و رضایت او را جلب کند؟

بر او واجب است که از این عمل شنیع توبه کند، و از گفتن آن به دیگران حتی شوهر جداً اجتناب نماید.

۲۸۱. خال کوبی برای خانم‌ها چه صورت دارد؟

اگر ضرر مهم و مورد توجه نداشته باشد، اشکال ندارد، و لکن زینت محسوب می‌شود و باید از نامحرم بپوشاند.

۲۸۲. سقط جنین نامشروع، چه حکمی دارد؟

جایز نیست.

۲۸۳. اخیراً افرادی به عناوین مختلف ادعای ارتباط با معصومین علیهم السلام خصوصاً حضرت ولی عصر عجّل الله تعالی فرجه را می‌نمایند وبعضی مدعی پیام‌هایی برای مردم ازناحیه آن حضرت هستند؛ پذیرش این ادعا وترویج ایشان چه صورت دارد؟

بر حسب بعضی از روایات، نسبت به چنین ادعایی مأمور به تکذیب هستیم و مؤمنین باید از پذیرش و ترویج آن اجتناب نمایند.

۲۸۴. آیا صدقات مستحبی و کفارات را می‌توان به سادات داد؟

دادن صدقات مستحبی به سادات جایز است، اما کفاره غیر

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۴

سید را به سید ندهند.

۲۸۵. آیا در موقع شنیدن نام مبارک امام زمان علیه السلام با لفظ (قائم)، ایستادن واجب است؟

ایستادن، مستحب است و در روایتی آمده است که حضرت رضا علیه السلام وقتی نام مبارک امام زمان علیه السلام را شنیدند، ایستادند و به عنوان احترام، دست بر سر گذاشتند.

۲۸۶. آیا از پولی که به تدریج به عنوان صدقه در خانه کنار می‌گذاریم، می‌توانیم به عنوان قرض برداریم؟

پول مذکور تا وقتی به فقیر داده نشده، ملک مالک است و می‌تواند در آن تصرف کند.

۲۸۷. تکرار بعضی از فرازهای دعا، چه صورت دارد؟

سعی کنید دعاهایی را که از معصومین علیهم السلام رسیده است، به همان نحوی که نقل شده، بخوانید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۷۵

احکام قرآن

۲۸۸. اگر قرآن سهواً از دست انسان بیفتد، وظیفه چیست و آیا کفاره دارد؟

کفاره ندارد؛ فوراً قرآن را برداشته و احترام نمایید.

۲۸۹. اگرقرآن به همراه داشته باشیم، رفتن به دست‌شویی چه صورت دارد؟

چنانچه صدق توهین به قرآن نکند، مثل این که قرآن در جیب لباس باشد و در معرض افتادن نباشد، اشکال ندارد.

۲۹۰. قرآن خواندن خانم‌ها درایام عادت ماهانه چه حکمی دارد؟

خواندن قرآن، به جز آیه‌هائی که سجده واجب دارد، در ایام عادت مکروه است؛ یعنی ثواب کمتری دارد.

۲۹۱. نشستن بر روی روزنامه‌هایی که معمولًا آیات قران و احادیث بر روی آنها نوشته شده و پهن کردن آنها در کف ماشین، چه صورت دارد؟

اگر بدانید آیات قرآن و اسامی مقدس بر روی آنها نوشته شده، زیر پا انداختن و نشستن بر روی آنها حرام است.

۲۹۲. برای دانشجویانی که وقت زیادی ندارند، خواندن چه مقدار قرآن را در روز توصیه می‌کنید؟

دانشجویان عزیز با خواندن چند آیه از قرآن در هر روز و با توجه به معانی آنها، می‌توانند ارتباط خود را با قرآن قوی‌تر نمایند.

مطالعه حداقل یک صفحه تفسیر فارسی روان، به طور مستمر، برای آگاهی بیشتر نسبت به معارف قرآن، مطلوب است،

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۷۶

ومستحب است حداقل پنجاه آیه تلاوت شود.

۲۹۳. آیا قرآنی را که فرسوده شده و قابل استفاده نیست، می‌توانیم دفن کنیم یا بسوزانیم؟

سوزاندن آن حرام است؛ ولی می‌توانید در محل پاکی که در معرض هتک نباشد، دفن کنید.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج ۲، ص: ۷۷

احکام امر به معروف و نهی از منکر

۲۹۴. آیا کسی که خودش به معروف عمل نمی‌کند و مرتکب گناه می‌شود، حق دارد دیگران را امر ونهی کند؟

آری، بر او هم واجب است که با تحقّق شرایط، امر به معروف و نهی از منکر کند؛ البته باید بداند که اگر بخواهد سخنش در قلب دیگران جای گیرد و تأثیر بگذارد، با عمل و رفتار خود بهتر می‌تواند به این هدف دست یابد.

۲۹۵. شرایط امر به معروف و نهی از منکر چیست؟

۱. آمر و ناهی، باید معروف و منکر را بشناسند.

۲. احتمال دهد امر و نهی او تأثیر دارد.

۳. امر و نهی، مفسده‌ای (ضرر جانی، مالی مهم و آبرویی) نداشته باشد.

۴. کسی که معروف را ترک می‌کند، و نیز کسی که منکر را انجام می‌دهد، بر ادامه عمل خود اصرار داشته باشد.

۲۹۶. آیا امر به معروف و نهی از منکر بر شخصی که شناخت و آگاهی کافی از معروف و منکر ندارد، واجب است؟

خیر، واجب نیست؛ ولی باید شرایط و مسائل امر به معروف را یاد بگیرد تا دچار اشتباه نگردد.

۲۹۷. اگر کسی عملی را مرتکب شود که مرجع تقلید من آن را حرام می‌داند، ولی به نظر مرجع تقلید خودش جایز است، آیا باید او را از آن عمل نهی کنم؟

خیر، نهی او در این خصوص مورد ندارد.

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۸

۲۹۸. در فریضه امر به معروف و نهی از منکر، آیا یک بار تذکر دادن کافی است یا باید چندین بار تکرار کند؟

اگر در تکرار تذکّر، احتمال اثر می‌دهد، باید تکرار کند.

۲۹۹. اگر پدر و مادر انسان، مرتکب گناه شوند، آیا نهی از منکر آنان بی‌احترامی محسوب نمی‌شود؟

خیر، نهی از منکر آنـان. بـا فراهم بودن شـرایط آن- بر فرزنـد واجب است؛ البته سـعی کنـد این کار را با سـخن نرم و اخلاق نیک، انجام دهد و این امر، بی‌احترامی به آنان محسوب نمی‌شود و اگر تأثیر نکرد، وظیفه دیگری ندارد.

۳۰۰. در زمان حکومت اسلامی، اگر نیروی انتظامی در برخورد با مفاسد اجتماعی از خود جدیت نشان ندهد، وظیفه مردم چیست؟

این واجب با وجود شرائط از کسی ساقط نمی‌شود، مگر آنکه دیگران به این فریضه عمل نمایند.

والحمدلله رب العالمین

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۷۹

آثار علمی حضرت آیت الله العظمی صافی

نام کتاب------ زبان------ ترجمه

فقه:

۱- توضیح المسائل------ فارسی--------

۲- منتخب الاحکام------ فارسی--------

۳- احکام نوجوانان------ فارسی------ انگلیسی

۴- جامع الاحکام در ۲ جلد------ فارسی--------

۵- استفتائات قضایی------ فارسی--------

۶- استفتائات پزشکی------ فارسی--------

۷- مناسک حج------ فارسی------ عربی

۸- مناسک عمره مفرده------ فارسی------ عربی

۹- هزار سؤال پیرامون حج------ فارسی--------

۱۰- پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش در ۲ جلد------ فارسی--------

۱۱- اعتبار قصد قربت در وقف------ فارسی--------

۱۲- رساله در احکام ثانویه------ فارسی--------

۱۳- فقه الحج در ۴ جلد------عربی--------

۱۴- هدایة العباد در ۲ جلد------عربی--------

۱۵- هدایة السائل------عربی--------

۱۶- حواشی علی العروة الوثقی------عربی--------

۱۷- رسائل الخمس فی فقه الإمامیة------عربی--------

۱۸- صلاة المسافر------عربی--------

۱۹- فقه الخمس------عربی--------

۲۰- أوقات الصلوة------عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۸۰

۲۱- الاحکام الشرعیة ثابتة لاتتغیّر------عربی------ فارسی

۲۲- التعزیر (احکامه و ملحقاته)------عربی--------

۲۳- ضرورة وجود الحکومة او ولایة الفقهاء فی عصرالغیبة (الخمس و ولایة الفقیه)------عربی------ فارسی

۲۴- رسالة فی معاملات المستحدثة------عربی--------

۲۵- التداعی فی مال من دون بینة و لا ید------عربی--------

۲۶- رسالة فی المال المعیّن المشتبه ملکیته------عربی--------

۲۷- حکم نکول المدعی علیه عن الیمین------عربی--------

۲۸- ارث الزوجة------عربی--------

۲۹- مع الشیخ جاد الحق فی ارث العصبه (مسألة التعصیب)------عربی--------

۳۰- حول دیات ظریف ابن ناصح------عربی--------

۳۱- بحث حول الاستسقام بالازلام (مشروعیة الاستخارة)------عربی--------

۳۲- الشعائر الحسینیه------عربی--------

۳۳- آنچه هر مسلمان باید بداند------------- ترکی

اصول فقه:

۳۴- بیان الاصول در ۳ جلد------عربی--------

۳۵- رسالة فی الشهرة------عربی--------

۳۶- رسالة فی حکم الاقل و الاکثر فی الشبهة الحکمیة------عربی--------

۳۷- رسالة فی الشروط------عربی--------

قرآن و تفسیر:

۳۸- تفسیر آیه فطرت------فارسی--------

۳۹- القرآن مصون عن التحریف------عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۸۱

۴۰- تفسیر آیة التطهیر------عربی--------

۴۱- تفسیر آیة الانذار------عربی--------

عقاید و کلام

۴۲- عرض دین------ فارسی--------

۴۳- به سوی آفریدگار------ فارسی--------

۴۴- الهیات در نهج‌البلاغه------ فارسی--------

۴۵- معارف دین ۲ جلد------ فارسی--------

۴۶- پیرامون روز تاریخی غدیر------ فارسی--------

۴۷- ندای اسلام از اروپا------ فارسی--------

۴۸- نگرشی بر فلسفه و عرفان------ فارسی--------

۴۹- نیایش در عرفات------ فارسی--------

۵۰- سفرنامه حج------ فارسی--------

۵۱- شهید آگاه------ فارسی--------

۵۲- نوید امن و امان------ فارسی--------

۵۳- پاسخ ده پرسش------ فارسی--------

۵۴- اصالت مهدویت------ فارسی--------

۵۵- تجلی توحید در نظام امامت------ فارسی------ عربی

۵۶- نظام امامت و رهبری------ فارسی--------

۵۷- ولایت تکوینی و ولایت تشریعی------ فارسی--------

۵۸- پیرامون معرفت امام------ فارسی--------

۵۹- عقیده نجات بخش------ فارسی--------

۶۰- به سوی دولت کریمه------ فارسی--------

۶۱- باورداشت مهدویت------ فارسی------ عربی

۶۲- انتظار، عامل مقاومت و حرکت------ فارسی--------

۶۳- فروغ ولایت در دعای ندبه------ فارسی------ عربی

۶۴- معرفت حجت خدا------ فارسی------

۶۵- وابستگی جهان به امام زمان------ فارسی--------

۶۶- توضیحات پیرامون کتاب عقیده مهدویت در تشیع امامیه------ فارسی------ انگلیسی

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۸۲

۶۷- امامت و مهدویت------ فارسی------

۶۸- پیام‌های مهدوی------ فارسی--------

۶۹- گفتمان مهدویت------ فارسی------ انگلیسی

۷۰- گفتمان عاشورایی------ فارسی--------

۷۱- مقالات کلامی------ فارسی--------

۷۲- الی هدی کتاب الله------ عربی--------

۷۳- ایران تسمع فتجیب------ عربی--------

۷۴- رسالة حول عصمة الانبیاء و الائمة------ عربی--------

۷۵- تعلیقات علی رسالة الجبر و القدر------ عربی--------

۷۶- لمحات فی الکتاب و الحدیث و المذهب------ عربی--------

۷۷- صوت الحق و دعوة الصدق------ عربی--------

۷۸- رد اکذوبة خطبة الامام علی، علی الزهرا علیهما السلام------ عربی--------

۷۹- مع الخطیب فی خطوطه العریضة------ عربی------ اردو/ فرانسه

۸۰- رسالة فی البداء------ عربی--------

۸۱- جلاء البصر لمن یتولی الائمة الاثنی عشر------ عربی--------

۸۲- حدیث افتراق المسلمین علی ثلاث و سبعین فرقة------ عربی--------

۸۳- من لهذا العالم؟------ عربی--------

۸۴- بین العلمین، الشیخ الصدوق والشیخ المفید------ عربی------ فارسی

۸۵- مقدّمات مفصلّة علی «مقتضب‌الاثر» و «مکیال‌المکارم» و «منتقی الجمان»------ عربی--------

۸۶- امان الامّة من الضلال والاختلاف------ عربی--------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۸۳

۸۷- البکاء علی الامام الحسین علیه‌السلام------ عربی--------

۸۸- النقود اللطیفة علی الکتاب المسمی بالاخبار الدخیلة------ عربی--------

حدیث:

۸۹- منتخب الاثر در ۳ جلد------ عربی------ اردو/

انگلیسی

۹۰- قبس من مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام

(مئة و عشر حدیث من کتب عامة)------ عربی------ فارسی

۹۱- احادیث الائمة الاثنی عشر، اسنادها و الفاظها------ عربی--------

۹۲- احادیث الفضائل------ عربی------

۹۳- پرتوی از فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام------ فارسی--------

تاریخ:

۹۴- سیرحوزه‌های علمی شیعه------ فارسی--------

۹۵- رمضان در تاریخ (حوادث تاریخی)------ فارسی--------

سیره:

۹۶- پرتوی از عظمت امام حسین علیه السلام------ فارسی--------

۹۷- با عاشوراییان------ فارسی--------

۹۸- آینه جمال------ فارسی--------

۹۹- از نگاه آفتاب------ فارسی--------

۱۰۰- اشک و عبرت------ فارسی---------

تربیتی:

۱۰۱- ماه مبارک رمضان، مکتب عالی تربیت و اخلاق------ فارسی---------

۱۰۲- راه اصلاح یا امر به معروف و نهی از منکر------ فارسی------

۱۰۳- با جوانان------ فارسی------

شعر:

۱۰۴- دیوان اشعار------ فارسی---------

پاسخ کوتاه «به ۳۰۰ [سیصد] سؤال از احکام»، ج۲، ص: ۸۴

۱۰۵- بزم حضور------ فارسی---------

۱۰۶- آفتاب مشرقین------ فارسی---------

۱۰۷- صحیفهٔ المؤمن------ فارسی---------

۱۰۸- سبط المصطفی------ فارسی---------

۱۰۹- در آرزوی وصال------ فارسی---------

مقاله‌ها و خطابه‌ها:

۱۱۰- حدیث بیداری (مجموعه پیام‌ها)------ فارسی---------

۱۱۱- شب‌پرگان و آفتاب------ فارسی---------

۱۱۲- شب عاشورا------ فارسی---------

۱۱۳- صبح عاشورا------ فارسی---------

تراجم:

۱۱۴- زندگانی آیت الله آخوند ملامحمد جوادصافی گلپایگانی------ فارسی---------

۱۱۵- زندگانی جابر بن حیّان------ فارسی---------

۱۱۶- زندگانی بوداسف------ فارسی---------

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن

خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق

روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه‌ای

WWW